

Taula 6.1.3
PREUS DEL TRANSPORT ENTRE BARCELONA I HORTA (1860-1861-1881)
 (en cèntims).

Mitjà de transport	1860 ¹	1861	1881
Òmnibus	118	250	150
Tartana	118	225	

¹ Les dades per a l'any 1860 només fan referència al preu del bitllet més econòmic.

Font: Elaboració pròpia a partir de:
 DIEZ i QUIJANO, Desideri (1997) Els transports a Horta Barcelona, La coordinadora d'entitats d'Horta
 MATEU LLOPIS, J. (1981) Glosari de Numismàtica Barcelona

Taula 6.1.4
RELACIÓ ENTRE LA SETMANADA D'UN TEIXIDOR I ELS PREUS DELS BITLLET ENTRE
BARCELONA I HORTA¹ (1860).

Mitjà de transport ²	Categoria dels teixidors de cotó		
	primera	segona	tercera
Òmnibus	1,69	1,97	2,95
Tartana	1,69	1,97	2,95

¹ Aquest percentatge s'ha calculat sobre el preu del bitllet més econòmic.

² Els preus dels mitjans de transport són de l'any 1860.

Font: Elaboració pròpia a partir de:
 BENET, J. & MARTÍ, C. (1976) Barcelona a mitjans del s. XIX, el moviment obrer durant el Bienni progressista 1854-1856
 Barcelona
 DIEZ i QUIJANO, Desideri (1997) Els transports a Horta Barcelona, La coordinadora d'entitats d'Horta

Taula 6.1.5
PREUS DEL BITLLET DE FERROCARRIL (1856) (en cèntims).

trajecte	primera classe	segona classe	tercera classe
Barcelona-Badalona	400	212	178
Barcelona-Montgat	500	354	284
Barcelona-El Masnou	566	460	400
Barcelona-Premià de Mar	700	566	460
Barcelona-Vilanova i la Geltrú	848	648	500
Barcelona-Mataró	1000	800	600
Barcelona-Sants	200	118	72
Barcelona-Bordeta	200	154	96
Barcelona-L'Hospitalet de Llobregat	284	200	142
Barcelona-Cornellà de Llobregat	400	284	200
Barcelona-Sant Feliu de Llobregat	496	354	248
Barcelona- Molins de Rei	706	472	354
Barcelona-El Clot	154	118	84
BCN- Horta i Sant Andreu Palomar	212	154	96
Barcelona-Santa Coloma de Gramenet	330	190	130
Barcelona-Montcada	472	366	260
Barcelona-Mollet	706	542	400
Barcelona-Montmeló	800	624	448
Barcelona-Granollers	1106	836	600
Barcelona-Cerdanyola	612	472	342
Barcelona-Sant Quirze de Sabadell	906	696	506

Font: Elaboració pròpia a partir de:

BENET, J. & MARTÍ, C (1976) *Barcelona a mitjans del s XIX, el moviment obrer durant el Bienni progressista 1854-1856*

Barcelona
MATEU LLOPIS, J. (1981) *Glosari de Numismàtica Barcelona*

Taula 6.1.6
RELACIÓ ENTRE LA SETMANADA D'UN TEIXIDOR I ELS PREUS DEL BITLET DEL
FERROCARRIL (1856) (percentatges)¹.

Trajecte ²	Categoria dels teixidors de cotó		
	primera	segona	tercera
Barcelona-Badalona	2,54	2,97	4,45
Barcelona-Montgat	4,06	4,73	7,10
Barcelona-El Masnou	5,71	6,67	10,00
Barcelona-Premià de Mar	6,57	7,67	11,50
Barcelona-Vilanova i la Geltrú	7,14	8,33	12,50
Barcelona-Mataró	8,57	10,00	15,00
Barcelona-Sants	1,03	1,20	1,80
Barcelona-Bordeta	1,37	1,60	2,40
Barcelona-L'Hospitalet de Llobregat	2,03	2,37	3,55
Barcelona-Cornellà de Llobregat	2,86	3,33	5,00
Barcelona-Sant Feliu de Llobregat	3,54	4,13	6,20
Barcelona- Molins de Rei	5,06	5,90	8,85
Barcelona- el Clot	1,20	1,40	2,10
BCN- Horta i Sant Andreu de Palomar	1,37	1,60	2,40
Barcelona-Santa Coloma de Gramenet	1,86	2,17	3,25
Barcelona- Montcada	3,71	4,33	6,50
Barcelona- Mollet	5,71	6,67	10,00
Barcelona- Montmeló	6,40	7,47	11,20
Barcelona- Granollers	8,57	10,00	15,00
Barcelona-Cerdanyola	4,89	5,70	8,55
Barcelona- Sant Quirze de Sabadell	7,23	8,43	12,65

¹ Aquest percentatge s'ha calculat sobre el preu del bitlet de tercera classe.

² Els preus dels mitjans de transports són de l'any 1856

Font: Elaboració pròpia a partir de:

BENET, J. & MARTÍ, C (1976) Barcelona a mitjans del s XIX, el moviment obrer durant el Bienni progressista 1854-1856
 Barcelona.

Taula 6.2.1
LÍNIES DE TRAMVIA (1888).

Línies	any inici servei	metres de línia
Ferrocarrils Barcelona-Sarrià	1863	4600
Barcelona-Gràcia	1872	4255
Plaça Catalunya-Barceloneta	1873	3118
Barcelona-Sants	1875	3773
Pla de Palau-Poble Nou	1877	2700
Circumval·lació	1877	4500
Barcelona-Sarrià-Les Corts	1879	6000
Barcelona-Eixample-Gràcia	1880	3500
Barcelona-Sant Andreu-Horta	1881	8000
Barcelona -Badalona	1884	9543

Font:
ALEMANY, Joan & MESTRES, Jesús (1986) Els transports a l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Diligències, tramvies, autobusos i metro Barcelona, Transports de Barcelona.

Taula 6.2.2
TRÀFIC DE TRAMVIES ANUAL (1880-1920) (en milions de passatgers)

Any	Passatgers
1885	13,10
1890	17,37
1895	25,00
1900	39,96
1905	69,00
1910	78,97
1915	105,86
1920	175,88

Font:
MONCLÚS, Francisco Javier & OYON, Jose Luís (1990) "Eixample i suburbanització: Trànsit tramviari i divisió social de l'espai urbà a Barcelona, 1883-1914" in AAVV (ed.) La formació de l'Eixample de Barcelona. Aproximacions a un fenomen urbà Barcelona, L'Aveng; pàg. 151-175.

Taula 6.2.3
VIATGES ANUALS PER CÀPITA EN TRAMVIA (1880-1915).

Any	Viatges
1887	44
1894	60
1900	72
1905	117
1910	126
1915	160

Font:
MONCLÚS, Francisco Javier & OYON, Jose Luís (1990) "Eixample i suburbanització: Trànsit tramviari i divisió social de l'espai urbà a Barcelona, 1883-1914" in AAVV (ed.) La formació de l'Eixample de Barcelona. Aproximacions a un fenomen urbà Barcelona, L'Aveng; pàg. 151-175.

Taula 6.3.1
POBLACIÓ DE DRET DE LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA (1900-1991).

Any	Corporació		Regió			
	Barcelona	% ¹	Metropolitana	% ¹		
1900	539324	27,18	601653	30,32	862178	43,45
1910	589012	28,06	658342	31,36	937762	44,67
1920	715335	30,36	808815	34,33	1122163	47,63
1930	958723	35,10	1125265	41,19	1485909	54,40
1940	1077671	36,96	1294339	44,39	1680059	57,62
1950	1276675	39,67	1534553	47,68	1950662	60,61
1960	1526550	39,26	1969662	50,65	2527247	64,99
1970	1741979	34,11	2706380	52,99	3423862	67,03
1981	1752627	29,42	3096748	51,99	4238876	71,16
1991	1643542	27,12	2982777	49,22	4264422	70,38

¹ Percentatge sobre la població total de Catalunya.

Font: Elaboració pròpia a partir de:
 INE Cens de població. Diversos anys

Taula 6.4.1
CENS DE VEHICLES DE LA CIUTAT DE BARCELONA (1911-1992).

Any	Turismes	Motocicletes i ciclomotors	Bicicletes	Camions i furgonetes	Autocars-Bus
1911	580	68	3124	-	-
1915	1163	248	2742	-	-
1920	2597	649	3079	-	-
1936	16934 ¹	1938	-	5263	-
1948 ²	-	-	36113	-	-
1955	18691	12955	29170	9296	-
1960	43773	35030	12918	12360	-
1965	128145	61712	5000	34432	1161
1970	288170	48325	1465	36439	1985
1975	450804	51999	1915	41457	3143
1980	556577	72053	-	63540	2457
1985	586728	84414	-	50225	1769
1990	693789	178689	-	62607	1740
1992	719356	212304	-	69358	1847
1994	709658	222216	-	71072	-

¹Turismes i Taxis

²Per l'any 1948, la Informació de la Gaceta Municipal diu: "Existen en Barcelona, en conjunto, 28118 vehículos de tracción mecánica, 8907 de tracción animal y 36113 bicicletas"; pàg. 642.

Font: Elaboració pròpia a partir de:

AJUNTAMENT DE BARCELONA (1922), *Anuari Estadístic de la ciutat de Barcelona. Tomo XVII. 1918-1919-1920*. Barcelona, Ajuntament; pàg. 575.

AJUNTAMENT DE BARCELONA (1980), *Estadística Municipal. Boletins 1975-1978*. Barcelona, Ajuntament; pàg. 166.

AJUNTAMENT DE BARCELONA (1982), *Estadística Municipal. Boletín Anual 1980*. Barcelona, Ajuntament; pàg. 116.

AJUNTAMENT DE BARCELONA (1987), *Estadística Municipal. Boletín Anual 1985*. Barcelona, Ajuntament; pàg. 191.

AJUNTAMENT DE BARCELONA (1992), *Cens de vehicles. 1990*. Barcelona, Ajuntament; pàg. 215.

AJUNTAMENT DE BARCELONA (1994), *Cens de vehicles. 1992*. Barcelona, Ajuntament; pàg. 217.

AJUNTAMENT DE BARCELONA (1995), *Anuari Estadístic de la ciutat de Barcelona. 1994*. Barcelona, Ajuntament; pàg. 431.

AYUNTAMIENTO DE BARCELONA (1917), *Anuario estadístico de Barcelona. Año XIV. 1915*. Barcelona, Ayuntamiento; pàg. 526.

AYUNTAMIENTO DE BARCELONA (1950), *Estadística Municipal. Breve Reseña Estadística de 1948*. Barcelona, Ayuntamiento; pàg. 642.

AYUNTAMIENTO DE BARCELONA (1957), *Estadística Municipal. Resumen del año 1955*. Barcelona, Ayuntamiento; pàg. 123.

AYUNTAMIENTO DE BARCELONA (1962), *Estadística Municipal. Resumen del año 1960*. Barcelona, Ayuntamiento; pàg. 125.

AYUNTAMIENTO DE BARCELONA (1967), *Estadística Municipal. Resumen del año 1965*. Barcelona, Ayuntamiento; pàg. 127.

AYUNTAMIENTO DE BARCELONA (1972), *Estadística Municipal. Resumen del año 1970*. Barcelona, Ayuntamiento; pàg. 144.

CONSELLERIA DE SERVEIS PÚBLICS (1937), "Dades sobre la circulació de vehicles" in *Primer Butlletí Extraordinari*, maig; pàg. 12.

ROCA, Francesc (1983), *Política, economía y espacio. La política territorial en Catalunya (1936-1939)*. Barcelona, Ediciones del Serbal; pàg. 30.

Taula 6.6.1
MOBILITAT PER MOTIU DE TREBALL. (1981-1986-1991).

ORIGEN BARCELONÈS			
Destinació	1981	1986	1991
Baix Llobregat	30427	28214	407734
Vallès Occidental	16838	18271	28214
Vallès Oriental	10350	10475	14997
Maresme	3564	4355	5857
Alt Penedès	548	511	943
Garraf	615	691	842
Regió Metropolitana	62342	62517	91587

DESTINACIÓ BARCELONÈS			
Origen	1981	1986	1991
Baix Llobregat	45637	49077	73973
Vallès Occidental	22352	23351	35683
Vallès Oriental	4847	6606	10379
Maresme	9012	11456	19043
Alt Penedès	647	600	1302
Garraf	1124	1292	2906
Regió Metropolitana	83619	92382	143286

Font:
 Annex 3 *Papers 14*, 1993; pàg 100.

Taula 6.6.2
MOBILITAT NO OBLIGADA DELS RESIDENTS A LA CORPORACIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA (1986) (percentages).

	On compra				
	On compra mobles	vestit i/o calçat	Relacions personals	Zones de passeig	Activitats culturals
Mateix barri	40,2	44,9	40,6	29,7	16,2
Altres barris	10,6	8,2	38,1	12,1	14,3
Centre de la població	9,5	11,0	-	17,2	8,9
Barcelona	6,8	11,8	6,4	30,6	13,6
Altres ¹	5,3	3,5	13,2	3,8	14,4
Indistint.	22,1	22,7	-	-	-
NS/NC/NP	5,5	0,9	0,4	1,5	0,1
No realitza l'activitat	-	-	1,2	5,1	32,6
Total	100	100	100	100	100

¹ Només l'1,6% del total de compres de mobles i el 0,2% de compres de vestit i/o calçat es realitza en municipis de fora de l'àrea.

Font: Elaboració pròpia a partir de:

IZQUIERDO, Maria Jesús; MIGUÉLEZ, Fausto & SUBIRATS, Marina (1988) "Informe General. Volum I" in *Enquesta Metropolitana 1986. Condicions de vida i hàbits de la població de l'àrea metropolitana de Barcelona* Bellaterra, Institut d'Estudis Metropolitans de Barcelona-Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona; pàgs. 171, 172, 174.

Taula 6.6.3
MOBILITAT NO OBLIGADA DELS RESIDENTS A LA REGIÓ METROPOLITANA (1990) (percentages).

	On compra			
	On compra aliments	vestit i/o calçat	Relacions personals	Zones de passeig
Mateix barri	73,3	39,2	39,1	28,8
Centre de la població	4,7	14,3	1,3	24,6
Resta del municipi	8,5	6,5	24,4	10,1
Barcelona ¹	-	4,2	2,8	7,1
Ciutats intermèdies de la RMB ²	-	2,0	-	2,8
Indistintament	8,5	29,5	25,3	16,2
Altres respostes	5,0	4,3	7,1	10,3
Total	100	100	100	100

¹ No inclosos els residents a la ciutat de Barcelona, la resposta dels quals es distribueix entre les altres respostes.

² No inclosos els residents a les ciutats intermèdies de la Regió Metropolitana (RMB), la resposta dels quals es distribueix entre les altres respostes.

Font:

RIERA FIGUERES, Pilar; PALLARES, BARBERA, Montserrat & FLORES VALDIVIESO, José (1992) "Característiques de l'habitatge, la mobilitat i la percepció del territori. Volum 3 de l'Informe General de l'Estudi" in Martori, Marina Subirats (ed.) *Enquesta de la Regió Metropolitana de Barcelona 1990. Condicions de vida i hàbits de població* Barcelona, Institut d'Estudis Metropolitans de Barcelona; pàg. 96.

Taula 6.6.4
VIATGERS ANUALS TRANSPORTATS AMB TRANSPORT COLLECTIU (1967-1990)
(milions)

Any	Metro	Autobus ¹	FFCC (Sarrià)	FFCC (Regionals)	Renfe
1967	204	362	-	-	-
1968	197	327	-	-	-
1969	198	331	-	-	-
1970	203	325	-	-	-
1971	234	303	-	-	-
1972	241	301	-	-	-
1973	239	299	-	-	-
1974	254	293	-	-	-
1975	251	277	-	-	-
1976	260	256	-	-	-
1977	267	241	-	-	-
1978	257	223	-	-	-
1979	243	220	-	-	-
1980	240	213	-	23,7	-
1981	243	-	-	22,9	-
1982	230	-	17,0	22,7	-
1983	240	-	17,6	23,0	-
1984	253	-	17,2	21,8	-
1985	254	-	17,3	21,8	-
1986	258	-	17,7	22,6	39,8
1987	262	-	18,0	22,4	40,2
1988	265	-	18,2	22,8	41,3
1989	264	-	19,1	23,9	42,6
1990	268	158	19,8	25,4	53,4
1991	270	156	19,8	-	63,8
1992	261	174	19,6	-	72,2
1993	248	169	18,2	-	-
1994	237	172	17,3	-	75,2

Font: Elaboració pròpia a partir de:
AJUNTAMENT DE BARCELONA (1995), *Anuari Estadístic de la ciutat de Barcelona 1994*, Barcelona, Ajuntament.
MATAS, Anna & RIERA, Pere (1992) "Trànsit i transport a l'àrea metropolitana de Barcelona: dades bàsiques i problemàtica" in *Papers*, 10 pàg.25.
RENFE (1995) *Informe de gestión, 1994*, Madrid, RENFE
TMB (1982) *Plan de ordenación de los transportes públicos TMB*, Barcelona.

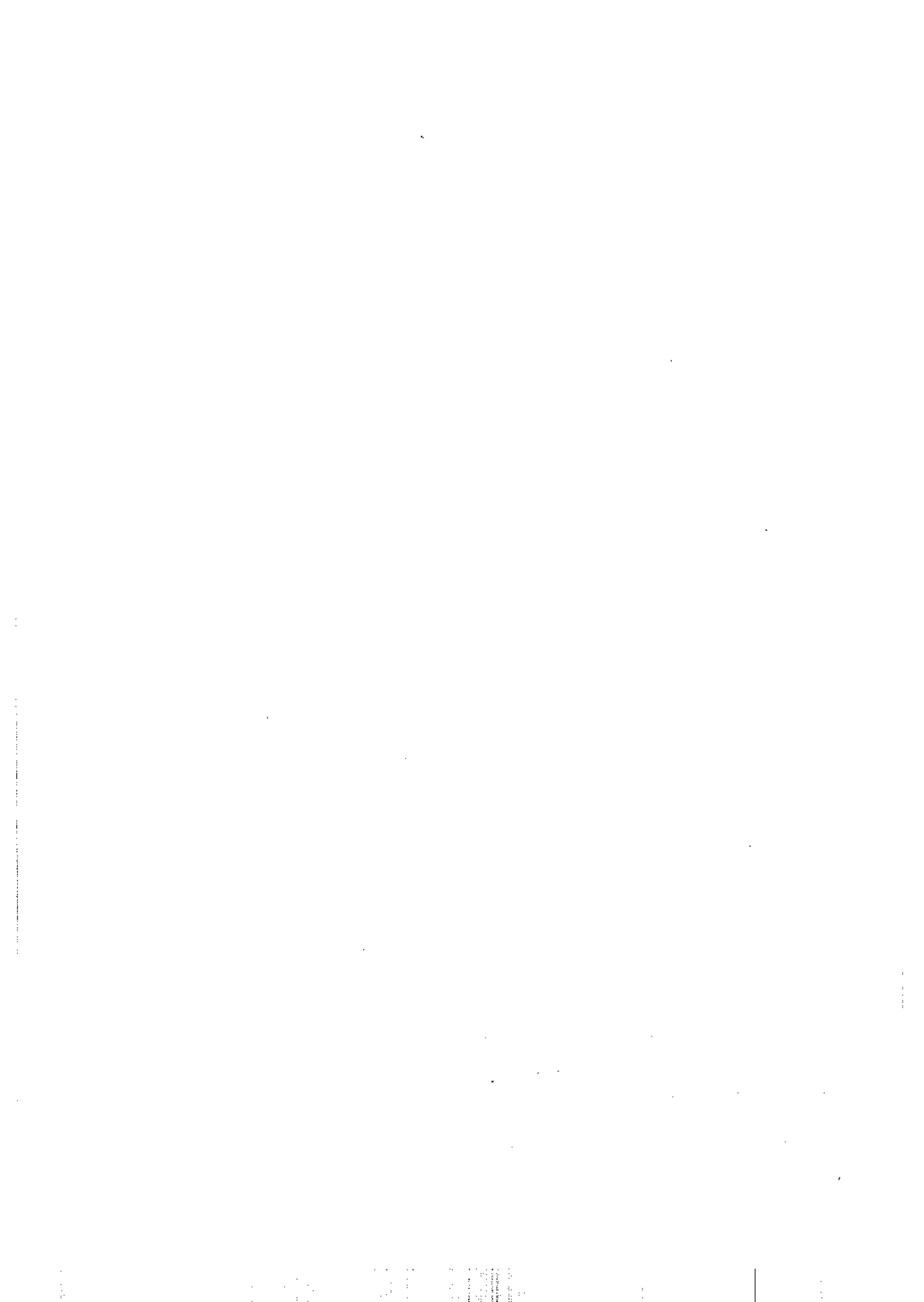
Taula 6.6.5
FORMES DE DESPLAÇAMENT PER COMARQUES (percentatges).

	Privat	Públic	A peu
Barcelonès			
1981	16,21	37,03	46,76
1986	19,89	35,73	44,39
1991	24,71	40,41	34,88
Maresme			
1981	23,11	9,38	67,51
1986	28,39	6,87	64,74
1991	40,09	8,11	51,79
Vallès Oriental			
1981	25,04	10,33	64,63
1986	29,34	9,41	61,25
1991	45,43	10,02	44,55
Vallès Occidental			
1981	22,21	16,35	61,44
1986	26,55	12,72	60,73
1991	41,41	16,98	41,61
Baix Llobregat			
1981	15,66	10,59	73,75
1986	18,67	9,32	72,01
1991	31,02	11,51	57,47
Garraf			
1981	18,98	8,18	72,84
1986	22,86	6,76	70,38
1991	38,18	7,46	54,36
Alt Penedès			
1981	26,61	9,82	63,57
1986	29,23	7,22	63,55
1991	44,72	7,21	48,07

Font: Elaboració pròpia a partir de:

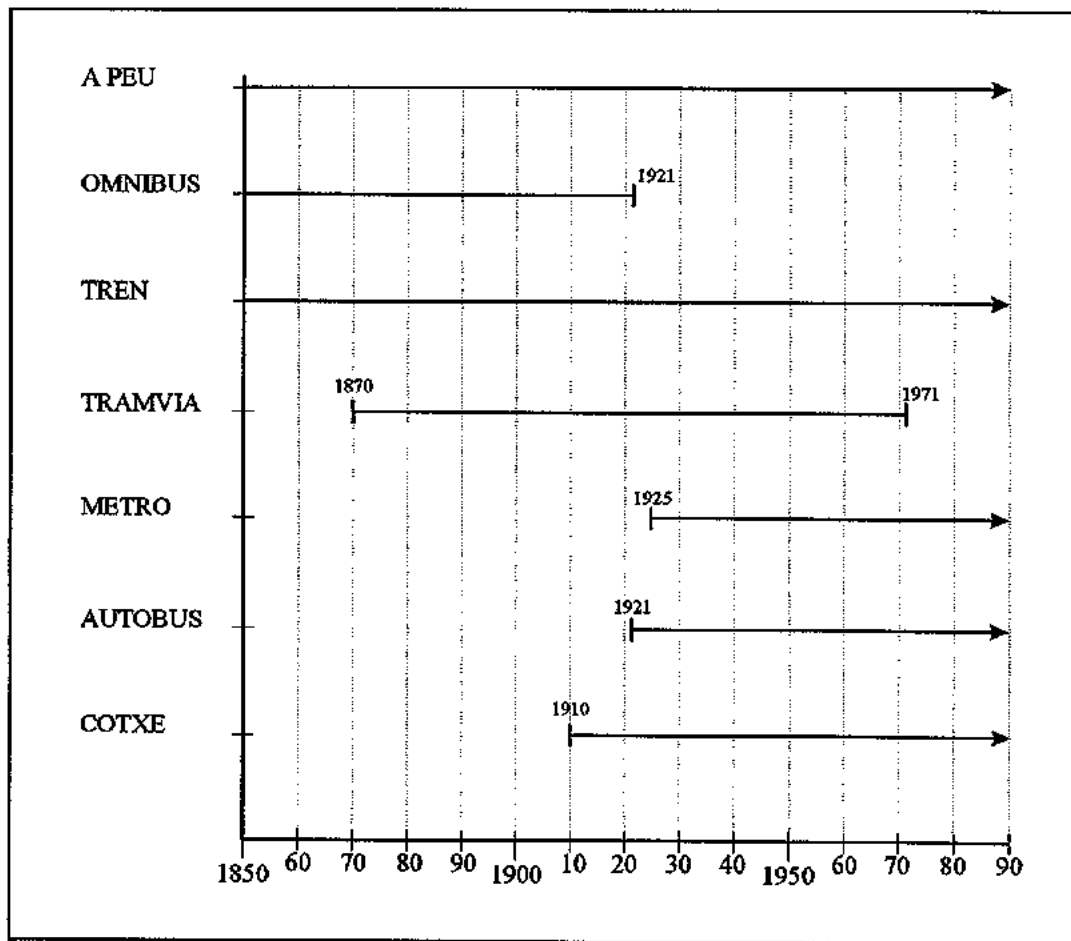
DOMBRIZ, Miguel Angel (1995) "El sistema de transport públic en el pla intermodal del transport a la regió metropolitana de Barcelona" in *Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori, Estratègies, Planejament*, 24. Mobilitat Urbana i modes de transport; pàg. 121.

ANNEX II
QUADRES I MAPES

Quadre 1

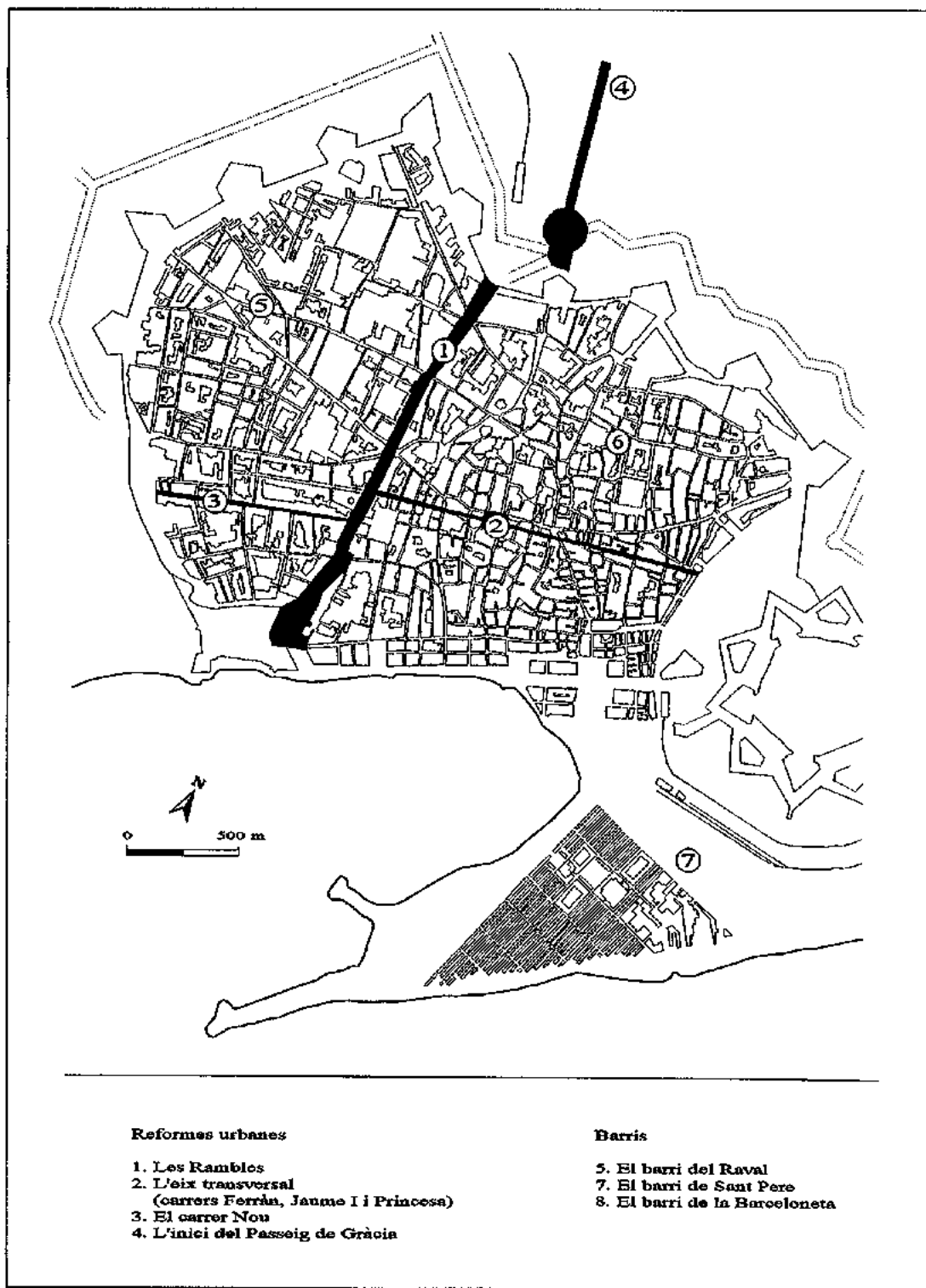
IMPLANTACIÓ DELS DIFERENTS MITJANS DE TRANSPORT A BARCELONA

Font: Elaboració pròpia.

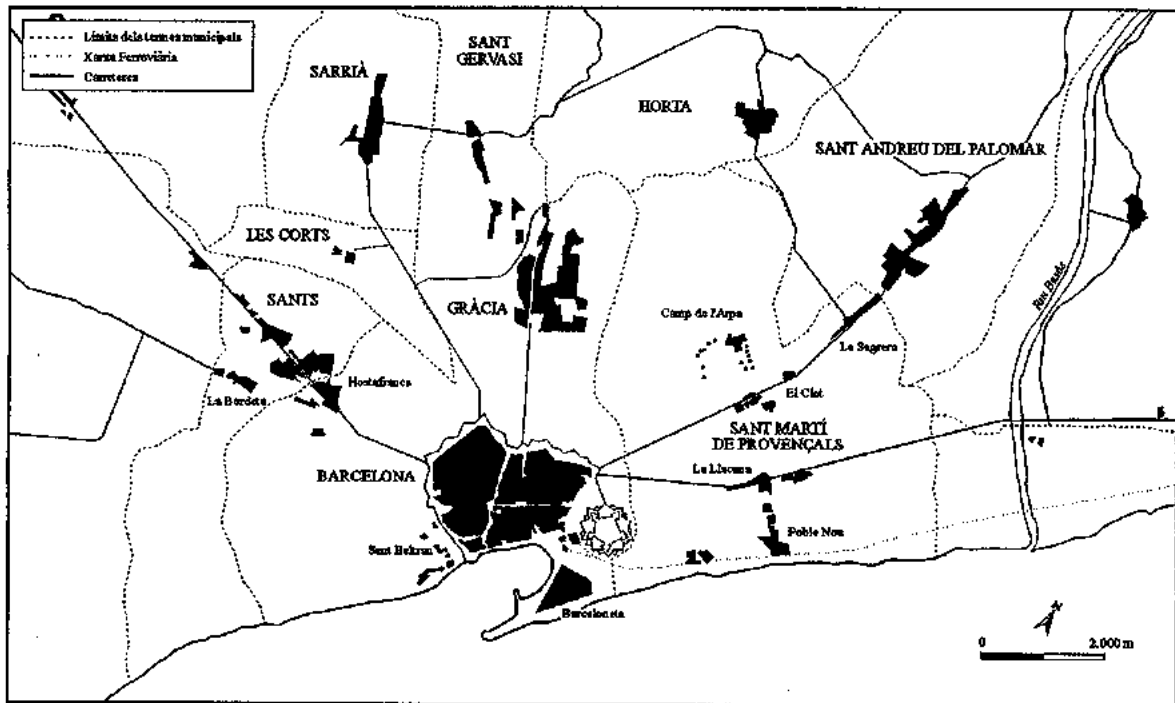
Mapa 6.1 LES REFORMES URBANES MÉS REPRESENTATIVES EN LA BARCELONA RECLOSA ENTRE MURALLES I ALGÚN DELS SEUS BARRIS.

Font: GARCIA ESPUCHE, Albert i GUÀRDIA BASSOLS, Marçal (1985) i CABRÉ, Anna i MUÑOZ, F. Marçal (1984)

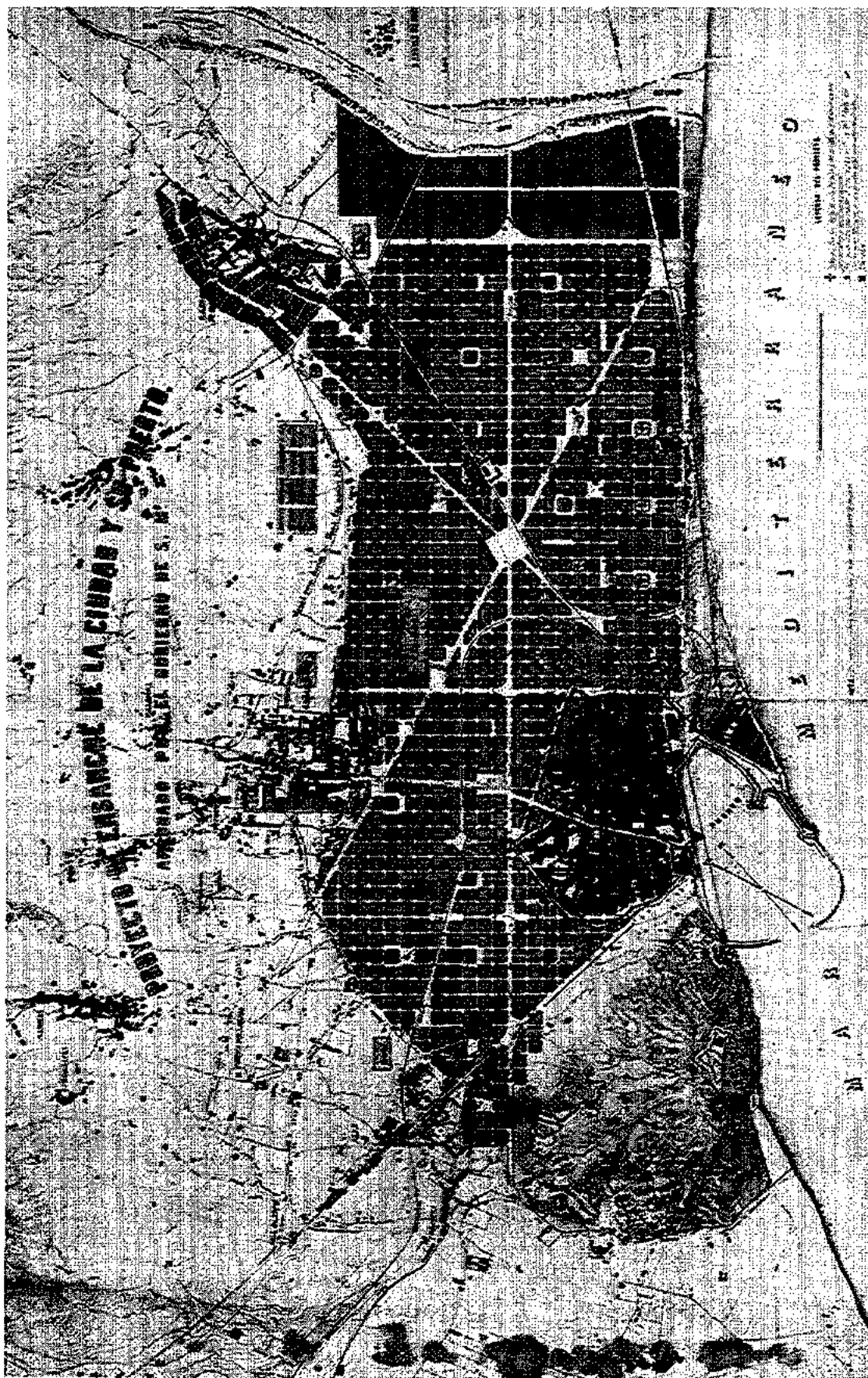
Mapa 6.2 ELS CONTORNS DE LA CIUTAT VELLA I LA SITUACIÓ DELS POBLES DEL PLA (1850)

Font: ALEMANY, Joan i MESTRES, Jesús (1986)

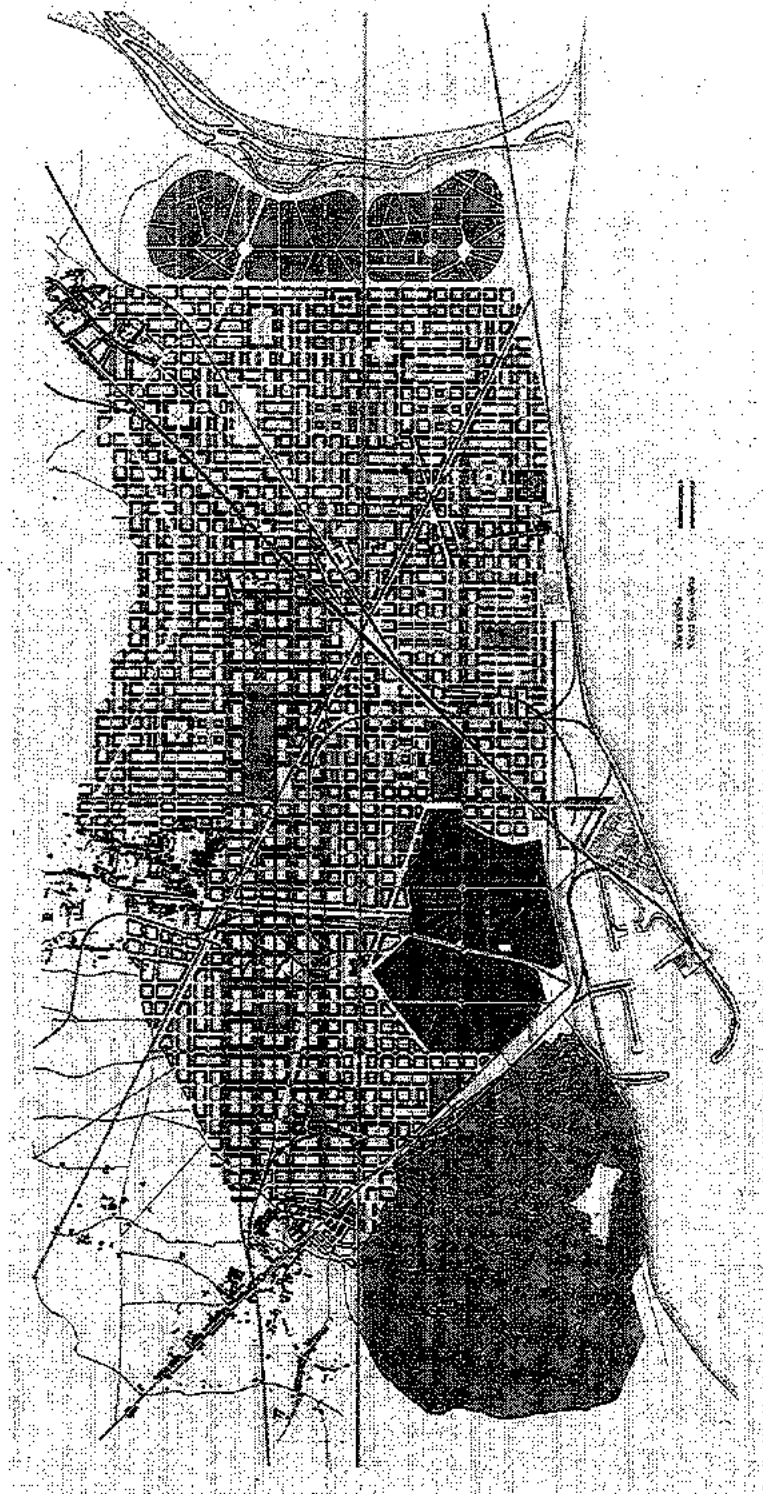
Mapa 6.3 PROJECTE D'EIXAMPLE DE LA CIUTAT DE BARCELONA REALITZAT PER ILDEFONS CERDÀ (1863)

Font: GALERA, M.; ROCA, F. i TARRAGÓ, S. (1980).

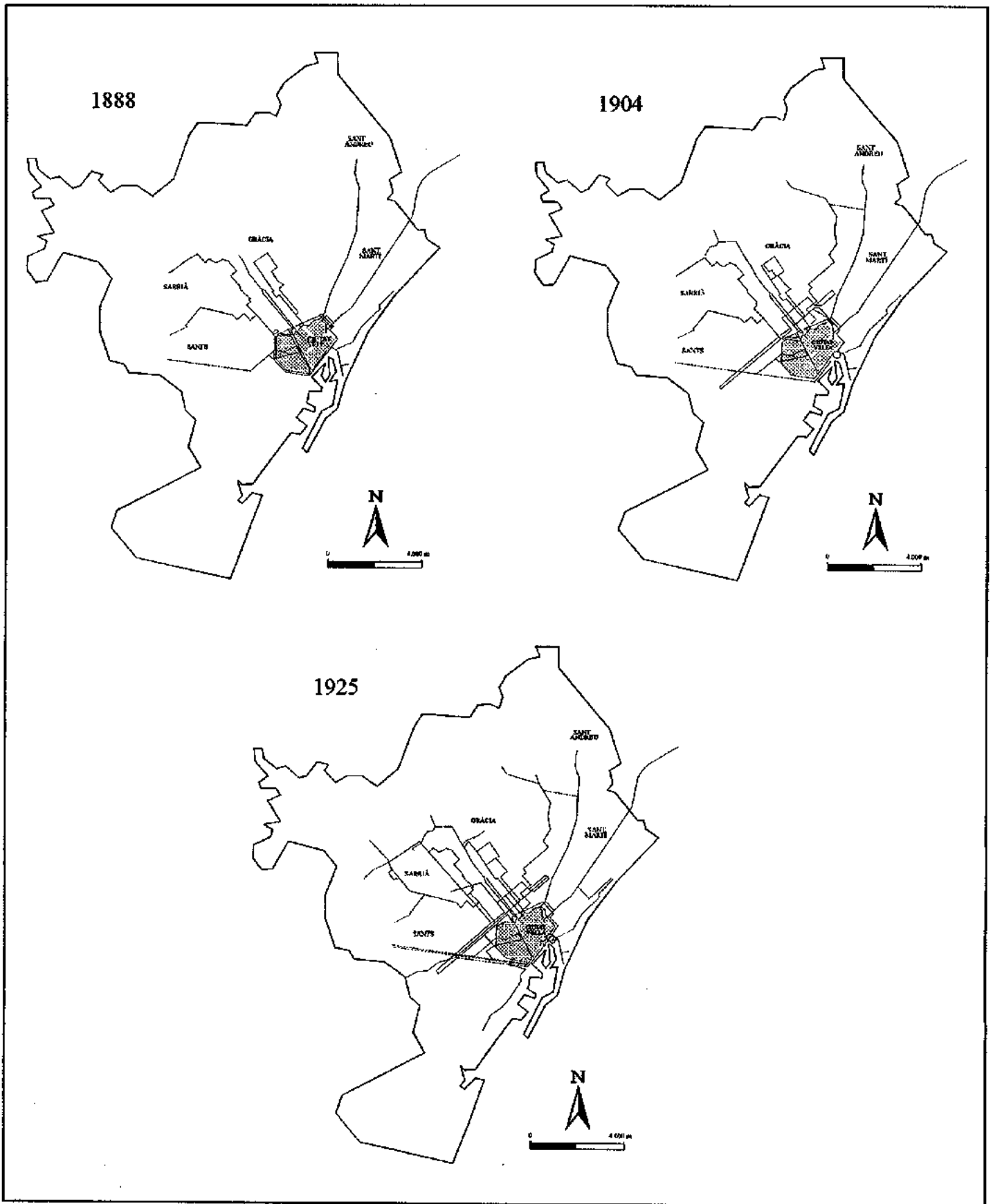
Mapa 6.4 PROPOSTES VIÀRIES I FERROVIÀRIES DELS PROJECTES D'EIXAMPLE 1859 I 1863 D'ILDEFONS CERDÀ

Font: MAGRINYÀ, Francesc (1994).

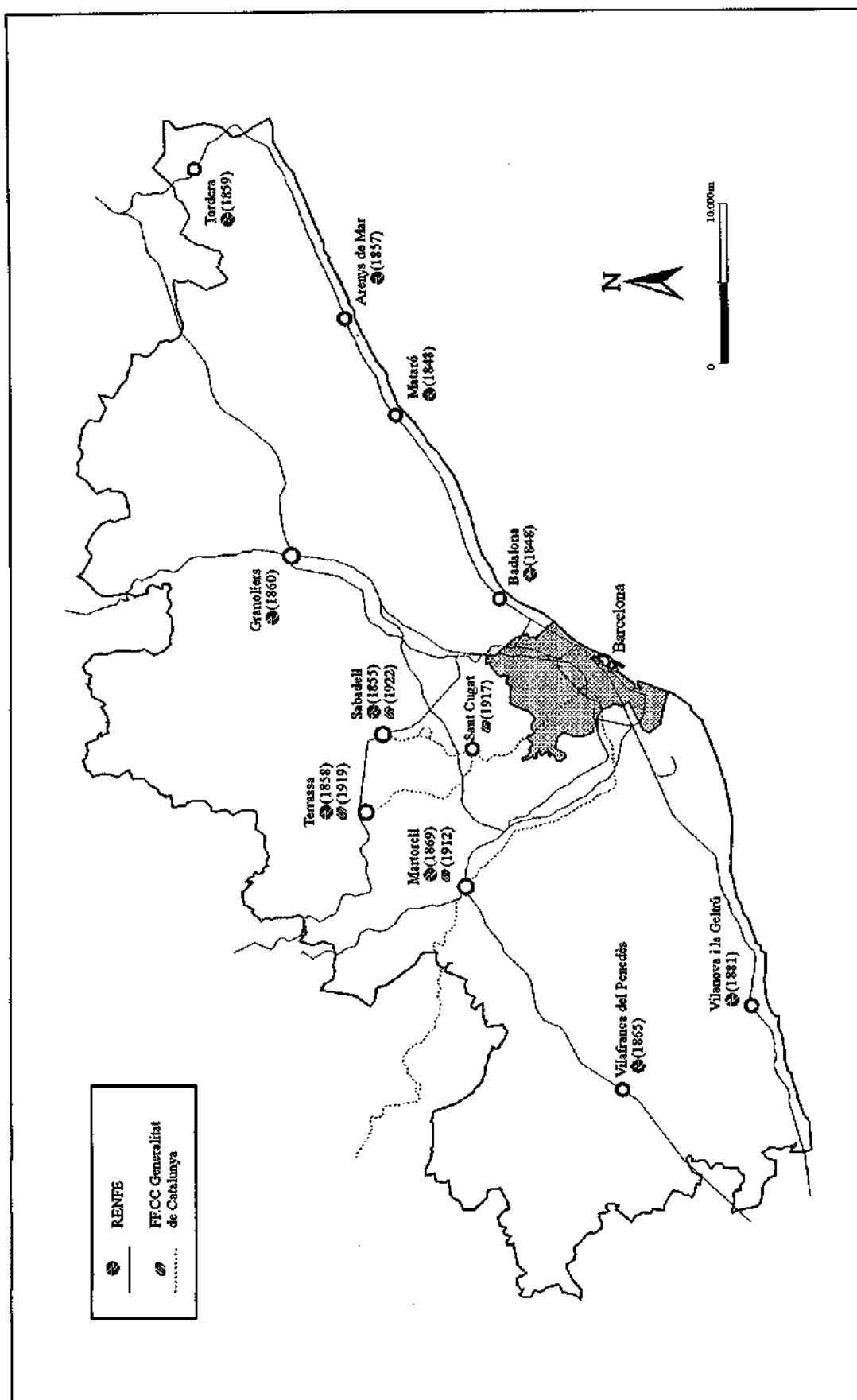
Mapa 6.5 EVOLUCIÓ DE LA XARXA DE TRAMVIES DE BARCELONA (1888-1925)

Font: Elaboració pròpia a partir de: ALEMANY, Joan i MESTRES, Jesús (1986)

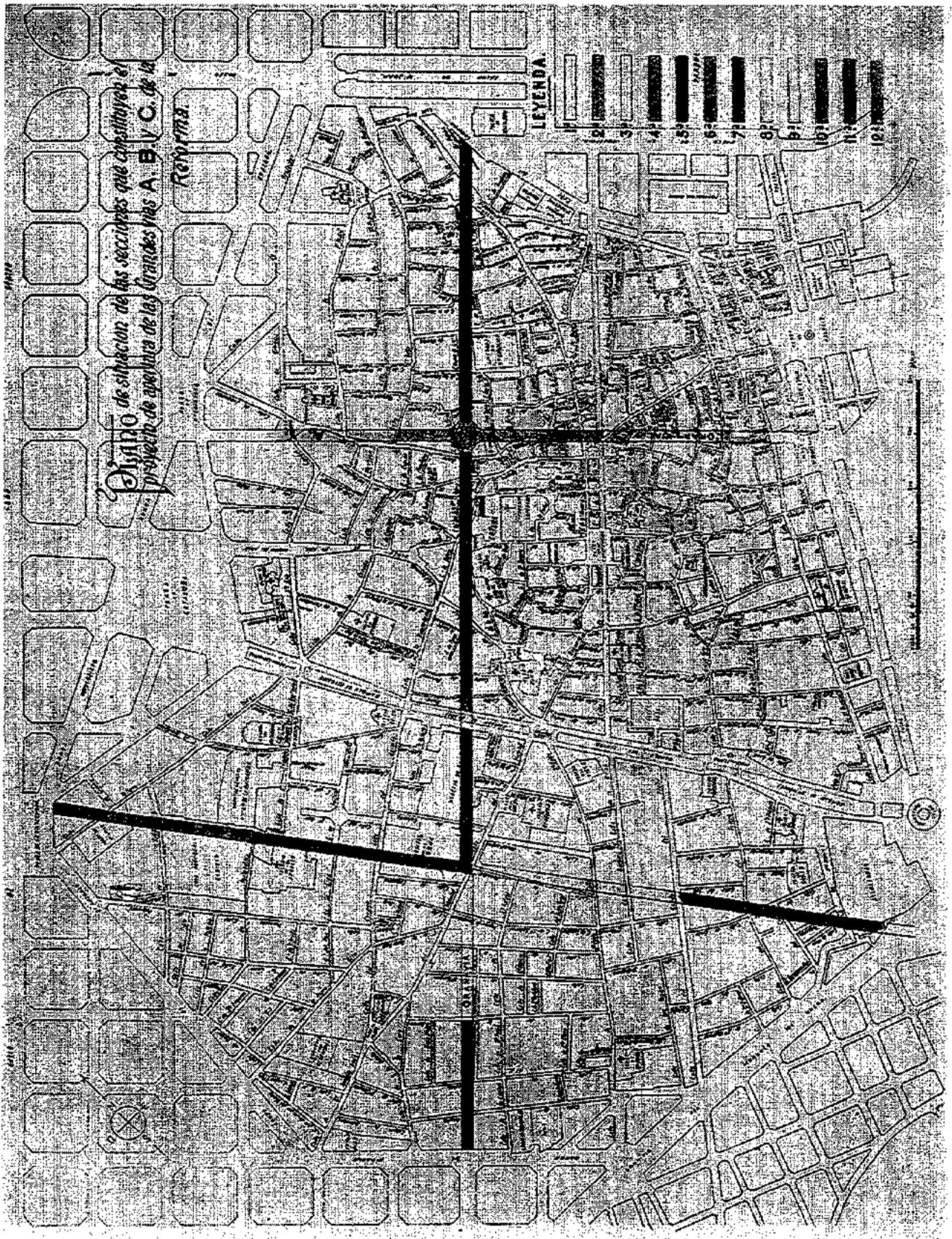
Mapa 6.6 LA XARXA DE FERROCARRIL DE LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA
Poblacions importants i any d'arribada de la línia ferroviària

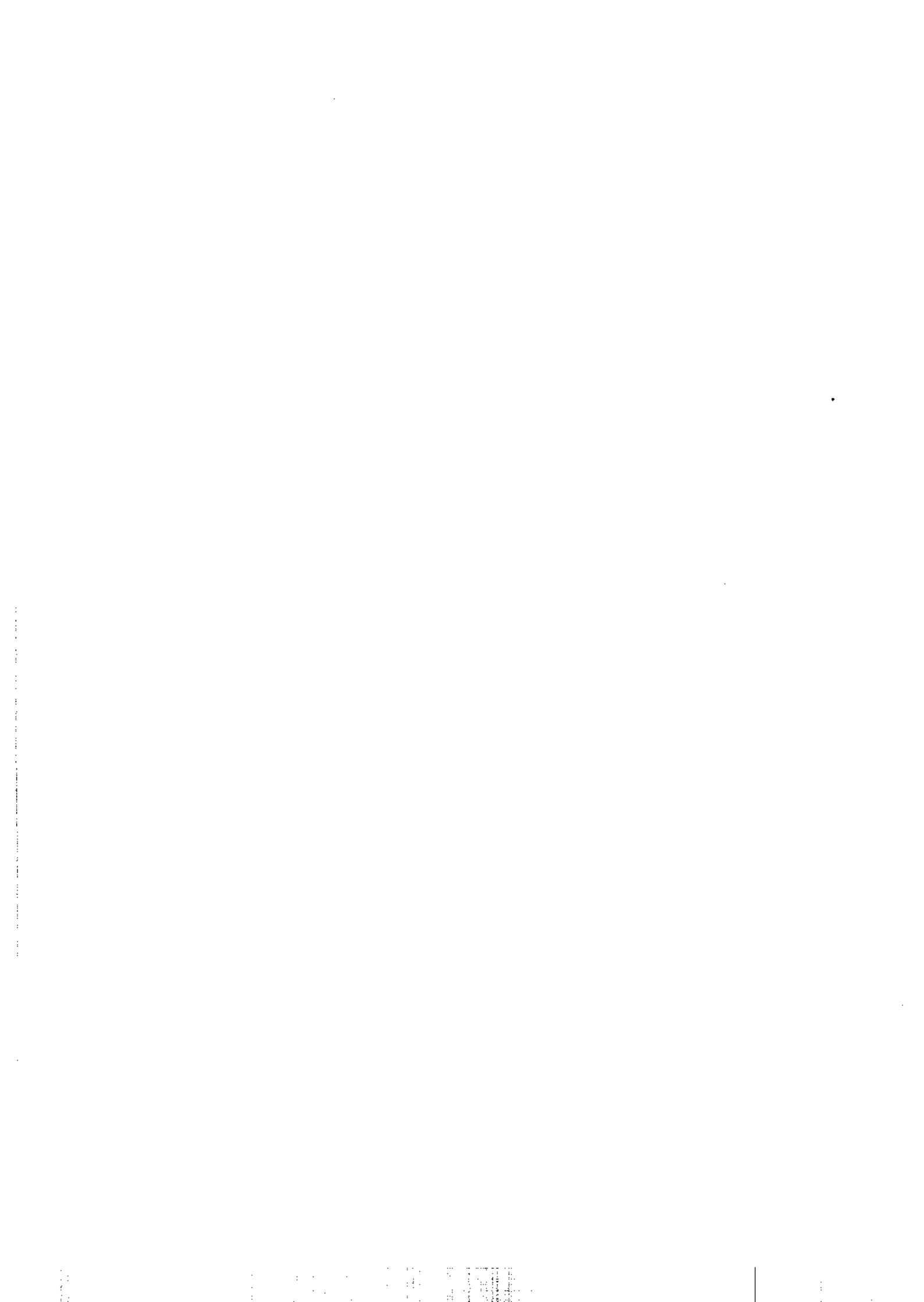

Font: Elaboració pròpia a partir de UBACH i SOLER, Tomás M. (1984)

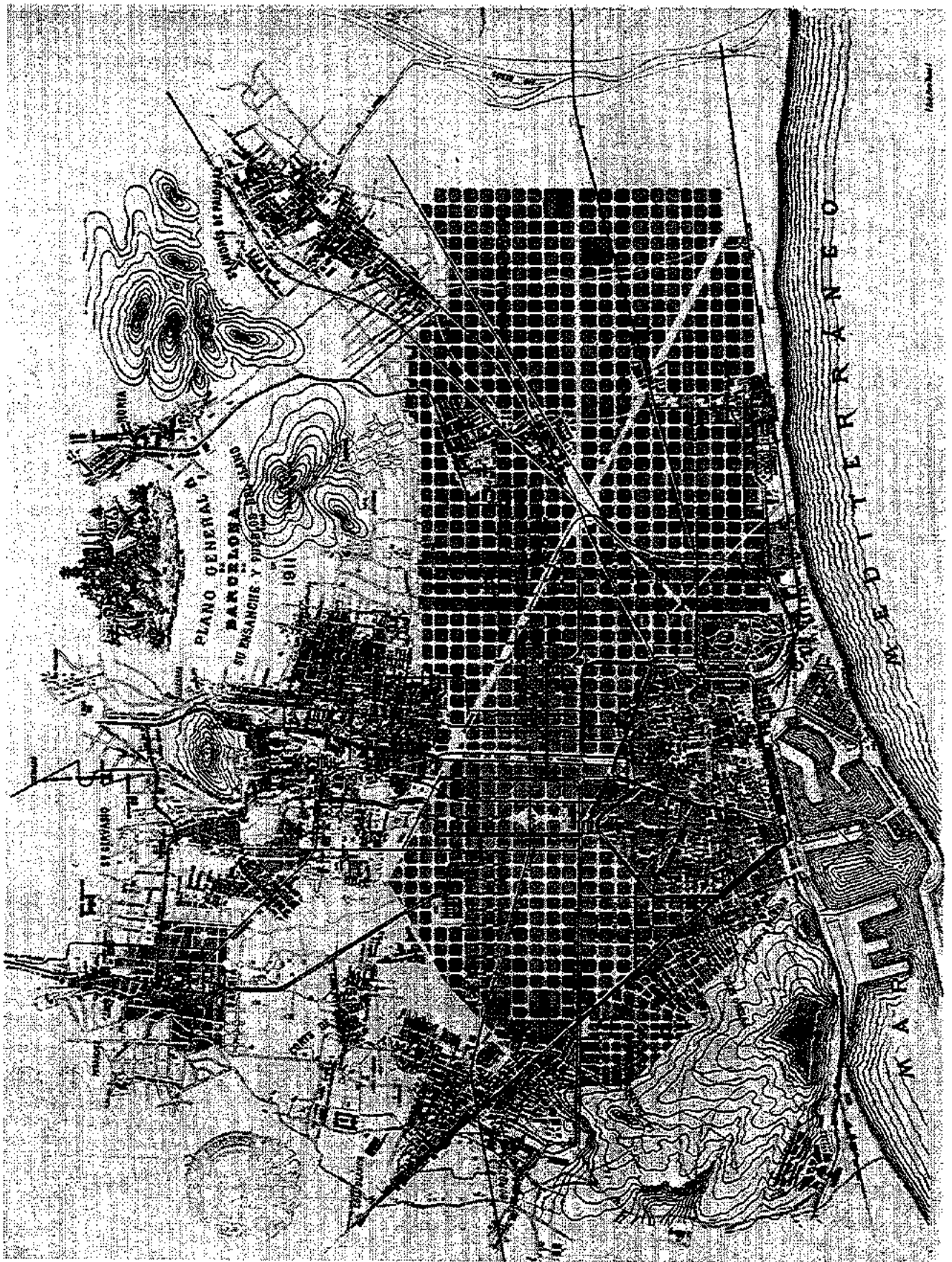

Mapa 6.7 PROJECTE D'OBERTURA DE LES GRANS VIES A, B i C REFORMULADES
PER J. BAIXERAS (1907)

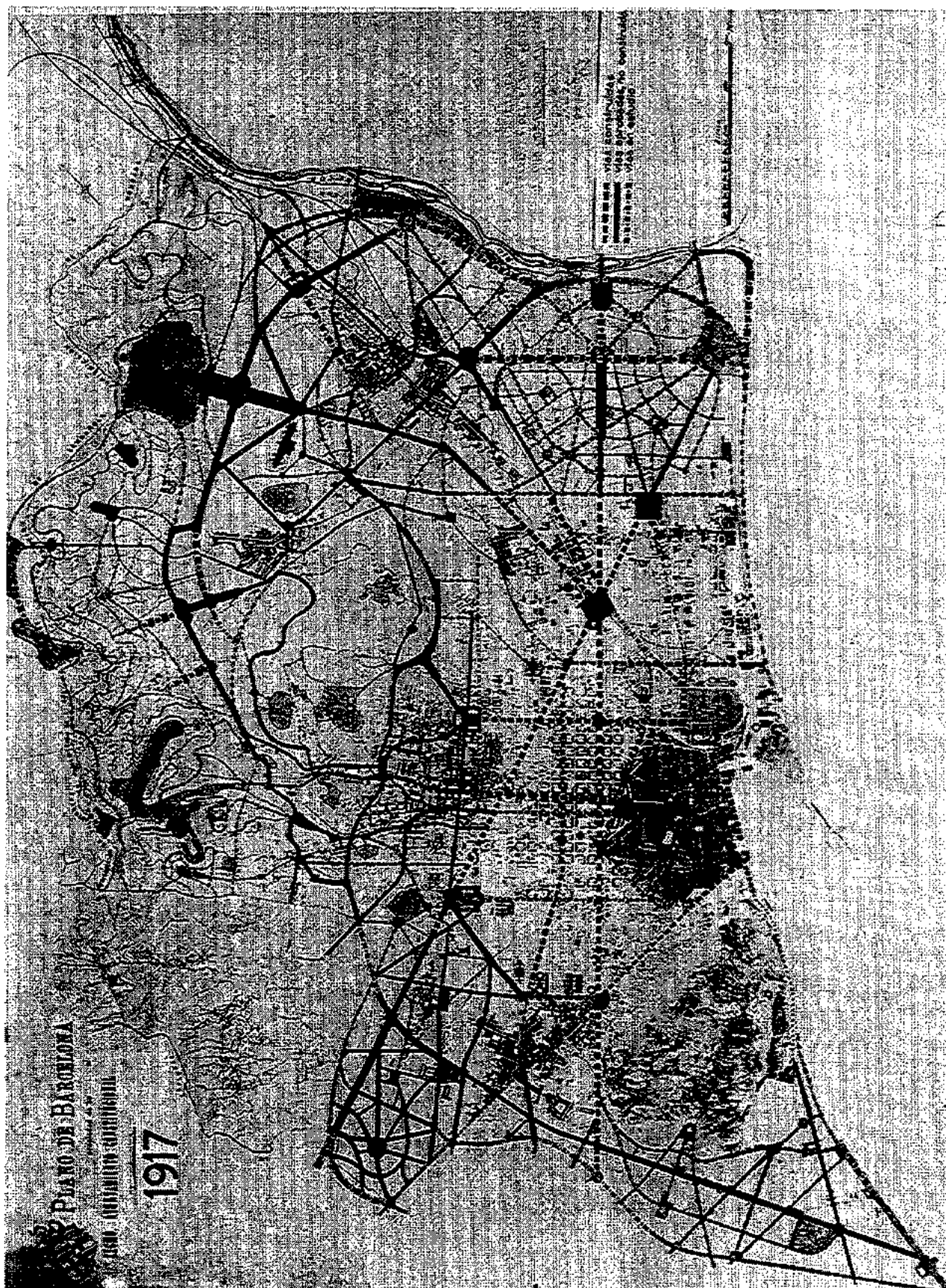
Mapa 6.8 PLÀNOL GENERAL DE BARCELONA (EIXAMPLE I POBLES DEL PLA)
(1911)

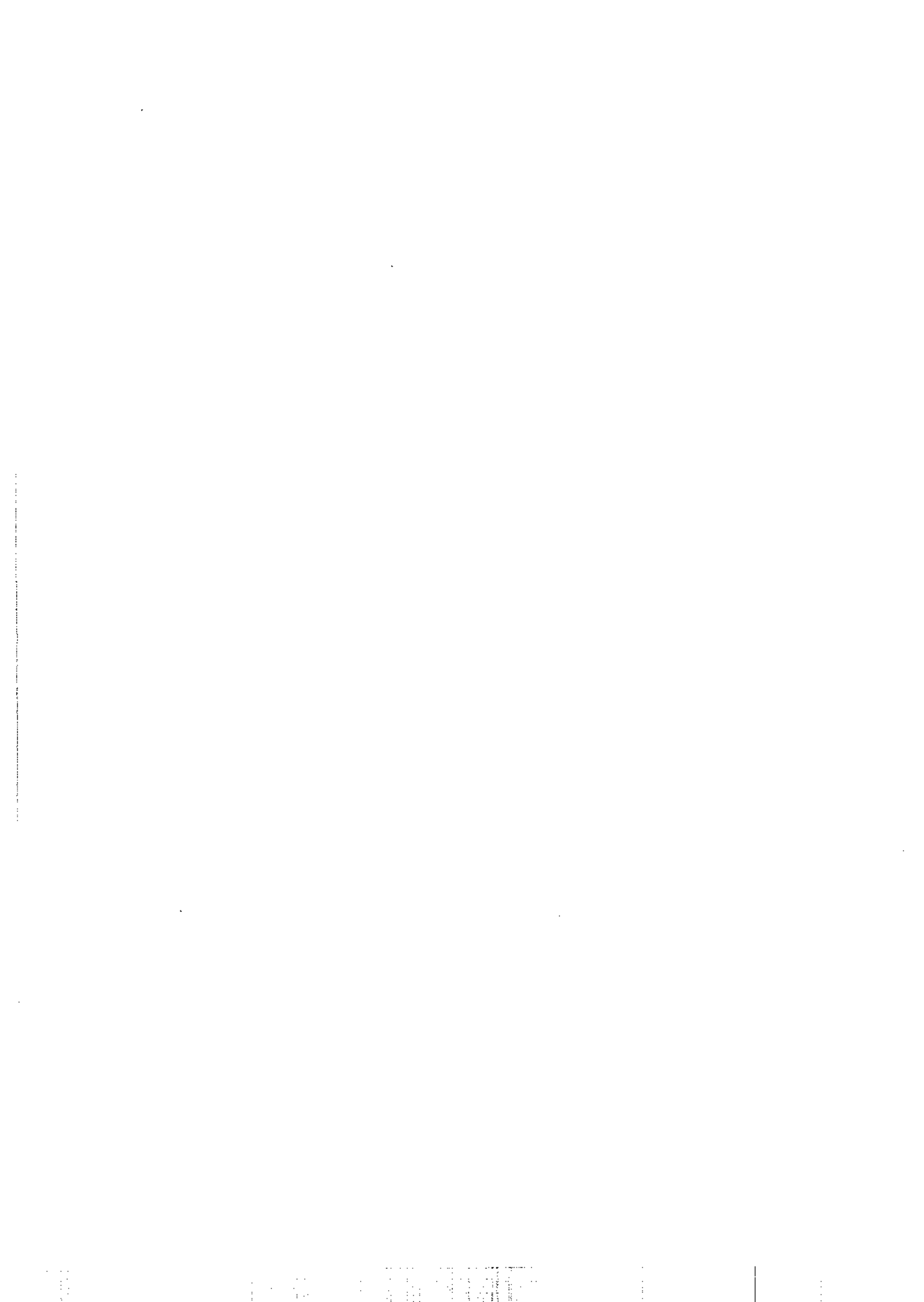
Font: GALERA, M.; ROCA, F. i TARRAGÓ, S. (1980)

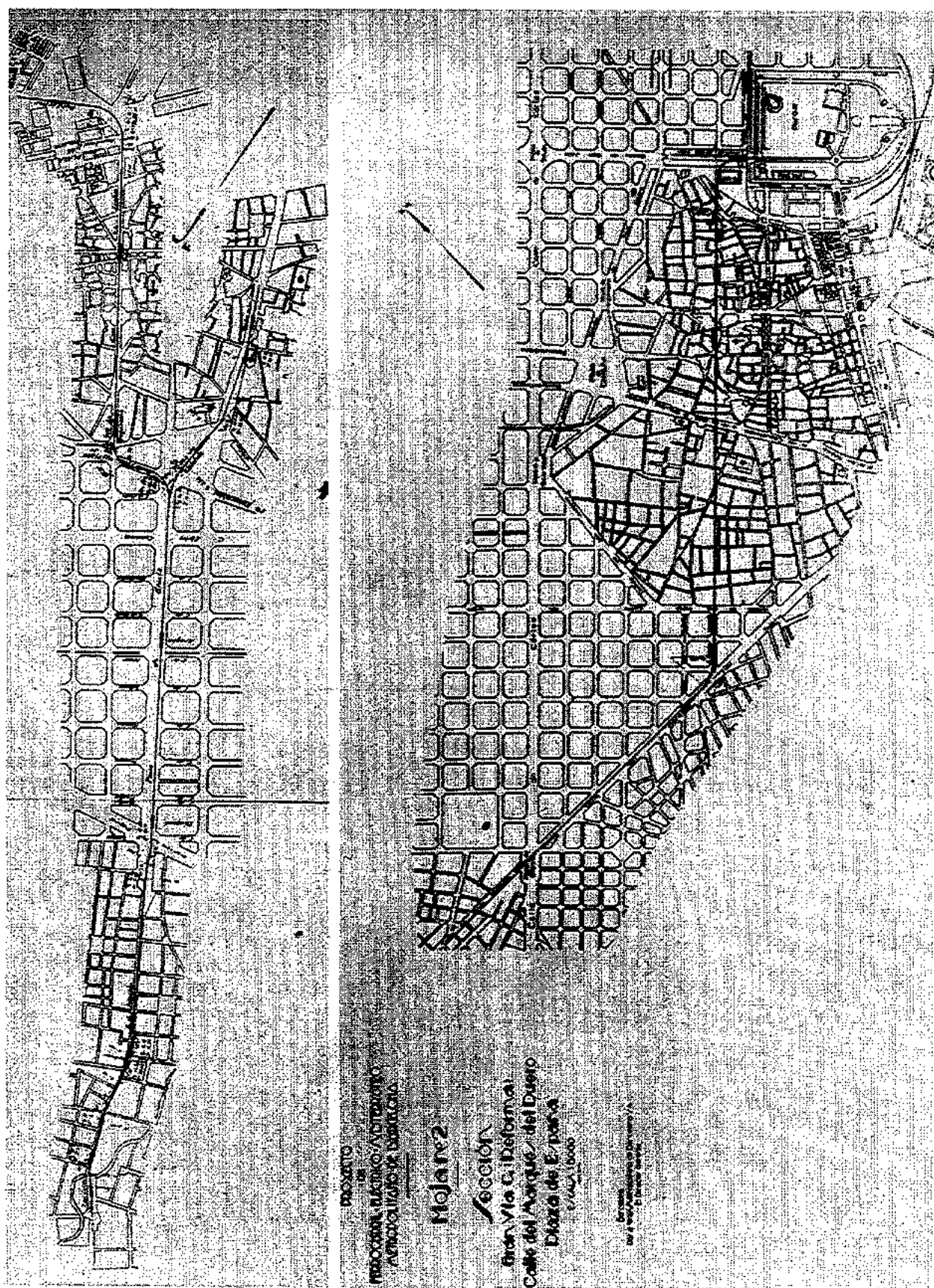
Mapa 6.9 ESQUEMA DE LES PRINCIPALS VIES I PARCS DEL PLA GENERAL D'URBANITZACIÓ (1917) (inspirat en el projecte de Leon Jaussey)

Font: GALERA, M.; ROCA, F. i TARRAGÓ, S. (1980)

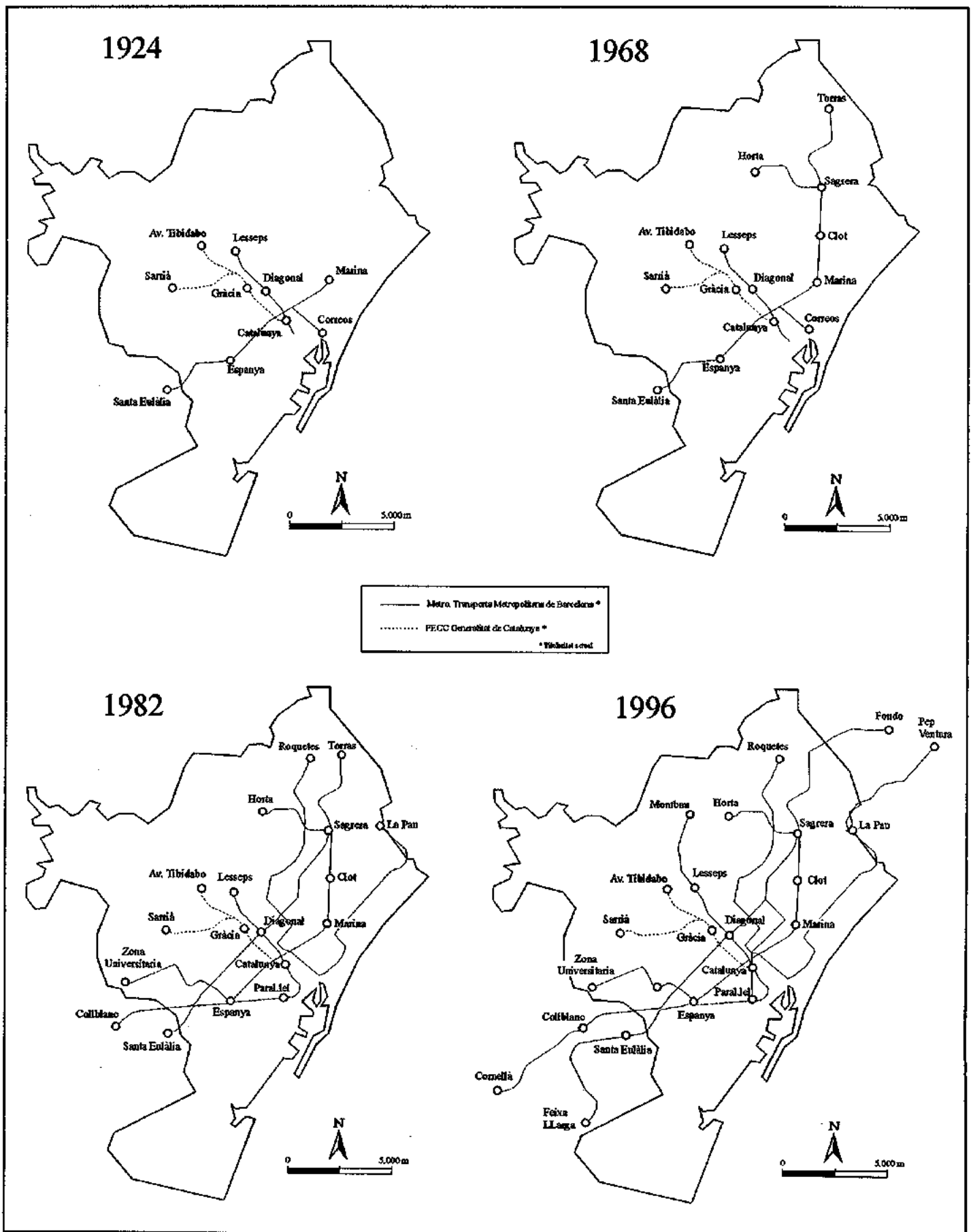

Mapa 6.10 PROJECTE DEL FERROCARRIL GRAN METROPOLITÀ DE BARCELONA
ELABORAT PER SANTIAGO RUBIÓ I TUDURÍ (1922)

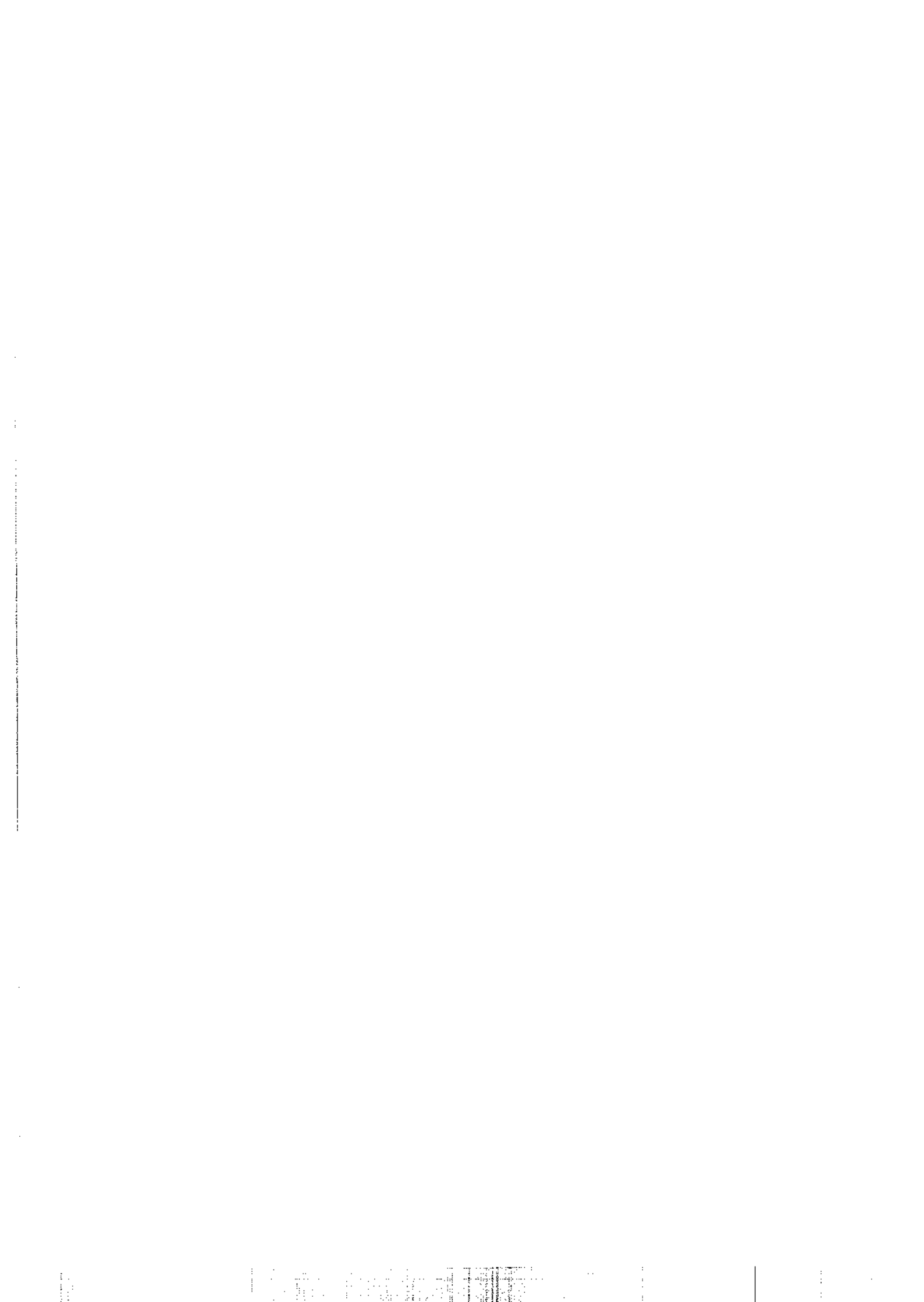

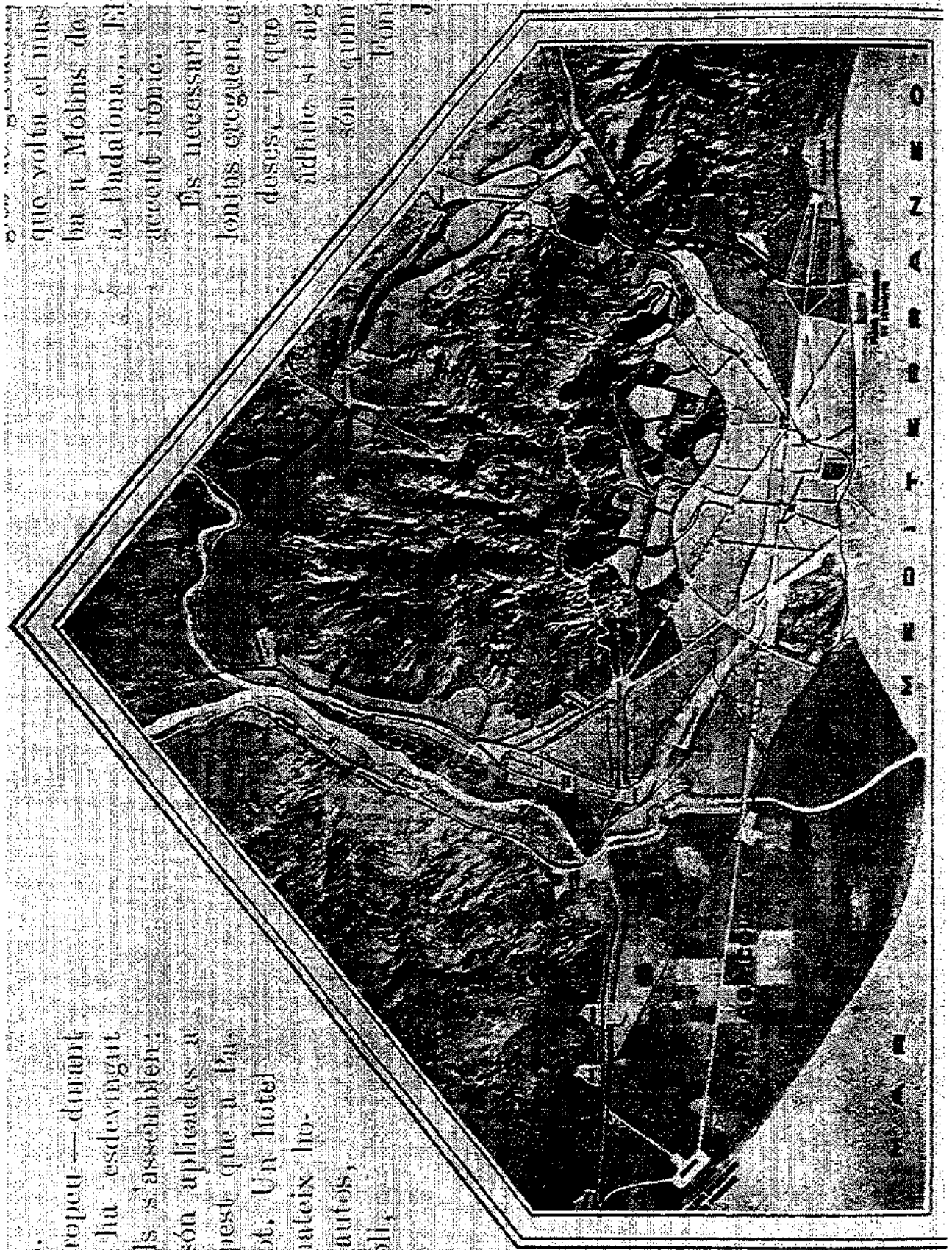
Mapa 6.11 EVOLUCIÓ DE LA XARXA DE FERROCARRIL METROPOLITÀ A LA CIUTAT DE BARCELONA (1924-1996)

Font: Elaboració pròpia.

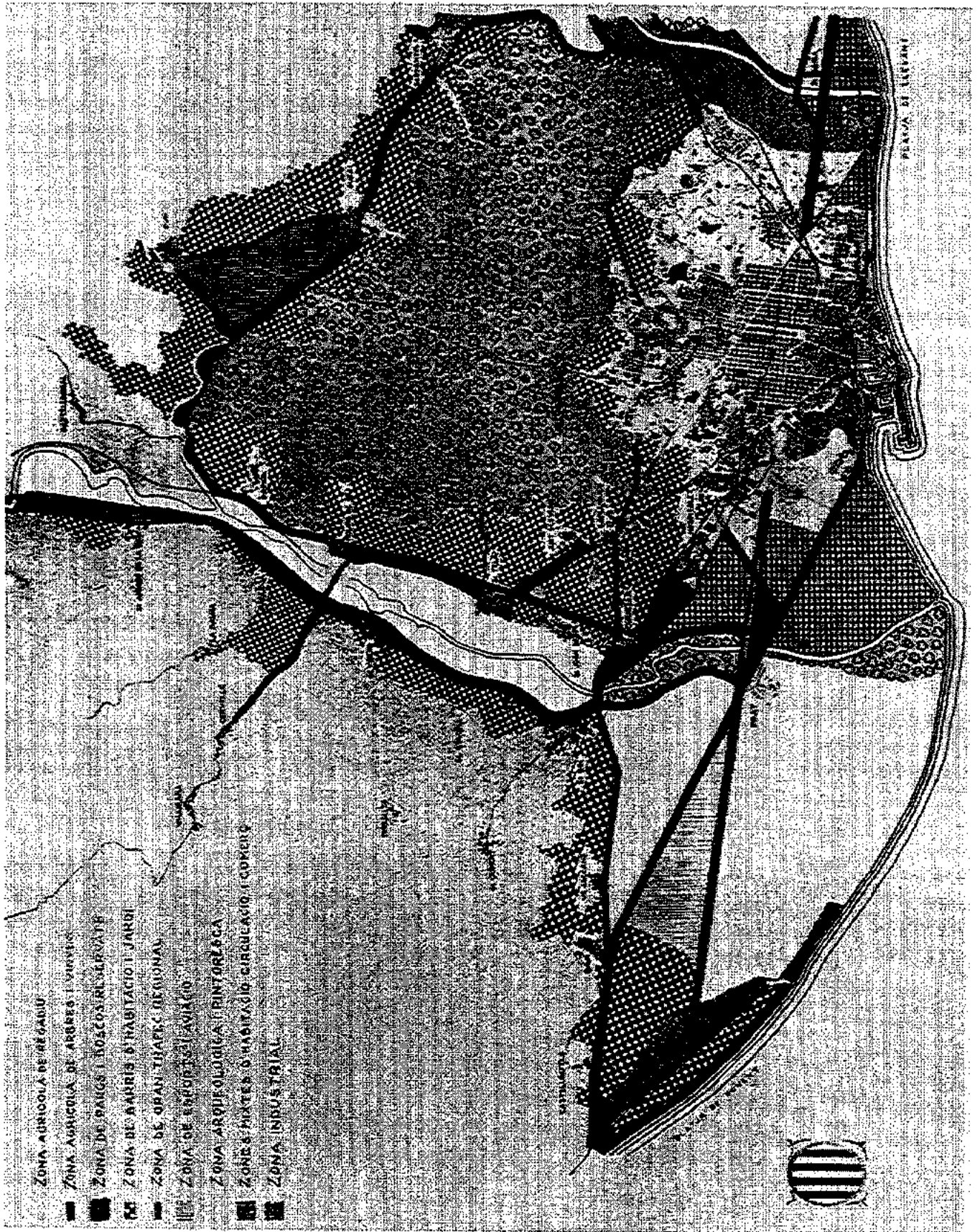
Mapa 6.12 PLA EN RELLEU DE LA URBANITZACIÓ ALS VOLTANTS DE BARCELONA ELABORAT PER NICOLAU M. RUBIÓ i TUDURÍ (Regional Planning) (1929)

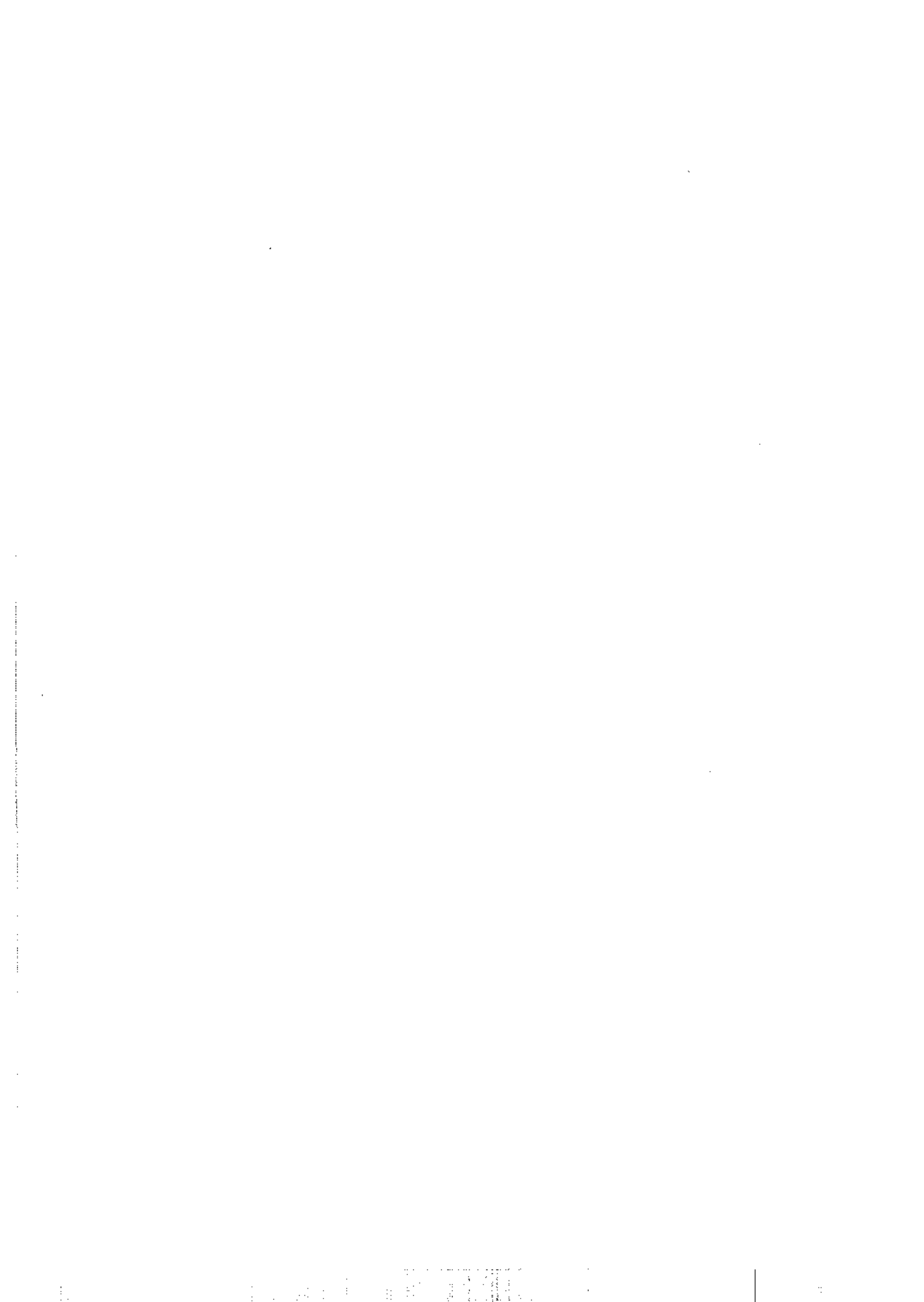
Font: GALERA, M.; ROCA, F. i TARRAGÓ, S. (1980)

Mapa 6.13 PLA DE DISTRIBUCIÓ DE ZONES DE LA REGIÓ DE BARCELONA
(Regional Planning) (1932)

Font: GALERA, M.; ROCA, F. i TARRAGÓ, S. (1980)

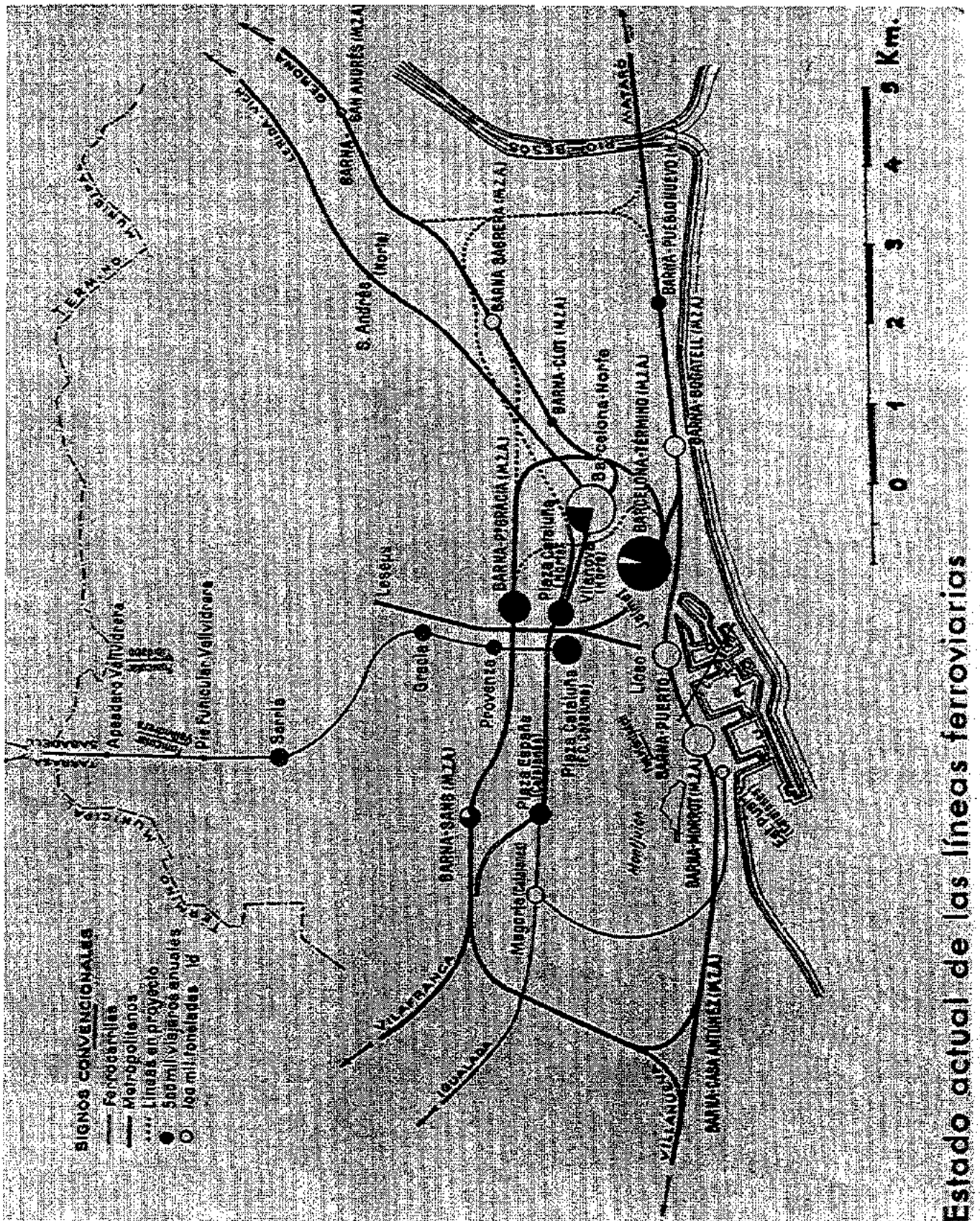
Mapa 6.14 PLA D'ENLLAÇOS FERROVIARIS DE BARCELONA (1933)

Font: GALERA, M.; ROCA, F. i TARRAGÓ, S. (1980)

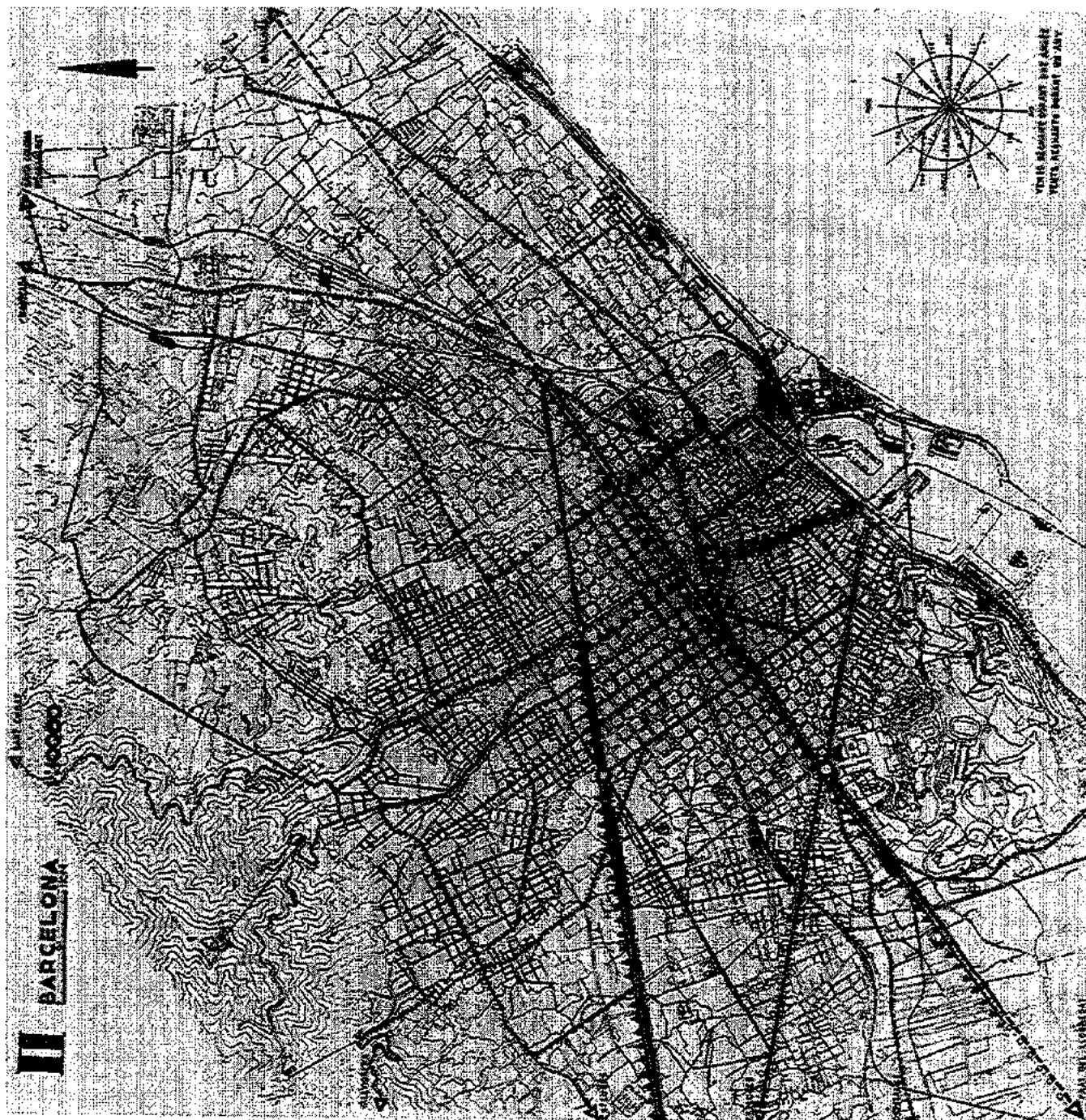
Mapa 6.15 ESQUEMA DE L'ESTAT DE LES LÍNIES FERROVIÀRIES ELABORAT PEL G.A.T.C.P.A.C.(1934)

Font: GALERA, M.; ROCA, F. i TARRAGÓ, S. (1960)

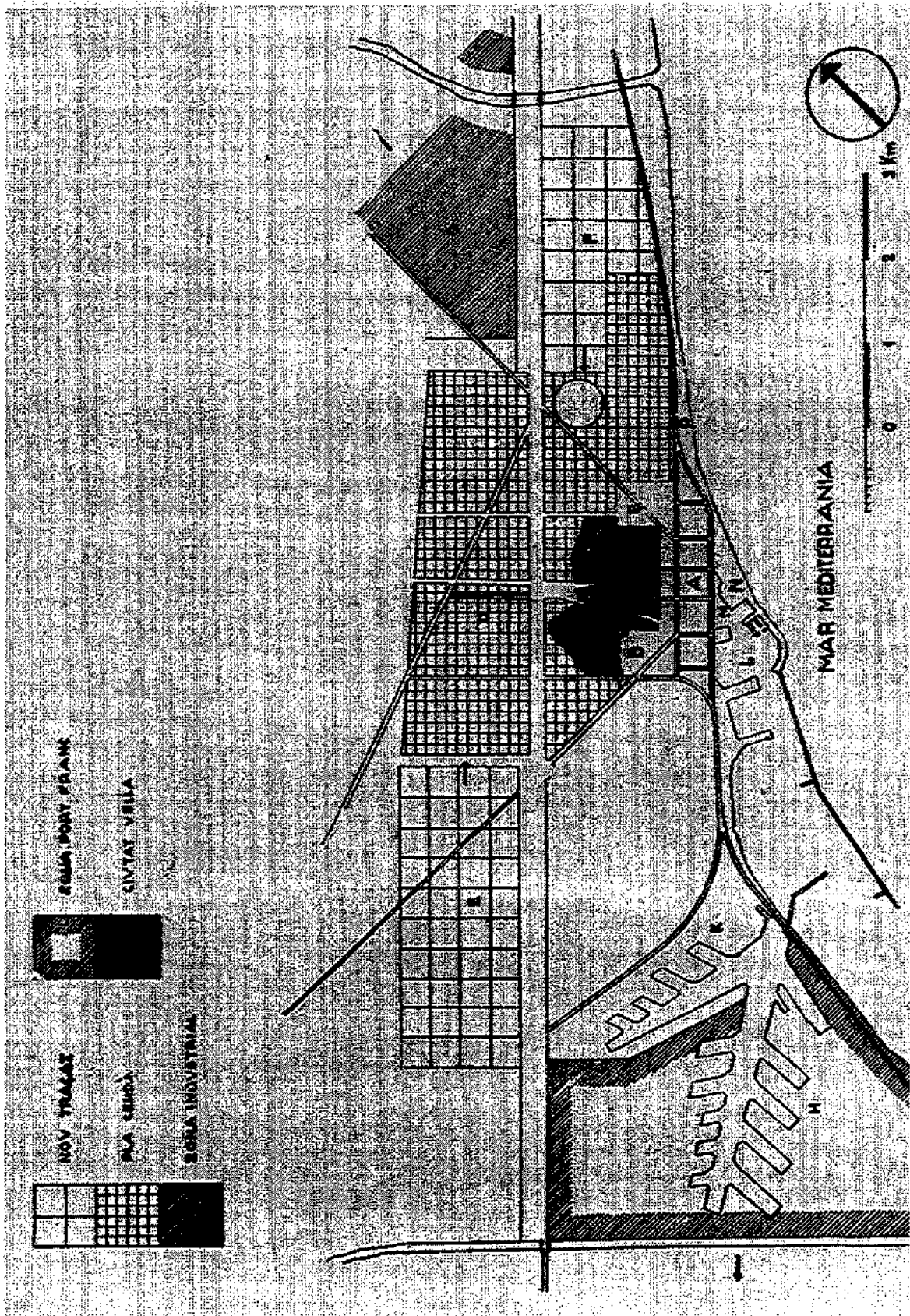

Mapa 6.16 FLUXES DE CIRCULACIÓ A BARCELONA ELABORAT PEL
G.A.T.C.P.A.C.(1934)

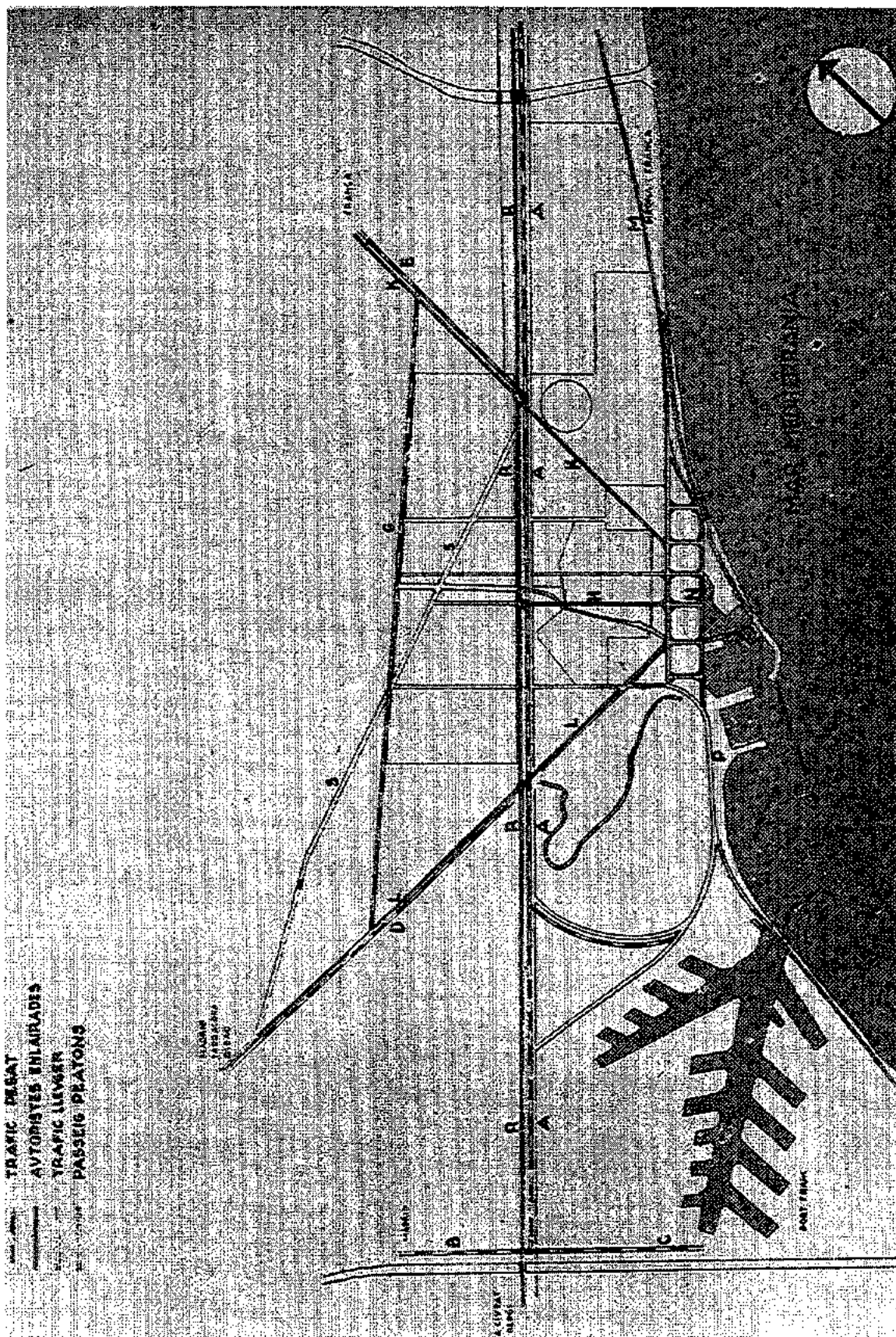
Mapa 6.17 PLA MACIÀ. ESQUEMA DE ZONIFICACIÓ DE BARCELONA ELABORAT PEL G.A.T.C.P.A.C. I PER LE CORBUSIER (1934)

Font: GALERA, M.; ROCA, F. i TARRAGÓ, S. (1980)

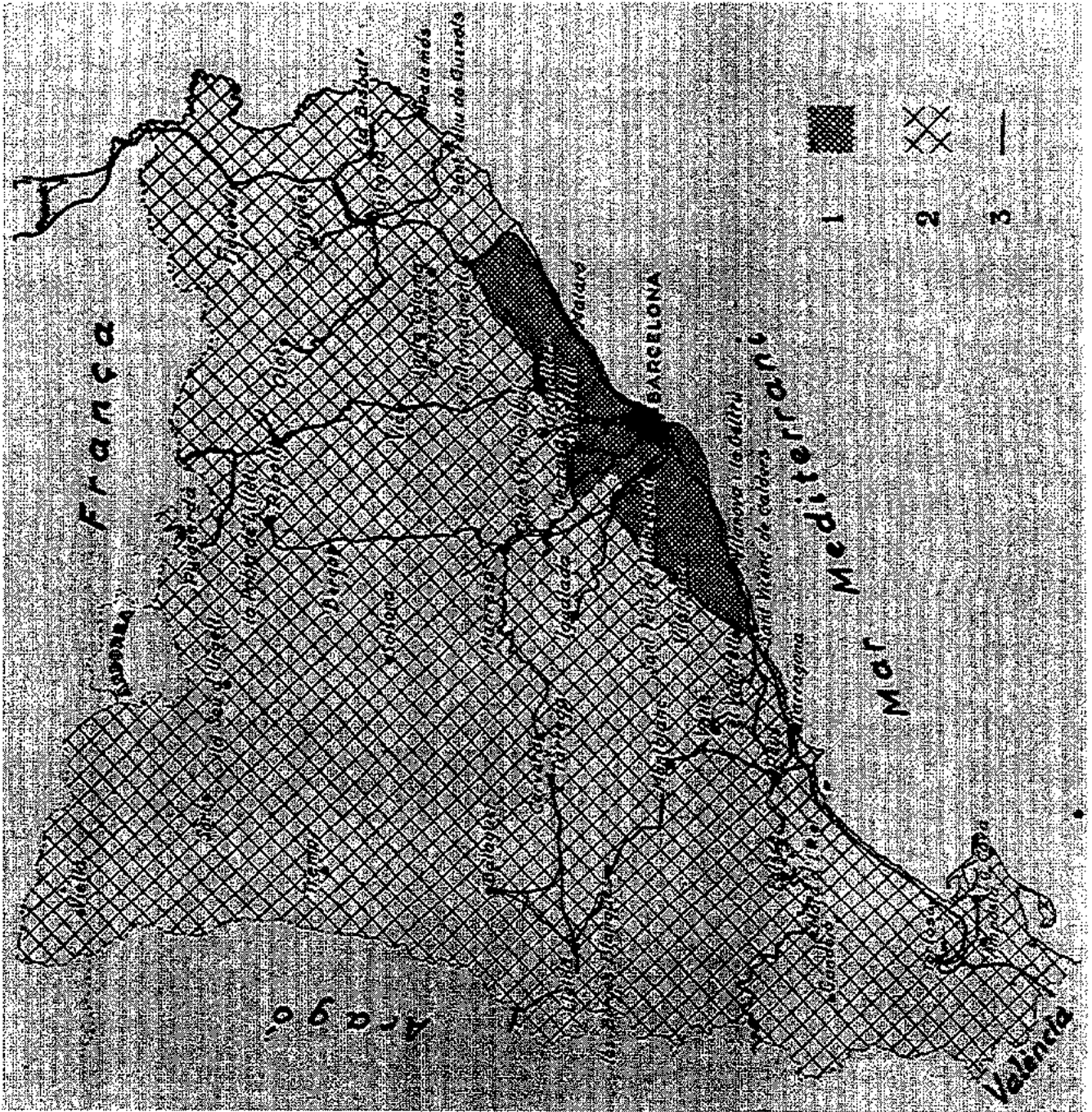
Mapa 6.18 PLA MACIÀ. ESQUEMA D'INFRASTRUCTURA VIÀRIA DE BARCELONA
 ELABORAT PEL G.A.T.C.P.A.C. I PER LE CORBUSIER (1934)

Font: GALERA, M.; ROCA, F. i TARRAGÓ, S. (1980)

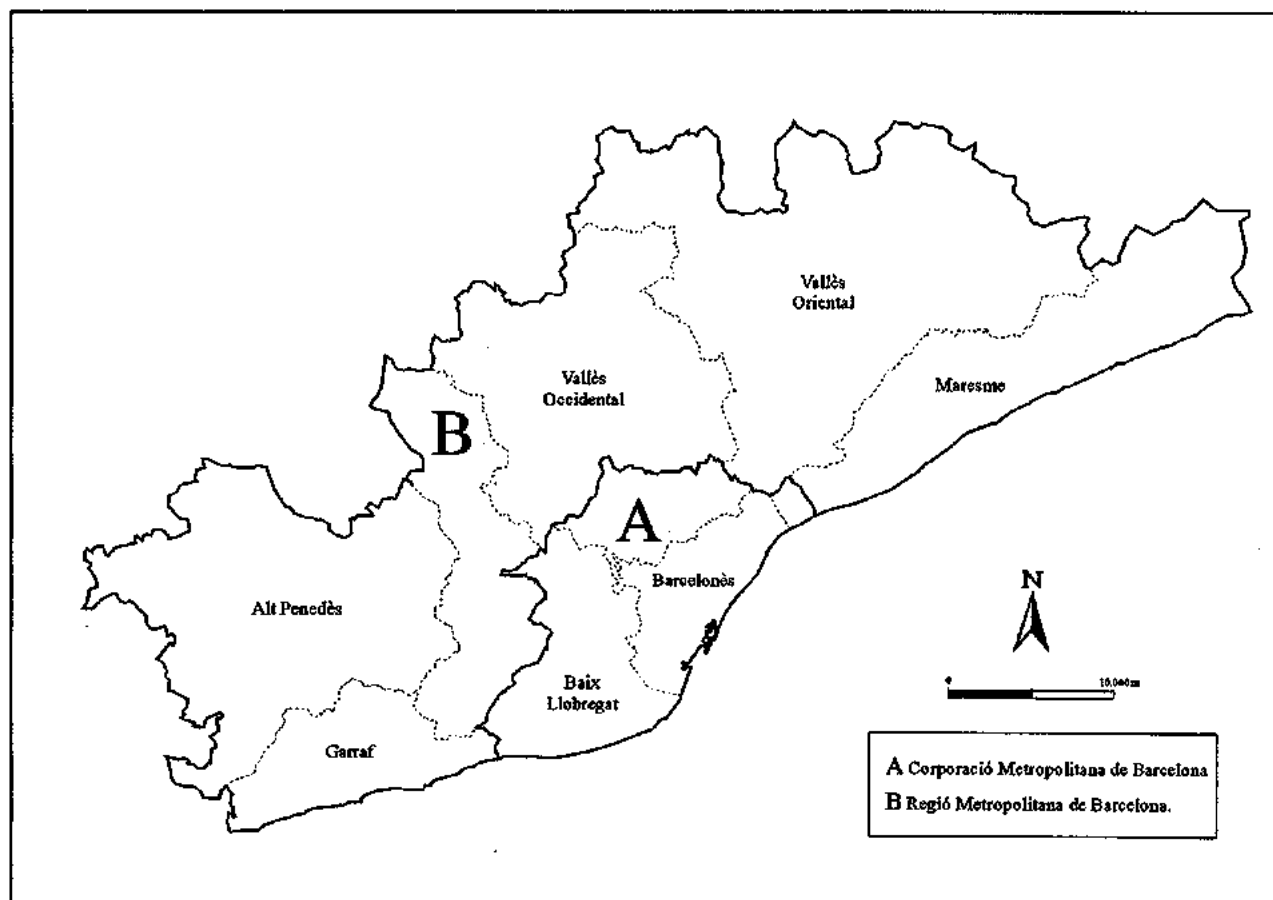
MAPA 6.19 EL VUIT FERROVIARI DINS LA XARXA DE FERROCARRIL CATALANA (1937)

Font: GALERA, M.; ROCA, F. i TARRAGÓ, S. (1980)

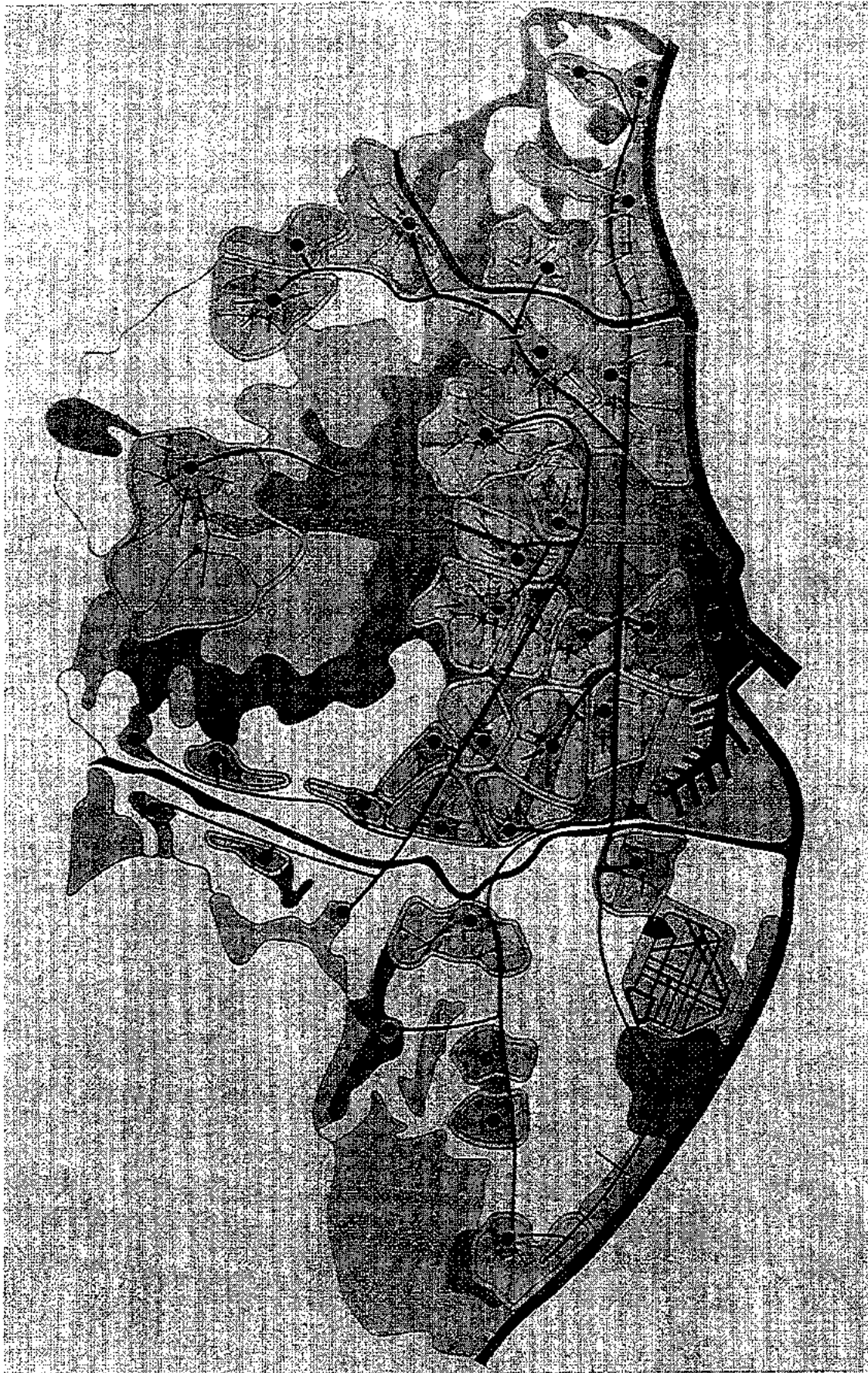
**Mapa 6.20 ELS PERÍMETRES DE LA CORPORACIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA
I DE LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA.**

Font: Elaboració pròpia.

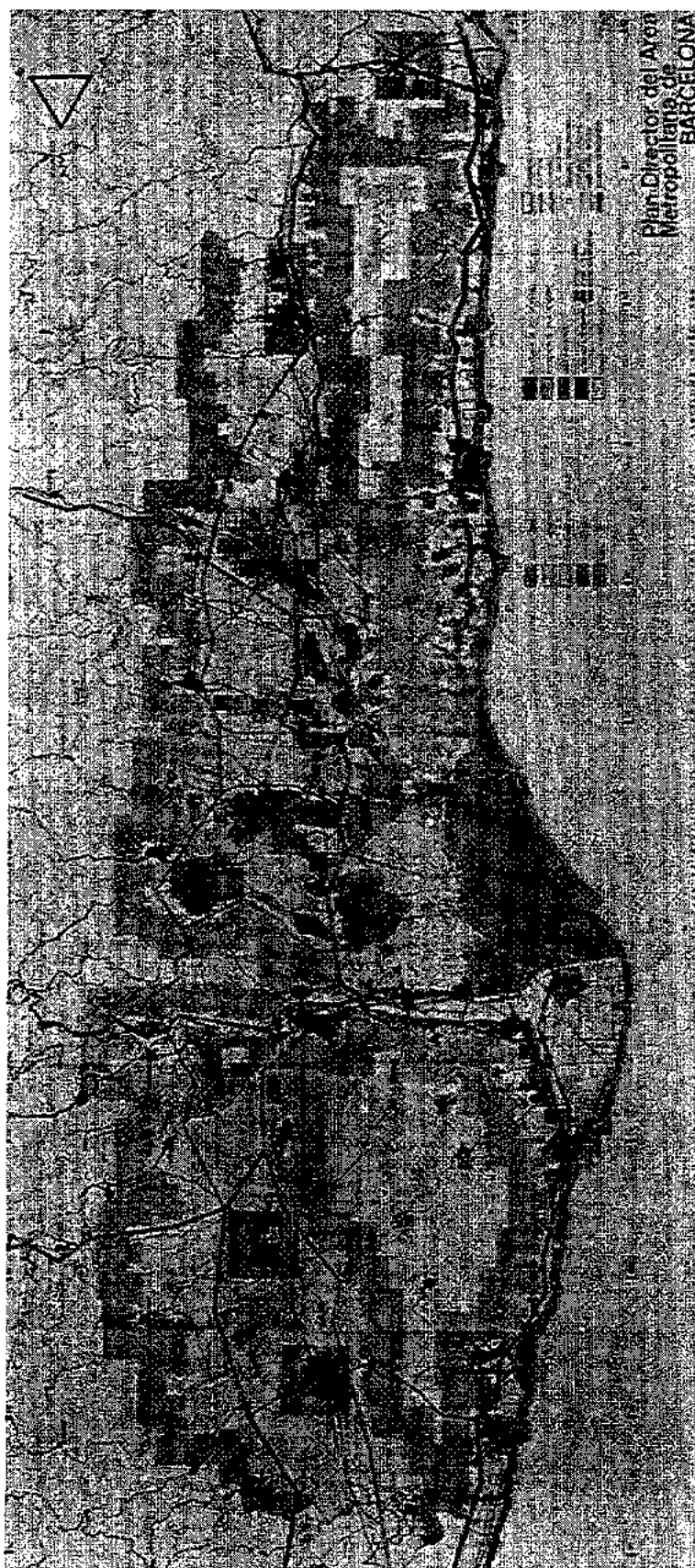
Mapa 6.21 PLA COMARCAL DE 1953. ESQUEMA DE ZONIFICACIÓ

Font: GALERA, M.; ROCA, F. i TARRAGÓ, S. (1980)

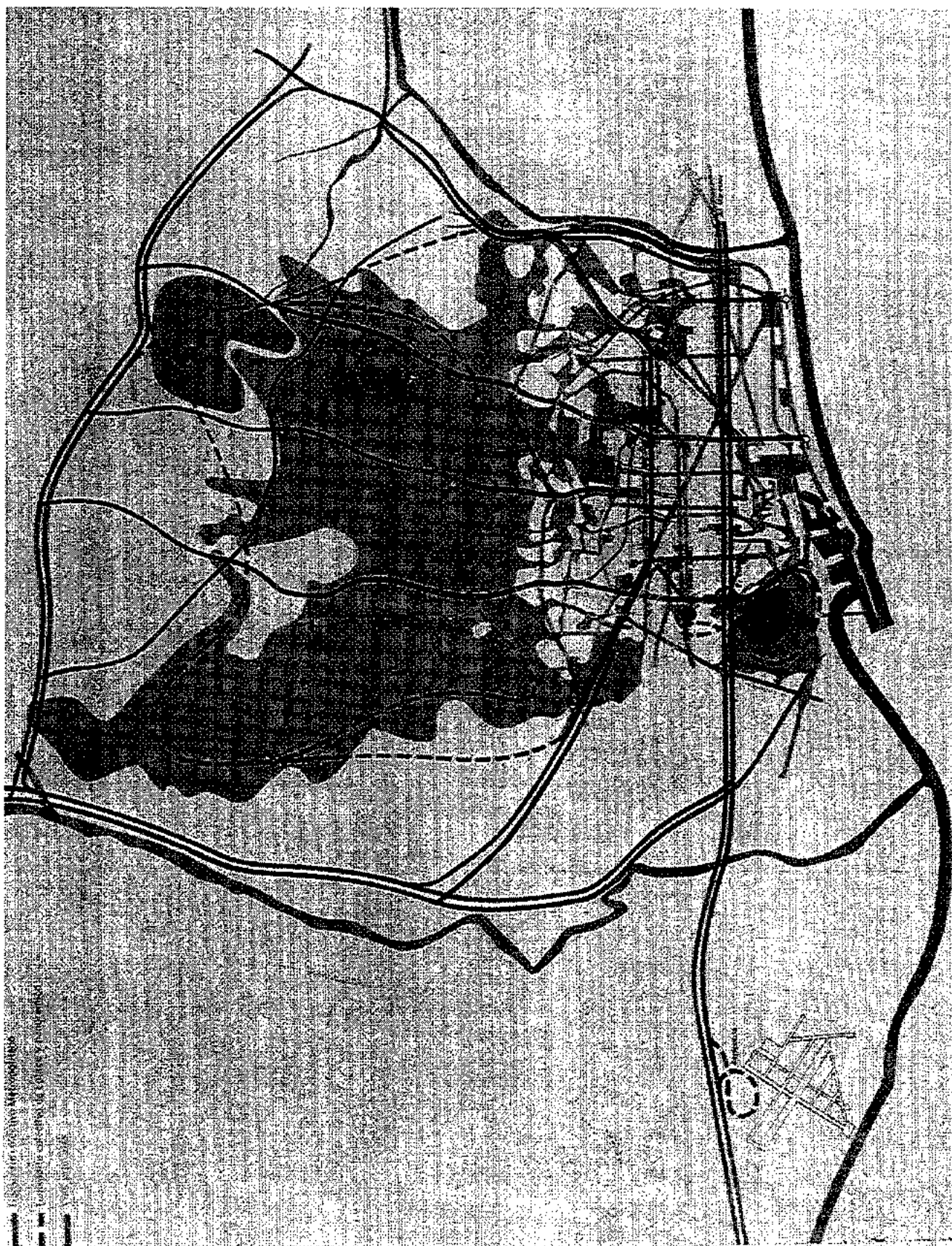
MAPA 6.22 PLA DIRECTOR DE L'ÀREA METROPOLITANA DE BARCELONA.
ESQUEMA DE ZONIFICACIÓ I XARXA VIÀRIA

Font: GALERA, M.; ROCA, F. i TARRAGÓ, S. (1980)

Mapa 6.23 PLA BARCELONA 2000. ESQUEMA D'OBJECTIUS URBANÍSTICS.
AJUNTAMENT DE BARCELONA (1970)

Font: GALERA, M.; ROCA, F. i TARRAGÓ, S. (1980)

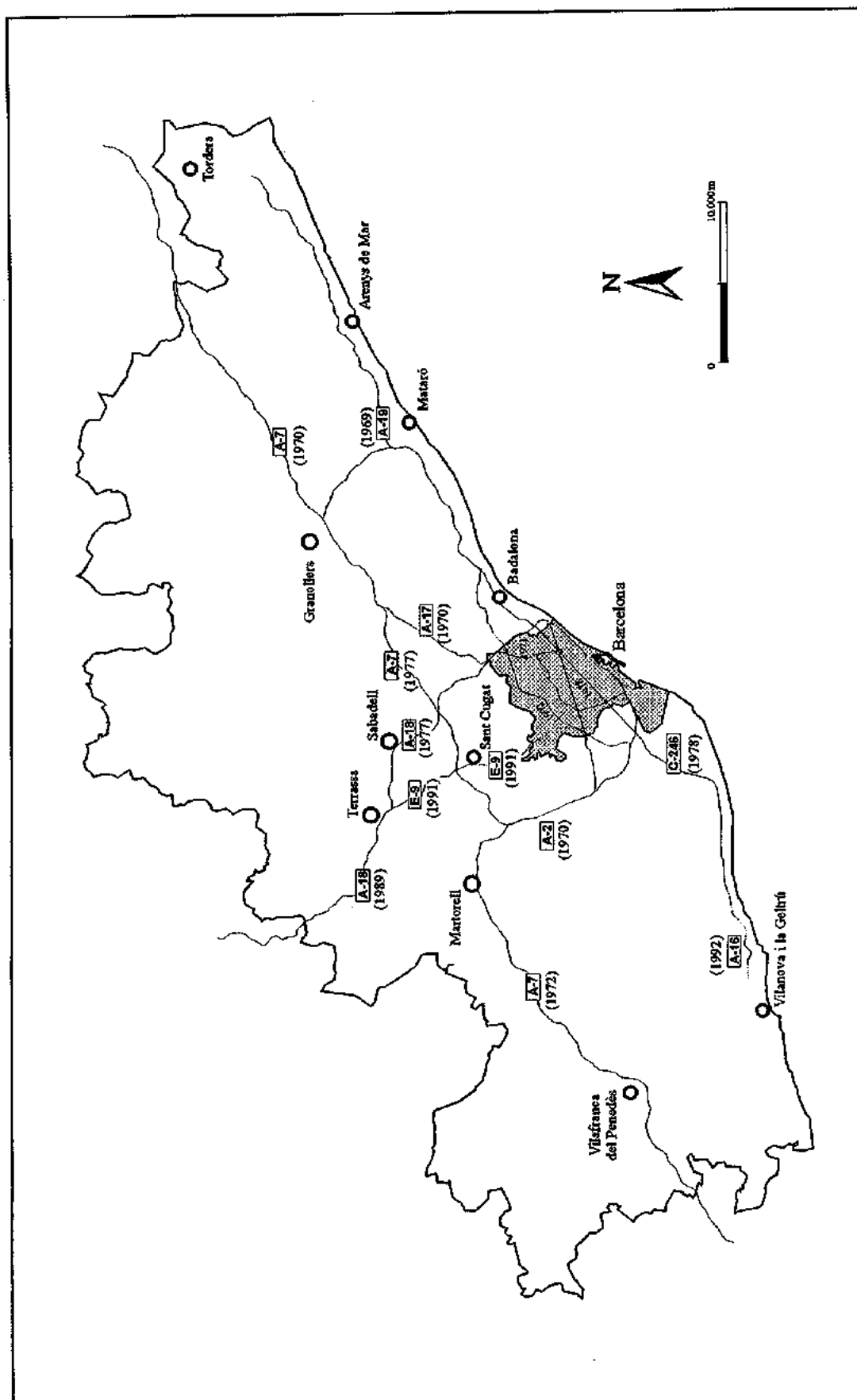
Mapa 6. 24 PLA GENERAL D'ORDENACIÓ URBANA I TERRITORIAL DE LA COMARCA DE BARCELONA. XARXA VIÀRIA BÀSICA (1974)

Font: GALERA, M.; ROCA, F. i TARRAGÓ, S. (1980)

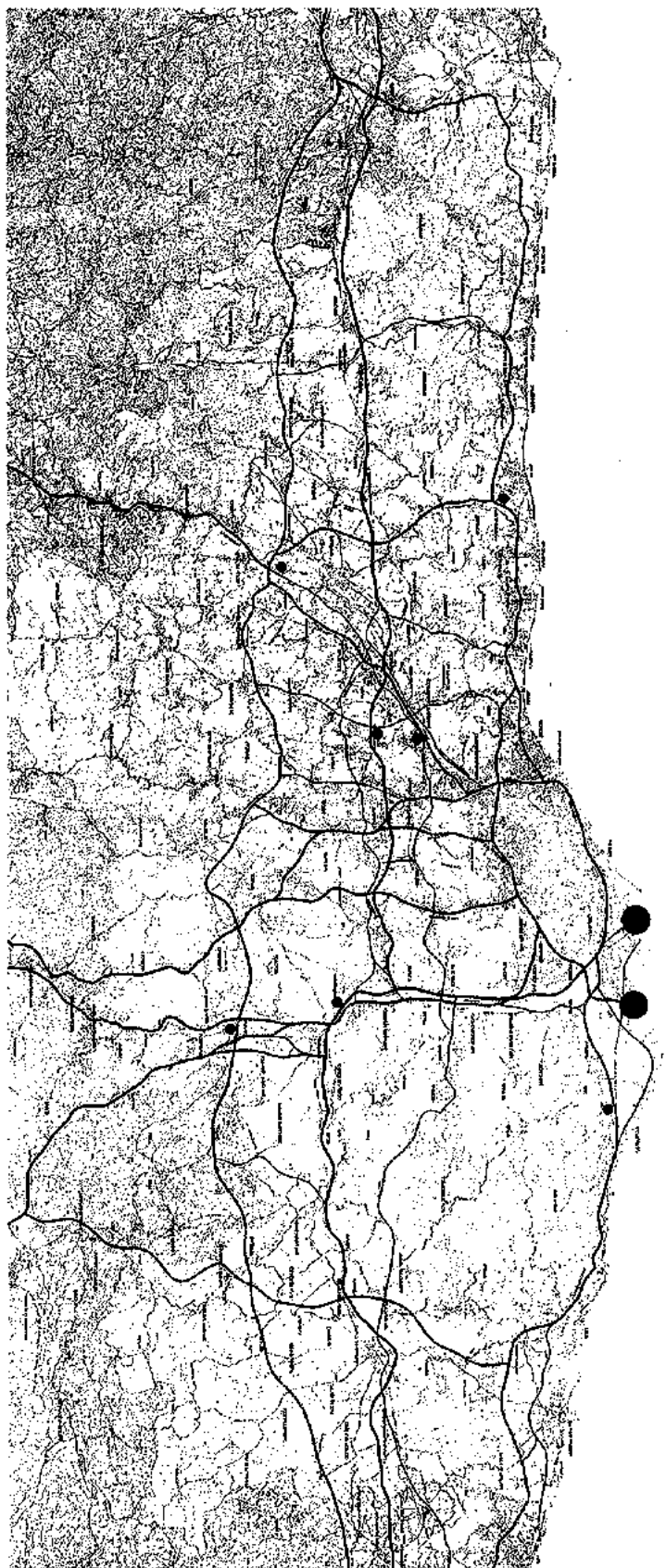
Mapa 6.25 LA XARXA D'AUTOPISTES DE LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA
 Poblacions importants i any d'inauguració de les autopistes

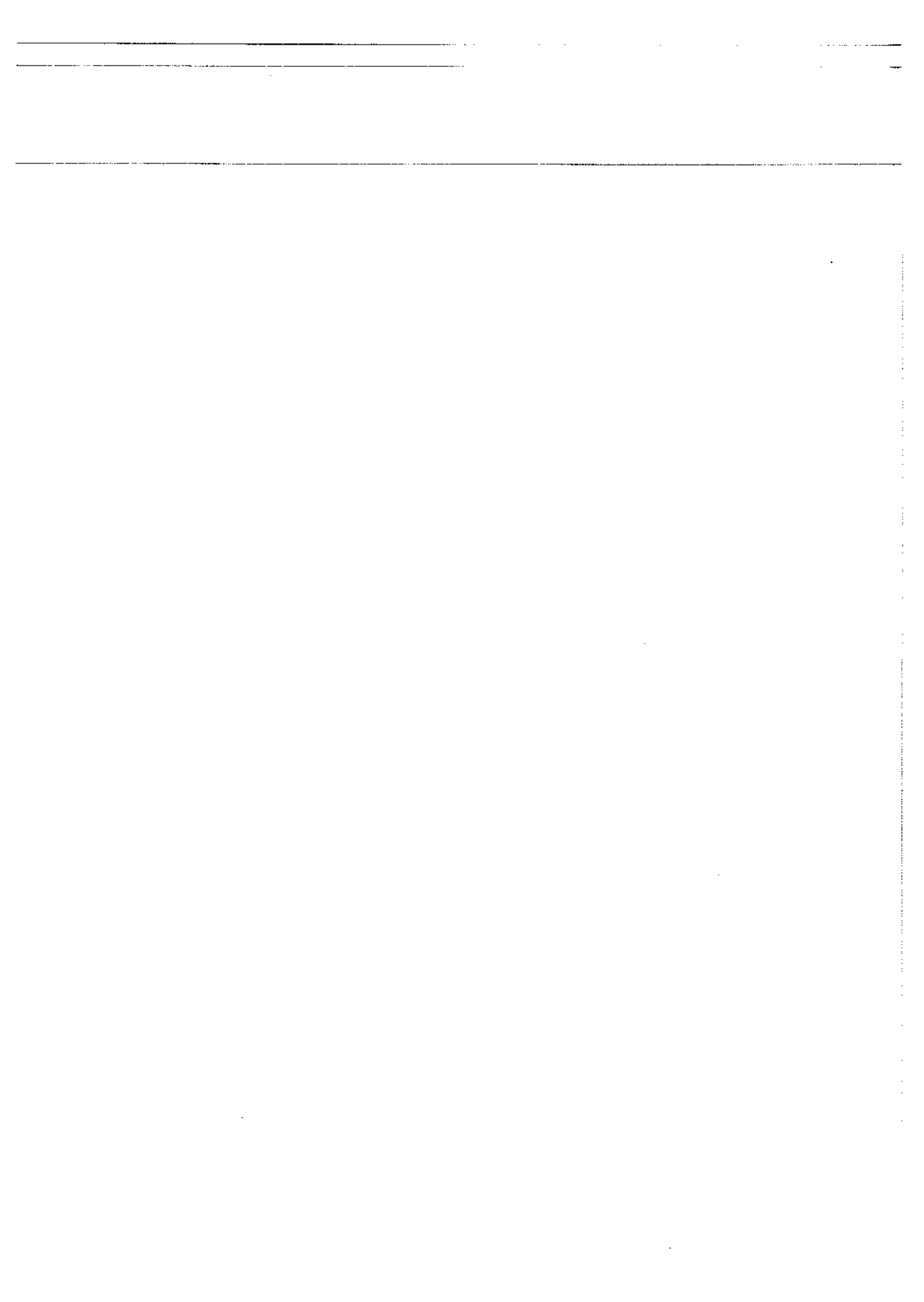
Font: Elaboració pròpia a partir de Regió Metropolitana de Barcelona. Planejament, 1990 i 1991.

Mapa 6.26 PROPOSTA DE XARXA VIÀRIA BÀSICA DE LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA (1993)

Font: Annex 1. Gràfics d'avanç de proposta in Papers 24.

Annex III
BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES COMPLEMENTÀRIES AL CAPÍTOL 2

- ABRAMS, Philip (ed.) (1978) Work, Urbanism, and Inequality. UK Society Today London, Weidenfeld and Nicolson.
- ADELSON, Marvin (1991) "The car, the city, and what we want" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margaret (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- AGNEW, John A.; MERCER, John & SIPHER, David E. (ed.) (1984) The city in cultural context Boston, Allen & Unwin.
- ALDUY, Jean-Paul (1979) "La cinquième république et l'aménagement des transports en région parisienne" in Métropolis, 37-38 pàg. 34-36.
- ALOMAR ESTEVE, Gabriel (1947) Teoría de la ciudad: ideas fundamentales para un urbanismo humanista Madrid, IEAL.
- ANAS, Alex (1982) Residencial localiton markets and urban transportation economic theory. Econometrics and policy analysis with discrete choice models Neww York, Academic Press.
- ANDREOLA, Matiarita et alii (1978) Spazio e potere. Differenziali territoriali e divisione internazionale della produzione Firenze, Clusf.
- AUGÉ, Marc (1992) Non-lieux. Introduction à une anthropologie de la surmodernité Paris, Seuil. (trad.cast. Los 'no lugares'. Espacios del anonimato. Una antropología de la sobremodernidad Barcelona, Gedisa, 1993 125 p.)
- AXEN, L (1991) "Stockholm plans major expansion" in IRJ, 31 pàg. 29-30.
- BADCOCK, Blair (1984) Unfairly structured cities Oxford, Basil Blackwell.
- BAILLY, Antoine S. (1979) La percepción del espacio urbano Madrid, IEAL.
- BAILLY, Antoine S. & SCARIATTI, Renato (ed.) (1990) L'humanisme en géographie París, Anthropos.
- BALL, M. (et alii) (ed.) (1985) Land rent, housing, and urban planning: a European perspective London, Croom Helm.
- BANISTER, David (1980) Transports and mobility and Depreation inter-urban Areas Farnborough, Saxon House Gower.
- BARRÈRE, P. et alii (1988) Espacios rurales y urbanos en áreas industrializadas Barcelona, Oikos-Tau.
- BARTOLUCCI, G.; FABRI, M. & et alii (1982) Paesaggio metropolitano Milano, Feltrinelli.
- BAXTER, R. J. & LENZI, G. (1975) "The measurement of relative accessibility" in Regional Studies, 3 (1); pàg. 15-26.
- BEESELEY, Michael E. (1968) "Technical possibilities of spatial taxation in relation to congestion caused by private cars" in II Symposium international d'économie des transports Paris, CEMT.
- BEGAG, Azouz (1988) "Les distances paradoxales de la mobilité" in Annales de la recherche Urbaine, 39 (Transports en commun); pàg. 117-119.
- BELL, Gwen & TYRWHITT, Jacqueline (ed.) (1972) Human Identity in the Urban Environment Harmondsworth, Penguin Books.
- BENKO, G. (1985) "Espace, temps, pouvoir-rencontre avec Paul Virilio" in Espaces et Sociétés, 46 pàg. 5-19.
- BERGER, Michael L. (1991) "The car's impact on the american family" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margaret (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- BERTOLI, M (1986) Il traffico nei centri storici Luca, MPF Editore.
- BIEBER, Alain (1989) "Nuevas dinámicas urbanas y elección de las infraestructuras de transportes" in Ciudad y Territorio, 12 pàg.52-57.
- BIEGEY, Michel (1993) Les éiús du tramway. memòries d'un technocrate París, Edima.
- BIEN, G. (1974) Une application du concept d'accessibilité à l'étude des réseaux de transports collectifs Arcueil, IRT.
- BIMBI, Franca & CAPECCHI, Vittorio (ed.) (1986) Strutture e strategie dell vita quotidiana Milano, Franco Angeli.
- BLACK, J. A. (1980) Urban accessibility, transport policy and analysis in developing countries Annual Summer seminar, Universitat de Warwick, (juliol 1980).
- BOER, de Enne (ed.) (1986) Transport sociology. Social Aspects of transport Planning Oxford, Pergamon Press.

- BONNEL, Patrick (1993) "Europe: des politiques de déplacements urbains très contrastées" in Transports urbains, 81 pàg.5-16.
- BORDREUIL, Samuel J. (1992) "Hommes à la rue aux États-Unis. La crisi des infrastructures de la ville" in Les Annales de la Recherche Urbain, 57-58 (Espaces publics en villes); pàg. 134-145.
- BORJA i SEBASTIÀ, Jordi "La ciudad y el ocio. La reproducción de las condiciones de producción" in Cuadernos de Arquitectura y Urbanismo, 83.
- BOTTLE, Scott L. (1991) "Mass politics and the adoption of the automobile" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margaret (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- BOWERS, Chris (1993) "Europe's Motorways" in The ecologist, 23 (4); pàg.125-130.
- BRIGGS, D. A. (1973) Problems in transportation planning in the conurbation: the role of accessibility London, Institute of British Geographers.
- BROTCHIE, John F. et alii (ed.) (1991) Cities of the 21st century. New Technologies and spatial systems Melbourne, Longman Cheshire.
- BROTCHIE, John F.; HALL, Peter & NEWTON, Peter W. (ed.) (1987) The spatial impact of technological change London, Croom Helm.
- BRUINSMA, F & RIETVELD, Piet (1993) "Infrastructure and metropolitan development, a Europea comparison" in DE LEEUN, A. & PRIEMUS, H. (ed.) Land policy and infrastructure Frankfurt, Peter Lang; pàg. 35-58.
- BRUNS, Lawrence D. (1980) Transportation, temporal and spatial components of accessibility Lexington (Mass), Lexington books.
- BUERO, Carlos (1990) "La conservación del paisaje urbano desde el punto de vista fenomenológico" in Ciudad y Territorio, 83 pàg.5-33.
- BUNGE, William (1978) "The point of reproduction: a second front" in Antipode, (trad. cast. El lugar de reproducción: un segundo frente in Documents d'Anàlisi Metodològica en Geografia, 1 1978; pàg. 29-57).
- BURGESS, Jacquelin A. (1978) Image and identity: A study of urban and regional perception with particular reference to Kingston upon Hull Hull, University of Hull.
- BURNS, Lawrence D. (1979) Transportation, temporal and spacial components of accessibility Lexington, Mass., Lexington books.
- CALABI, Donatella & INDOVINA, Francesco (1973) "Sull'uso capitalistico del territorio" in Archivio di Studi Urbani e Regionali, 2 pàg.3-20.
- CETUR (1991) Comptes des dépenses publiques pour les déplacements urbains de personnes París, Centre d'etudes de transports Urbains.
- CETUR (1991) Des medures, des équipements et des aménagements pour améliorer la productivité externe París, Centre d'Etudes des Transports Urbains.
- CIUFFINI, Fabio Maria (1993) "El sistema urbà i la mobilitat horitzontal de persones, matèria i energia" in Medi ambient, Tecnologia i Cultura, 5 (Repensar la ciutat); pàg.42-53.
- CIUFFINI, Fabio Maria (1994) "Per una mobilità sostenible nelle città medie. Il club delle città senza auto: una rete de un metodo" in Les ciutats mitjanes en el context regional europeu Sabadell.
- CLAVEL, Pierre; FORESTER, John & GOLDSMITH, William W. (ed.) (1980) Urban and regional planning in an age of austerity New York, Pergamon Press.
- COHEN, John (1964) "Psychological Time" in Scientific American, (Nov) pàg. 116-124.
- CONTI, S. (1983) Dopo la città industriale. Detroit tra la crisi urbana e crisi dell'automobile Milà, Franco Angeli.
- CORN, Joseph J. (1991) "Work and vehicles: a comment and note" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margaret (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- COUTRAS, Jacqueline (1987) Des villes traditionnelles aux nouvelles banlieues: l'espace public au féminin París, SEDES.
- COUTRAS, Jacqueline (1987) "Hommes et femmes dans l'espace public français depuis un siècle" in Cahiers de Géographie du Québec, 83 pàg.143-155.
- COUTRAS, Jacqueline & FAGNANI, J. (1978) "Femmes et transports en milieu urbain" in International Journal of Urban and Regional Research, 2 (3); pàg.432-439.
- COWAN, Peter (1972-73) "Utopians, scientists and forecasters: approaches to understanding the city" in Transactions of the barlett society, 9 pàg.78-100.

- CRAWFORD, Margaret (1991) "The fifth ecology: fantasy the automobile and Los Angeles" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margaret (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- CURTI, F. (1986) "Declino metropolitano o suburbanizzazione selettiva" in Archivio di studi urbani e regionali, 27.
- CHAMPION, A. G. (1990) Counterurbanization Londres, Edward Arnold.
- CHERRY, Gordon E. (1970) "Town planning and the motor car in the century Britain" in High speed ground transportation journal, 4 (1) pàg.69-80.
- CHESNAIS, Michel (1981) Transports et l'espace français París, Masson.
- CHOAY, Françoise (1965) L'urbanisme, utopies et réalités. Une anthologie París, Seuil.
- CHOMBART DE LAUWE, Paul Henry (1982) La fin des villes: mythe ou réalité París, Calmann-Lévy.
- CHOMBART DE LAUWE, Paul Henry (1990) "Penser le local pour comprendre le global" in Espaces-Temps, 43-44 pàg.35-37.
- DANIELS, P. W & WARNE, A. M. (1983) "La configuración espacial de los desplazamientos al trabajo" in Movimiento en ciudades: transporte y tráfico urbanos Madrid, IEAL.
- DEAR, Michael & SCOTT, Allen J. (ed.) (1981) Urbanization and urban planning in a capitalist society London, Methuen.
- DERYCKE, Pierre-Henri (1992) "Urban concentration and road networks: two approaches to congestion, (Part II). Land values: an approach to congestion through the models of the "New Urban Economics"" in Flux, 7 pàg.43-56.
- DESPORTES, Marc (1991) "The history of highway nodes" in Flux, 5 pàg.21-34.
- DEZERT, B.; METTON, A. & STEINBERG, J. (1991) La périurbanisation en France París, SEDES.
- DOOB, Leonard (1971) Patterning of time New Haven, Yale University Press.
- DOREL, G. (1975) "Le rôle de l'automobile dans la vie et l'économie américaines" in L'information géographique, pàg.181-90.
- DUPREE, H. (1987) Urban transportation: the new town solution Aldershot, Gower.
- DUPIUY, Gabriel (1975) Une technique d'analyse au service de l'automobile: les modèles de trafic urbain París, Action concertée de recherche urbain.
- DURING, Simon (1987) "Postmodernism or post-colonialism today" in Textual Practice, 1 (1); pàg.32-47.
- ELIOT, H. & MICHAEL, E. (1972) "A tentative approach to a holistic conception of transportation geography" in 22 congrès international de géographie Montréal, (2), pàg. 1195-7.
- ELIOT, H. & MICHAEL, E. (1976) "The political-economic geography of the automobile in capitalist countries" in 23 congrès international de géographie Moscou, (6), pàg. 197-201.
- ELLIOTT, Brian & McCRONE, David (1982) The city: patterns of domination and conflict London, Macmillan Press.
- ERBA, Valeria (ed.) (1989) Trasformazioni territoriali e infrastrutture di trasporto. Alcuni casi studio nell'area milanese Milano, Clup.
- ERLANDER, Sven (1976) Accessibility, entropy and the distribution and assignment of traffic Linköping, Institute of Technology.
- ESCALONA, Ana Isabel "Tendencias actuales de la geografía del transporte: el análisis de la movilidad" in Geographica, 26.
- FAIVRE d'ARCIER, Bruno (1984) Dynamique urbaine et localisation des infrastructures de transport Arcueil, Institut de Recherche des Transports.
- FELLONI, Fiorella (1989) "Le grandi varianti e le nuove funzioni" in ERBA, Valeria (ed.) Milano senza piano. L'urbanistica milanese degli anni ottanta Milano, Urbanistica informazioni; pàg. 65-69.
- FERNÁNDEZ, Antoni (1994) "Accessibilitat en el transport i qualitat de vida: el cas de Barcelona" in Forum 1994 del transport públic Barcelona, pàg. 8.
- FERRER, Amador (1992) "El teixit edificat i el seu potencial de pervivència" in Papers 9 pàg. 37-44.
- FONT, Pau (1993) "Llibre verd sobre l'impacte del transport en el medi ambient" in ICDT. Comunicació, 0 (Institut, Català per al Desenvolupament del Transport); pàg. 13-14.
- FOOT, D. H.S. (1982) Operational urban models London, Methuen.
- FORREST, Ray; HENDERSON, Jeff & WILLIAMS, Peter (ed.) (1982) Urban political economy and social theory: critical essays in urban studies Aldershot, Gower.
- FOSTER, Mark S. (1991) "The role of the automobile in shaping a unique city" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margaret (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.

- FRASER, J. T.; HABER, F. C. & MULLER, G. H. (1972) The Study of Time New York, Springer Verlag.
- FRIEDMANN, John (1977) The epistemology of social practice: a critique of objective knowledge Los Angeles, UCLA, Graduate School of Architecture and Urban Planning.
- FRIEDMANN, John (1980) The role of the university in capitalist society: a critical-reconstructive review Los Angeles, UCLA, Graduate School of Architecture and Urban Planning.
- FUJITA, Masahisa (1989) Urban economic theory: land use and city size Cambridge, Cambridge University Press.
- FUNEL, Paul (1973) "Centre de ville et progrès de la technologie des transports" in Urbanisme, 134-135 pàg.22-29.
- GAKENHEIMER, R et alii (1978) The automobile and the environment Cambridge (Mass), MIT Press.
- GARCÍA, Marisol (1992) "Elements d'identitat i legitimitat de la ciutat" in Revista Econòmica de Catalunya1 pàg. 104-110.
- GARCÍA RAMON, M.D. (1985) Teoría y método en la geografía humana anglosajona Barcelona, Ariel.
- GAROFOLI, Gioacchino (1978) "Decentramento produttivo, mercato del lavoro e localizzazione industriale" in Archivio de Studi Urbani e Regionali, 4 pàg.21-64.
- GART; LYON., CETE de & CETUR (1991) "Les transports collectifs dans les villes moyennes" in CETUR (ed.) Les transports collectifs dans les villes moyennes. CETUR. (10),pàg. 130.
- GEBHARD, David (1991) "The suburban house and the automobile" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margared (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- GIBELLI, Maria Cristina (ed.) (1986) La Rivitalizzazione delle aree metropolitane Milano, CLUP.
- GIDDENS, Anthony (1985) "Time, space and regionalisation" in GREGORY, Derek & URRY, John (ed.) Social relations and spatial structures London, Macmillan; pàg. 265-295.
- GIDEION, Siegfried (1978) Espacio, tiempo y arquitectura Barcelona, Científico Médica.
- GILPIN, J. (1992) "International perspectives on railway townsite development in Western Canada 1877-1914" in Planning Perspectives, 7 (3); pàg. 247-262.
- GLENNIE, P.D. & THRIFT, N.J. (1992) "Modernity, urbanism, and modern consumption" in Environment & Planning D: Society & Space, 10 (4); pàg. 423-443.
- GONZÁLEZ MASIP, Albert (1992) "Transporte y reordenación del espacio urbano: las posibilidades del "Light Rail Transit"" in Revista de Geografía, XXVI pàg. 45-55.
- GOODWIN, Phil et alii (1991) Transport: the new realism Transport Studies Unit.University of Oxford. Rees Jeffreys road fund.
- GOTTDIENER, Mark (1985) The social production of urban space Austin, University of Texas Press.
- GOTTMANN, Jean & HARPER, Robert A. (ed.) (1990) Since Megalopolis Baltimore, Johns Hopkins University Press.
- GRIECO, Margaret & WHIPP, Richard (1989) "Time, task and travel: budgeting for interdependencies" in GRIECO, Margaret; PICKUP, Laurie & WHIPP, Richard (ed.) Gender Aldershot, Avebury.
- GULICK, John (1989) The humanity of cities: an introduction to urban societies Granby (Mass), Bergin & Garvey.
- GUTIERREZ PUEBLA, Javier (1992) "Accesibilidad y descentralización en el espacio metropolitano madrileño" in Anales de Geografía de la Universidad Complutense, 12 pàg. 325-331.
- HAGGETT, Peter (1965) Locational analysis in human geography London, Edward Arnold. (trad. cast. Análisis locacional en geografía humana Barcelona, Gustavo Gili, 1977 trad. Josep Maria Obiols).
- HAGGETT, Peter; CLIFF, A.D. & FREY, A. (1977) Locational analysis in human geography London, Edward Arnold.
- HAGGETT, Peter & CHORLEY, R.J. (ed.) (1967) Socio-economic models in geography London, Methuen. (trad.cast. La geografía y los modelos socio-económicos Madrid, IEAL, col. Nuevo Urbanismo, 2, 1971).
- HAGGETT, Peter et alii (1973) "Critical awareness in geography" in Pennsylvania Geographer11 (2); pàg. 37-47.
- HALL, Stuart & JACQUES, Martin (ed.) (1989) New times. The changing face of politics in the 1990's London, Lawrence & Wishart + Marxism Today.

- HARDY, Dennis (ed.) (1991) From new Towns to Green politics. Campaigning for town and country planning 1946-1990 London, E&FN Spon.
- HARVEY, David (1972) "Revolutionary and counter-revolutionary theory in geography and the problem of ghetto formation" in Antipode 4 (2); (trad.cast Geografia y teoría revolucionaria in Geocrítica, 4 1976)
- HARVEY, David (1975) "The geography of capitalist accumulation: a reconstruction of the marxian theory" in Antipode, 7 (2); (trad.cast. La geografia de la acumulación capitalista: una reconstrucción de la teoría marxista in Documents d'Anàlisi Metodològica en Geografia, 1 pàg. 109-142 1978).
- HARVEY, David (1976) "The marxian theory of the state" in Antipode, 8 (2); pàg.80-89.
- HARVEY, David (1979) "Population, resources and the ideology of science" in GALE, Stephen & OLSSON, Gunnar (ed.) Philosophy in geography Dordrecht, D. Reidel Pub. Co.; pàg. 155-185.
- HURRY, John (ed.) Social relations and spatial structures London, Macmillan; pàg. 128-163.
- HARVEY, David (1989) "Accumulazione flessibile, pratiche spaziali e classi sociali" in PETSIMERIS, Petros (ed.) Le reti urbane tra dedentramento e centralità Milano, Franco Angeli; pàg. 53-64.
- HAYDEN, Dolores (1980) Culture versus economics: theoretical developments in architecture, urban planning, and environmental design in the United States, 1960-1980 Los Angeles, University of California (Graduate School of Architecture and Urban Planning).
- HAYDEN, Dolores (1981) The grand domestic revolution: a history of feminist designs for American homes, neighborhoods, and cities Cambridge (Mass), The MIT Press.
- HAYNES, Robin M. (1969) "Behavior space and perception space: a reconnaissance" in Papers in Geography, Dept of Geography, Pennsylvania, 3, pàg. 17-35.
- HENARD (1905) "La circolazione delle città moderne. L'automobilismo e le strade radiali che escono da Parigi" in CALABI, Donatella & FOLIN, Marino (ed.) Alle origini dell'urbanistica: la costruzione della metropoli; pàg. 240-263.
- HERCE VALLEJO, Manuel (1992) "Las infraestructuras de transporte y la transformación metropolitana" in Ciudad y Territorio, 93 pàg. 53-63.
- HIERONYMI, Otto (1991) Need for renewing transport infrastructure in Europe European roundtable secretariat.
- HILLIER, Bill (1989) "The architecture of the urban object" in Ekistics, 334-335 pàg.5-21.
- HOLZAPFEL, Helmut (1991) "Villes et déplacements de l'avenir (1 part)" in TEC, 104 pàg.15-21.
- HOLZAPFEL, Helmut (1991) "Villes et déplacements de l'avenir (2 part)" in TEC, 105 pàg. 26-33.
- HUIZING, Geert (1994) "You can very well without your car for a day. How Delft discourages unnecessary car traffic" in Les ciutats milianes en el context regional europeu Sabadell.
- INSTITUT NATIONAL DE RECHERCHE SUR LES TRANSPORTS ET LEUR SECURITE (ed.) (1989) Un milliard de déplacements par semaine. La mobilité des français Paris, La documentation française.
- ISARD, W. (1960) Methods of regional analysis: an introduction to regional science Cambridge (Mass), MIT Press.
- JACKSON, A. A. (1973) "Speculators suburbia 1923-1939" in Jackson, A. A (ed.) Semidetached London. Suburban development, life and transport, 1900-1939 Londres.
- JACKSON, John B. (1991) "Truck- City" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margaret (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- JACOBS, Jane (1961) The death and life of great American cities New York, Random House. (trad.cast. Muerte y vida de las grandes ciudades Madrid, Península, 1967. 468 pàg.).
- JOBERT, Bruno & GILBERT, Claude (1976) Systeme scientifique et développement urbain Grenoble, Institut d'Études Politiques de Grenoble (CERAT). (Bruno Jobert: "Villes et reproduction des différences sociales" pàg. 1-170 Claude Gilbert: "L'organisation scientifique de l'espace" pàg. 171-337).
- LAARMAN, Françoise (1973) "L'accessibilité en zone urbaine" in Urbanisme, 134-135 pàg. 36-39.
- LAMOUREUX (1889) "Le déplacement de la population parisienne vers les Faubourgs, puis la Banlieue: (1861-1886)" in Bulletin de statistique et de législation comparée, pàg. 216-217.
- LAMPARD, E. E. (1983) "The nature of the urbanization" in FRASER, Derek & SUTCLIFFE, Anthony (ed.) The pursuit of urban history London, Edward Arnold.
- LASSERRE, J. C. (1983) "Difficultés de la planification des infrastructures lourdes en milieu urbain: le cas de Montréal" in Revue de géographie de Lyon, pàg.61-8.

- LAW, Christopher M. (ed.) (1991) Restructuring the global automobile industry. Global, national and regional impacts London, Routledge.
- LAW, Larry (1984) Cities of illusion London, Spectacular Times-Freedom Press.
- LEFEVRE, Christian & OFFNER, Jean Marc (1990) Les transports urbains en question. Usages, Desicions, Territoires París, Celse.
- LÓPEZ GARCIA, José Miguel (1993) "Las ciudades europeas en la transición al capitalismo: ¿urbanización o urbanizaciones?" in Historia urbana, 2 pàg.71-83.
- LÓPEZ GOMEZ, Antonio (1967) "Los ferrocarriles metropolitanos" in Cuadernos de geografía, pàg.157-98.
- LÓPEZ GOMEZ, Antonio (1969) "Los transportes urbanos de Madrid I El ferrocarril metropolitano (metro)" in Estudios geograficos, pàg.5-14.
- LÓPEZ GOMEZ, Antonio (1983) Los transportes urbanos de Madrid Madrid, Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Instituto "Juan Sebastian El Cano".
- LOWE, Marcia D. (1991) "Shopping cities: the environmental and human dimensions" in Worldwatch Paper, 105 pàg.69.
- LOWREY, Robert (1970) "Distance concepts of urban residents" in Environement and Behavior, 2 (1); pàg. 52-73.
- LYNCH, Kevin (1981) Good City Form Cambridge, Massachusetts Institute of Tecnology.
- MACCLUSKEY, Jim (1979) Road form and townscape London, The Architectural Press.
- MADRE, Jean-Loup & GALLEZ, Caroline (1992) "Le parc automobile dans les annes 2000: methodes demographiques de projection a long terme" in (ed.) Proceedings of the 6th worls conference on transport research Lyon, june 29-july 3, (pàg. 12).
- MAGNAGHI, Alberto (1974) Aree metropolitane e ristrutturazione productiva Milano, Politecnico di Milano-Facolta di Arquitectura-Laboratorio di analisi territoriale.
- MARCHETTI, C. (1981) Building bridges and Tunnels: The effect on the Evolution of traffic International Institute for Applied Systems Analysis, SR 88-01.
- MARESCOTTI, Alberto & ZOCCARATO, Paola (1994) "Riorganizzazione dello spazio stradale: l'esperienza degli erven olandesi, un manuale, un'applicazione progettuale" in Cronache ca' tron (Istitutio Univesitario di Venezia, IUAV), pàg. 46-51.
- MARGAIL, Fabienne "Parcs-relais et politiques de déplacement: un modèle d'organisation de la mobilité quotidienne" in Transports Urbains, 80 pàg.15-22.
- MARTÍN MATEO, Ramón (1987) Entes locales complejos Madrid, Trivium.
- MCSHANE, Clay (1975) American cities and the coming of the automobile Unpublished Ph.D. thesis, University of Wisconsin.
- MEDAM, Alain (1976) Conscience de la ville Paris, Anthopos.
- MELLER, Hellen (1990) Patrick Geddes. Social evolutionist and city planner London, Routledge..
- MITCHELL, R. B. & RAPKIN, C. (1954) Urban traffic: A function of land use new York, Columbia U P.
- MONCLÚS, Francisco Javier (1988) "Infraestructuras de transporte y crecimiento urbano en EEUU. Literatura reciente y nuevas perspectivas" in Historia urbana, 1; pàg. 37-53.
- MONTI, Carlo (1990) "Pianificazione e mutamenti della città" in GASPARINI, Alberto & GUIDICINI, Paolo (ed.) Innovazione tecnologica e nuovo ordine urbano Milano, Franco Angeli.
- MORALES, Rebeca (1991) "Place and auto manufacture in the post-fordisme era" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margaret (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (MI), The University of Michigan.
- MORIARTY, B.M. (1991) "Urban systems, industrial restructuring, and the spatial-temporal diffusion of manufacturing employment" in Environment and Planning A, 23 (11); pàg.1571-1588.
- MUMFORD, Lewis (1966) La ciudad en la historia. Sus orígenes, transformaciones y perspectivas Buenos aires, Ediciones Infinito.
- NASH, Peter (1986) "The making of a humanist geographer: a circuitous journey" in GUELKE, Leonard (ed.) Geography and humanistic knowledge Waterloo (Ont), Department of Geography Publications Series, 25; pàg. 1-22.
- NATIONAL CONSUMER COUNCIL (1987) What's wrong with walking? London, HMSO.
- NEWMAN, Peter & KENWORTHY, Jeffrey (1990) Automobil dependce: An International source book London, Gower.

- NOVACO, Raymond W. (1991) "Automobile driving and aggressive behavior: the effects of multiple disinhibitory influences" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margared (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- OFFNER, Jean-Marc (1980) "L'evolution des investissements de transport: effet ou congruence?" in Greco "Transport et espace", novembre.
- OLMOS LLORENS, J. (1992) "Infraestructuras del transporte y desarrollo urbano" in Geometria, 13.
- ORME, J. E. (1969) Time, Experience and Behavior London, Iliffe.
- ORNSTEIN, R. E. (1969) On the experience of time Harmondsworth, Peguin.
- OTAMENDI, Miguel (1948) "Breve historia de los ferrocarriles metropolitanos" in F. y T., pàg. 463-469.
- OTAMENDI, Miguel (1948) "Los ferrocarriles metropolitanos" in Cien años de ferrocarriles Españoles, 3 pàg. 223-67.
- OUDIRE (1992) "Les poles d'interconexion: pour des lieux métaphoriques" in RATP, unité prospective, 76 (dec); pàg. 3-12.
- PARIS, Chis (1982) Critical readings in planing Theory Oxford, Pergamon Press.
- PENY, A. (1990) "Entre ville et reseau: la station de métro" in Revue d'Histoire des chemins de fer. A.H.I.C.F (Revue de l'Association puoe l'Histoire des Chemins de fer en France), 2 (Le concept de réseau dans l'univers ferroviarie) pàg. 177-185.
- PEPONIS, John (1989) "Space, culture and urban design in late modernism and after" in Ekistics 334-335 pàg. 93-108.
- PERGOLA, Giuliano della (a cura di) (ed.) (1993) Urbanissimo. Antologia critica di scritti sulle città Milano, Liguori Editori.
- PHILIPS, David & WILLIAMS, Allan (1984) Rural Britain. A social Geography London, Basil Blackwell.
- PICARD, Alfred (1889) "Chemins de fer, prospérité et urbanisation" in Exposition universelle Paris, 7, pàg. 293-294.
- PICKVANCE, C.G. (ed.) (1976) Urban sociology. Critical essays London, Tavistock Pub.
- PRETO, Giorgio (1979) Economia della localizzazione. Teoria dell'unità produttiva e della localizzazione territoriale Milano, Franco Angeli.
- RAPOPORT, Amos (1977) Human aspects of urban form. Towards a man-environment approach to urban form design Oxford, Pergamon Press. (trad.cast. Aspectos humanos de la forma urbana. Hacia una confrontación de las ciencias sociales con el diseño de la forma urbana Barcelona, Gustavo Gili, 1978).
- RAU, J & WOOTEN, D. C. (1980) Environmentl Impact Analysis Handbook New York, Mc Graw Hill Book.
- REGGIANI, Aura (ed.) (1985) Territorio e trasporti. Modelli matematici per l'analisi e la pianificazione Milano, Franco Angeli.
- REIF, B. (1973) Models in urban and regional planning Aylesbury Bucks, Leonard Hill. (trad.cast. Modelos en la planificación de ciudades y regiones Madrid, IEAL, 1978 col. Nuevo Urbanismo, 27).
- REMY, Jean (1993) "La ville vers une nouvelle définition?" in IX. ème biennale d'Architecture Santiago de Chile, pàg. 28.
- RIBAS i PIERA, Manuel (1991) "Models, instruments i àmbits per al planejament de la ciutat de Barcelona" in Papers, 5 pàg.43-51.
- RIBEILL, Georges (1991) "From pneumatics to higway logistics: André Michelin, instigator of the "automobile revolution": Part II" in 5 pàg. 5-20.
- RICHARDSON, B. & STOLTZ, R.R. (1984) Inviting urban spaces. A barrier-free approach Guelph (Ont), University of Guelph (School of Landscape Architecture).
- RIERA FIGUERES, Pilar; PALLARES BARBERA, Montserrat & FLORES VALDIVIESO, José (1992) Característiques de l'habitatge, la mobilitat i la percepció del territori. Enquesta de la Ragió Metropolitana de Barcelona 1990. Barcelona, Institut d'Estudis Metropolitans de Barcelona.
- ROBERT, Jean (1980) Le temps qu'on nous vole Como, Red edizione.
- ROIG AMAT, Barto (1970) Orígenes de la Barcelona Traction Pamplona, Ediciones Universidad de Navarra.
- ROSEMBLOOM, Sandra (1991) "Why working families need a car" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margared (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.

- RUBENSTEIN, J.M. (1979) The french new towns Baltimore, John Hopkins University.
- SANSOT, Pierre (1984) Poétique de la ville Paris, Klincksieck.
- SAUNDERS, Peter (1985) "Space, the city and urban sociology" in GREGORY, Derek & URRY, John (ed.) Social relations and spatial structures London, Macmillan; pàg. 67-89.
- SAUVY, Alfred (1965) Mythologie de notre temps Paris, Payot.
- SAWERS, Larry (1984) "New perspectives on the urban political economy" in TABB, William K. & SAWERS, Larry (ed.) Marxism and the metropolis. New perspectives in urban political economy New York, Oxford University Press; pàg. 3-17.
- SAWHNEY, Harmeet "Circumventing the centre: the realities of creating a telecommunications infrastructure in the USA" in Telecommunications policy, 17 (7) pàg.504-516.
- SCOTT, Allen John (1980) The urban land nexus and the state London, Pion.
- SCOTT, Allen John (1988) Metropolis: from the division of labor to urban form Berkeley, University of California Press.
- SCOTT, Allen John (1988) New industrial spaces: flexible production organization and regional development in North America and Western Europe London, Pion.
- SCHARFF, Virginia (1991) "Gender, electricity, automobility" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margared (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- SCHNEIER, Graciela (1992) "Villes et transport en Amérique latine" in CREDAL-CNRS. RATP. Unité de prospective, 75.
- SEGURA SANZ, Rodolfo et alii (1988) El territorio del consumo colectivo. Problemas y tendencias territoriales en la vivienda y en los equipamientos Madrid, MOPU-ITU.
- SENNETT, Richard (1970) The uses of disorder: personal identity and city life New York, Alfred A. Knopf. (trad.cast. Vida urbana e identidad personal Barcelona, Península, 1975 col. Homo Sapiens, 3).
- SENNETT, Richard (1990) The conscience of the eye. The design and social life of cities New York, Alfred A. Knopf.
- SICA, Paolo (1988) "L'idea del luogo nel disegno urbano" in FRANCISCIS, Giovanni de (ed.) Uomo e ambiente costruito Roma, Officina Edizioni; pàg. 71-77.
- SMITH, Michael Peter (ed.) (1984) Cities in transformation. Class, capital, and the state Beverly Hills (Cal.), Sage.
- SMITH, Michael Peter & FEAGIN, Joe R. (ed.) (1987) The capitalist city: global restructuring and community politics Oxford, Basil Blackwell.
- SOJA, Edward (1989) "Modern geography, Western Marxism, and the restructuring of critical social theory" in PEET, Richard & THRIFT, Nigel (ed.) New models in geography London, Unwin Hyman; pàg. 318-347.
- SOJA, Edward; MORALES, Rebecca & WOLFF, Goetz (1983) Urban restructuring: an analysis of social and spatial change in Los Angeles Los Angeles, UCLA (Graduate School of Architecture and Urban Planning).
- SOJA, Edward W. (1980) "The socio-spatial dialectic" in Annals of the Association of American Geographers, 70 (2); pàg. 207-225.
- SOJA, Edward W. (1985) "Regions in context: spatiality, periodicity, and the historical geography of the regional question" in 3 (2); pàg. 175-190.
- SOJA, Edward W. (1985) "The spatiality of social life: towards a transformative retheorisation" in GREGORY, Derek & URRY, John (ed.) Social relations and spatial structures London, Macmillan; pàg. 90-127.
- SOJA, Edward W. (1989) Postmodern geographies. The reassertion of space in critical social theory London, Verso.
- STEIBER, Steven R. (1978) The humanistic element in urban planning Monticello (Ill.), Vance Bibliographies.
- STORPER, Michael (1985) "The spatial and temporal constitution of social action: a critical reading of Giddens" in Environment & Planning D: Society & Space, 3 (4); pàg.407-424.
- STORPER, Michael (1987) "The post-Enlightenment challenge to Marxist urban studies" in Environment & Planning D: Society & Space, 5 (4); pàg.418-426.
- SZELENYI, Ivan (1984) Cities in recession. Critical responses to the urban policies of the new right London, Sage.
- TACCHEO, Pierantonio (1978) Spostamenti nella città de ferrovie urbane come elemento primario nella mobilità Roma, Officina.

- TRANSPORT (1988) Urban Land-use and transport interaction. Policies and models Aldershot, Avebury.
- VITILLO, Piergiorgio (1989) "Le varianti alla variante generale del 1976" in ERBA, Valeria (ed.) Milano senza piano. L'urbanistica milanese degli anni ottanta Milano, Urbanistica informazioni.
- WACHS, Martin (1988) Men, women and urban travel: the persistence of separate Spheres UCLA, SAUP.
- WACHS, Martin (1991) "Men, women urban travel: the persistence of separate spheres" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margared (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- WACHS, Martin & CRAWFORD, Margaret (ed.) (1991) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- WARD, Colin (1992) Dopo l'automobile Milano, Elèuthera.
- WARNER, Sam Bass (1991) "Learning from the past: services to families" in WEBBER, Melvin M (1991) "The joys of automobility" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margared (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- WEBSTER, F. V.; BLY, P. H. & PAULLEY, N. J. (1988) Urban models and transportations Interaction policies and model Aldershot, Avebury.
- WEIER, P & DEAK, E. (1972) Environmental factors in Transportation Planning Lexington (Ma), Lexington book.
- WHITE, H. P. (1964) "London's rail terminals and their suburban traffic: a geographic appraisal of the commuter problem" in Geographical review, pàg.347-65.
- WHITEHAND, J. (1987) The changing face of cities Londres, Blackwell.
- WHITELEGG, John (1993) "Time Pollution" in The ecologist, 23 (4); pàg. 131-155.
- WHITT, J. A. (1982) Urban elites and Mass transportation: the dialectics of power Princeton, NJ, Princeton University Press.
- SZELENYI, Ivan (ed.) Cities in recession. Critical responses to the urban policies of the new right London, SAGE; pàg. 310.
- YOUNES, Bassem (1993) "Roads in urban areas: to build or not to build?" in Transport Reviews, 13 (2) pàg. 61-82.
- ZAMBRINI, Guglielmo (1964) I piani stradali e la viabilità urbana IAUV.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES COMPLEMENTÀRIES AL CAPITOL 3

- ALDUY, Jean-Paul (1979) "La cinquième république et l'aménagement des transports en région parisienne" in Métropolis, 37-38 pàg.34-36
- ALESSANDRI CARLO, Ana Fani (1993) "El carrer l'espacialitat, el quotidià i el poder" in Revista Catalana de Geografia, VII (20); pàg. 5-10.
- APPLEYARD, D. (1981) Livable Streets Berkeley, University of California.
- AREA METROPOLITANA DE BARCELONA (1991) Movilidad y Estrategia del transporte en el Area Metropolitana de Barcelona Barcelona, Entitat del Transport.
- BANISTER, David (1980) Transports and mobility and Depreation inter-urban Areas Farnborough, Saxon House Gower.
- BARNES, W.R. & LEDEBUR, L.C. (1991) "Toward a new political economy of metropolitan regions" in Environment and Planning C, 9 (2); pàg. 127-141.
- BARRÈRE, P. et alii, (et (1988) Espacios rurales y urbanos en áreas industrializadas Barcelona, Oikos-Tau.
- BAXTER, R. J. & LENZI, G. (1975) "The measurement of relative accessibility" in Regional Studies, 3 (1); pàg. 15-26.
- BEAUVAIS, Jean Marie (1977) Coût social des transports parisiens Paris, CETEM.
- BEGAG, Azouz (1988) "Les distances paradoxales de la mobilité" in Annales de la recherche Urbaine, 39 (Transports en commun); pàg. 117-119.
- BENKO, G. (1985) "Espace, temps, pouvoir-rencontre avec Paul Virilio" in Espaces et Sociétés, 46 pàg. 5-19.
- BERTOLI, M (1986) Il traffico nei centri storici Luca, MPF Editore.
- BIEBER, Alain (1989) "Nuevas dinámicas urbanas y elección de las infraestructuras de transportes" in ciudad y Territorio, 12 pàg. 52-57.
- BIEN, G. (1974) Une application du concept d'accessibilité à l'étude des réseaux de transports collectifs Arcueil, IRT.
- BLACK, J. A. (1980) Urban accessibility, transport policy and analysis in developing countries Annual Summer seminar, Universitat de Warwick, (juliol 1980).
- BOER, Enne de (ed.) (1986) Transport sociology. Social Aspects of transport Planning Oxford, Pergamon Press.
- BONNEL, Patrick (1993) "Europe: des politiques de déplacements urbains très contrastées" in Transports urbains, 81 pàg.5-16.
- BORDREUIL, Samuel J. (1992) "Hommes à la rue aux États-Unis. La crisi des infrastructures de la ville" in Les Annales de la Recherche Urbain, 57-58 (Espaces publics en villes); pàg. 134-145.
- BOWERS, Chris (1993) "Europe's Motorways" in The ecologist, 23 (4); pàg. 125-130.
- BRIGGS, D. A. (1973) Problems in transportation planning in the conurbation: the role of accessibility London, Institute of British Geographers.
- BRUINSMA, F. & RIETVELD, Piet (1993) "Infrastructure and metropolitan development, a Europea comparison" in DE LEEUN, A & PRIEMUS, H (ed.) Land policy and infrastructure Frankfurt, Peter Lang; pàg. 35-58.
- BRUNN, S. D. & LEINBACH, R. (1991) Collapsing space ann time. Geographic aspects of communication and information London, harper Collins.
- BRUNS, Lawrence D. (1980) Transportation, temporal and spatial components of accessibilitat Lexington (Mass), Lexington books.
- BUNGE, William (1978) "The point of reproduction: a second front" in Antipode, (trad. cast. El lugar de reproducción: un segundo frente in Documents d'Anàlisi Metodològica en Geografia, 1 1978; pàg. 29-57).
- BURNS, Lawrence D. (1979) Transportation, temporal and spacial components of accessibility Lexington (Mass), Lexington books.
- CARATI, Francesca (1990) "Le regioni funzionali: framework per lo studio del cambiamento urbano" in Archivio di Studi Urbani e Regionali, 37 pàg.71-80.
- CETUR (1991) Comptes des dépenses publiques pour les déplacements urbains de personnes Paris, Centre d'études de transports Urbains.
- CETUR (1991) Des mesures, des équipements et des aménagements pour améliorer la productivité externe Paris, Centre d'Etudes des Transports Urbains.
- CICHETTI, Charles & SMITH, V. K. (1976) The cost of congestion Cambridge (Mass), Ballinger.

- CIUFFINI, Fabio Maria (1993) "El sistema urbà i la mobilitat horitzontal de persones, matèria i energia" in Medi ambient, Tecnologia i Cultura, 5 (Repensar la ciutat); pàg. 42-53.
- COMISSIÓ ASSESSORA DE LES INDÚSTRIES D'AIGUA, GAS I ELECTRICITAT (1937) "Sobre l'electrificació dels ferrocarrils" in Primer Butlletí extraordinari, maig pàg. 26-42.
- COMUNE DI MILANO-RIPARTIZIONE URBANISTICA (1980) Milano 1980: L'attuazione della variante generale Milano, Comune di Milano.
- COSTA, Paolo (1987) Sistema metropolitano in Italia Milano, Franco Angeli.
- CHESNAIS, Michel (1981) Transports et l'espace français Paris, Masson.
- DANIELS, P. W. & WARNE, A. M. (1983) "La configuración espacial de los desplazamientos a trabajo" in Movimiento en ciudades: transporte y tráfico urbanos Madrid, IEAL.
- DUBIN, R. A. (1985) "Transportation costs and the residential location decision: a new approach" in Journal of urban economics, 17 (1) pàg.58-72.
- DUBOIS-TAINE, Geneviève (1990) Les boulevards urbains. Contributions à une politique de la ville Paris, Presses de l'École Nationale des Ponts et Chaussées.
- DUPUY, Gabriel (1975) Une technique d'analyse au service de l'automobile: les modèles de trafic urbain Paris, Action concertée de recherche urbain.
- ERBA, Valeria (ed.) (1989) Trasformazioni territoriali e infrastrutture di trasporto. Alcuni casi studio nell'area milanese Milano, Clup.
- ERLANDER, Sven (1976) Accessibility, entropy and the distribution and assignment of traffic Linköping, Institute of Technology.
- FABRE i CARRERAS, Xavier (1988) "Un activador per a la vida ciutadana" in HERREU i PAYET, Pere (ed.) Arquitectura i ciutat a l'Exposició Universal de Barcelona 1888 Barcelona, Universitat Politècnica de Catalunya; pàg. 229-251.
- FAIVRE d'ARCIER, Bruno (1984) Dynamique urbaine et localisation des infrastructures de transport Arcueil, Institut de Recherche des Transports.
- FELLONI, Fiorella (1989) "Le grandi varianti e le nuove funzioni" in ERBA, Valeria (ed.) Milano senza piano. L'urbanistica milanese degli anni ottanta Milano, Urbanistica informazioni; pàg. 65-69.
- FERNÁNDEZ, Antoni (1994) "Accessibilitat en el transport i qualitat de vida: el cas de Barcelona" in Forum 1994 del transport públic Barcelona.
- FISHMAN, Robert (1990) "Metropolis unbound: The New city of the Twentieth Century" in Flux, 1 pàg.43-56.
- FOLIN, Marino (1979) "Public enterprise, Public works, social fixed capital" in International Journal of Urban and Regional Research, 3,3; pàg. 14-27.
- FORER, Pip (1978) "Time-Space and Area in the City of the Plains" in CARLSTEIN, Tommy; PARKES, Don & THRIFT, Nigel (ed.) Making sense of time London, Edward Arnold; pàg. 99-109.
- FRYBOURG, Michel (1973) "Politiques des transports urbains dans le cadre du VI plan" in Urbanisme, 134-135 pàg. 14-17.
- GEBHARD, David (1991) "The suburban house and the automobile" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margaret (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- GIBELLI, Maria Cristina (ed.) (1986) La Rivitalizzazione delle aree metropolitane Milano, CLUP.
- GIDEION, Siegfried (1978) Espacio, tiempo y arquitectura Barcelona, Científico Médica.
- GIORDANO, Antonio (1988) Transporti locali. Il problema costi-ricavi Guifre, Il Mulino.
- GIRALT DONATO, Rosa & PEREZ NUÑEZ, Albert (1990) Dos paisatges industrials de Barcelona. Les estacions del nord i de França Barcelona, no editat.
- GOOTDIENER, M. (1985) The social production of urban Space Austin, University of Texas press.
- GRIECO, Margaret & WHIPP, Richard (1989) "Time, task and travel: budgeting for interdependencies" in GRIECO, Margaret; PICKUP, Laurie & WHIPP, Richard (ed.) Gender Aldershot, Avebury, pàg. 237-264.
- GROS, Brigitte (1970) Quatre heures de transport par jour Paris, Denoel.
- GUTIERREZ PUEBLA, Javier (1992) "Accesibilidad y descentralización en el espacio metropolitano madrileño" in Anales de Geografía de la Universidad Complutense, 12 pàg. 325-331.
- HADJIMICHALIS, Costis & PAPAMICHOS, Nicos (1990) "Local" development in southern Europe: towards a new mythology" in Antipode, 22 (3); pàg.181-210.

- HARVEY, David (1989) "Accumulazione flessibile, pratiche spaziali e classi sociali" in PETSIMERIS, Petros (ed.) Le reti urbane tra dedentramento e centralità Milano, Franco Angeli; pàg. 53-64.
- HENARD (1905) "La circolazione nelle città moderne. L'automobilismo e le strade radiali che escono da Parigi" in CALABI, Donatella & FOLIN, Marino (ed.) Alle origini dell'urbanistica: la costruzione della metropoli; pàg. 120-154.
- HERCE VALLEJO, Manuel (1992) "Las infraestructuras de transporte y la transformación metropolitana" in Ciudad y Territorio, 93 pàg. 53-63.
- HIERONYMI, Otto (1991) Need for renewing transport infrastructure in Europe European roundtable secretariat.
- ILLICH, Ivan (1975) Energie et equité Paris, Seuil.
- INSTITUT NATIONAL DE RECHERCHE SUR LES TRANSPORTS ET LEUR SECURITE (ed.) (1989) Un milliard de déplacements par semaine. La mobilité des français Paris, La documentation française.
- JOBERT, Bruno & GILBERT, Claude (1976) Système scientifique et développement urbain Grenoble, Institut d'Études Politiques de Grenoble (CERAT). (Bruno Jobert: "Villes et reproduction des différences sociales" pàg. 1-170 Claude Gilbert: "L'organisation scientifique de l'espace" pàg. 171-337).
- KERN, Stephen (1983) The culture of time and space 1880-1918 Cambridge (Mass), Harvard University Press.
- KLAUSNER, David (1982) Urban symbolism and the production of culture (with a response by Peter Dickens) University of Sussex (Urban and Regional Studies).
- LACOSTE, Yves (1990) Paysages politiques. Braudel, Gracq, Reclus... Paris, Le Livre de Poche.
- LAMOUREUX (1889) "Le déplacement de la population parisienne vers les Faubourgs, puis la Banlieue: (1861-1886)" in Bulletin de statistique et de législation comparée, pàg. 216-217.
- LEFEBVRE, Henri (1974) La production de l'espace Paris, Anthropos. (trad.ang. The production of space Oxford, Blackwell, 1991 trad. Donald Nicholson-Smith 454 pàgs. amb apèndix David Harvey).
- LEVY, Jacques "Centre-ville vers toutes les directions" in Espace et temps, 33; pàg. 18-35.
- LORENZO, Dino (1979) "La domanda di mobilità e le risposte per el prossimo decennio-Tesi e ipotesi per la costruzione di uno scenario e di politiche" in Città e Società, 3 pàg. 3-5.
- MACCLUSKEY, Jim (1979) Road form and townscape London, The Architectural Press.
- MAGNAGHI, Alberto (1974) Aree metropolitane e ristrutturazione produttiva Milano, Politecnico di Milano-Facoltà di Architettura-Laboratorio di analisi territoriale.
- MARCHETTI, C. (1981) Building bridges and Tunnels: The effect on the Evolution of traffic International Institute for Applied Systems Analysis, SR 88-01.
- MARESCOTTI, Alberto & ZOCCARATO, Paola (1994) "Riorganizzazione dello spazio stradale: l'esperienza degli erven olandesi, un manuale, un'applicazione progettuale" in Cronache ca' tron (Istituto Universitario di Venezia. IUAV), pàg. 46-51.
- MARGAIL, Fabienne "Parcs-relais et politiques de déplacement: un modèle d'organisation de la mobilité quotidienne" in Transports Urbains, 80 pàg.15-22.
- MARTIN, Michèle (1991) "Communication and social forms: the development of the telephone, 1876-1920" in Antipode, 22:3 pàg. 307-333.
- MARTORELL PORTAS, Vicente (1953) Cartografia local. plano de enlaces entre núcleos de población de Barcelona Barcelona, López Rubert.
- MATAS PRAT, Anna (1992) El transporte urbano análisis de la eficiencia y factores condicionantes de la demanda Bellaterra, UAB.
- MAURY, F. (1910) "La rue a Paris vers 1910" in Figures et aspects de Paris Paris, pàg. 66-69.
- MERLIN, Pierre (1984) La planification des transports urbains. Enjeux et méthodes Paris, Masson.
- MERLIN, Pierre & BARBIER (1966) "Les transports urbains" in Cahiers de l'IAURP, 4-5.
- MIRALLES GUASCH, Carme (1993) "Carrers per viure" in ICDT. Comunicació, 0 (Institut Català per al desenvolupament del Transport); pàg. 6-9.
- MONCLÚS, Francisco Javier (1988) "Infraestructuras de transporte y crecimiento urbano en EEUU. Literatura reciente y nuevas perspectivas" in Historia urbana, 1; pàg. 37-53.
- MONCLÚS, Francisco Javier & OYÓN, José Luis (1988) "Las infraestructuras de transporte en la transformación del sector del litoral. Las líneas ferroviarias 1848-1930" (trèball inèdit)
- MORBELLI, Guido (1993) "Ricostruendo il mosaico" in Storia urbana, n° 65 pàg.5-23.
- MUMFORD, Lewis (1966) La ciudad en la historia. Sus orígenes, transformaciones y perspectivas Buenos aires, Ediciones Infinito.

- OLMOS LLORENS, J. (1992) "Infraestructuras del transporte y desarrollo urbano" in Geometria, 13, pàg. 13-27.
- PEISER, R. B. (1984) "Land use versus road network desing in cmmunity transport cost evaluation" in Land Economics, 60 (1) pàg.95-109.
- PHILIPS, David & WILLIAMS, Allan (1984) Rural Britain. A social Geography London, Basil Blackwell.
- PRETO, Giorgio (1979) Economia della localizzazione. Teoria dell'unità produttiva e della localizzazione territoriale Milano, Franco Angeli.
- RECCHIA, M. (1982) I costi sociali degli incidenti stradali Milano, Franco Angeli.
- RIERA, Pere (1993) Rentabilidad social de las infraestructuras: las rondas de Barcelona Madrid, Civitas i Holsa.
- RUBIO i TUDURI, Nicolau Maria (1951) Sobre la circulaci3n en el Ensanche Cerdà Barcelona, Fabricas Layetana.
- SANDER, Agnès (1993) "Les méthodes de conception et production des "espaces de transit": un état des lieux" in G.D.R. 903 "Reséaux": 5 (1) pàg 40-55.
- SANDONINI, Pier Paolo (1979) Metropolitane. Problemi progettuali e costrutivi Bologna, Patron.
- SAWHNEY, Harmeet "Circumventing the centre: the realities of creating a telecommunications infrastructure in the USA" in Telecommunications policy, 17 (7) pàg. 504-516.
- SCOTT, Allen John (1988) Metropolis: from the division of labor to urban form Berkeley, University of California Press.
- SCOTT, Allen John (1988) New industrial spaces: flexible production organization and regional development in North America and Western Europe London, Pion.
- SCHARFF, Virginia (1991) "Gender, electricity, automobility" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margared (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- SECCHI, Bernardo (1984) Partiti, amministratori e tecnici nella costruzione della politica urbanistica in Italia Milano, Franco Angeli.
- SICA, Paolo (1988) "L'idea del luogo nel disegno urbano" in FRANCISCIS, Giovanni de (ed.) Uomo e ambiente costruito Roma, Officina Edizioni; pàg. 71-77.
- SORIA Y PUIG, Arturo (1974) "El impacto de la revoluci3n industrial sobre las ciudades europeas a través del transporte y la obra de Cerdà" in Cuadernos de Arquitectura y Urbanismo, 100 pàg. 32-44.
- TACCHEO, Pierantonio (1978) Spostamenti nella città de ferrovie urbane come elemento primario nella mobilità Roma, Officina.
- TELLO ROVIRA, Rosa M. (1990) Las tendencias del urbanismo en la España de los 80: ¿Una nueva ciudad?. ¿Un nuevo urbanismo? Departament de Geografia. Universitat de Barcelona. (director Dr Carles Carreres).
- TORRES, Joan; RODRIGUEZ BAYRAGUET, Alfons & BARCELÓ, Jaume (1990) "Políticas de transporte, tráfico y circulaci3n: como articular los diversos modos de transporte" in BORJA, Jordi et alii (ed.) Las grandes ciudades en la década de los noventa Madrid, Sistema; pàg. 409-426.
- TRANSPORTS, CONSEIL NATIONAL DE (1991) Tranports urbains et exclusion sociale París, CNT.
- TRANSPORTS METROPOLITANS DE CATALUNYA [TP informació sobre el transport públic Barcelona, Transports metropolitans de Barcelona.
- U.S. EPA, Environmental Protection Agency-Real Estate Research Corporation (1974) The Costs of Sprawl: Environmental and Economic Cost of Alternatives Residential Development Patterns at the Urban Fringe Washington, D.C., U.S. Government Printing Office.
- VERDÈS-LEROUX, J. (1974) "Les condicions de transport: objet de mobilisation" in Sociologie du travail, 3 pàg. 242-244.
- VERSTER, A. C. P (1985) "Commuting costs and the residential mobility of job changers" in Transportation planning and technology, 10 pàg.193-207.
- VIRILIO, Paul (1977) Vitesse et politique París, Galilée.
- VIRILIO, Paul (1984) L'horizon négatif. Essai de dromoscopie París, Galilée.
- VITILLO, Piergiorgo (1989) "Le varianti alla variante generale del 1976" in ERBA, Valeria (ed.) Milano senza piano. L'urbanistica milanese degli anni ottanta Milano, Urbanistica informazioni.
- WINTER, James (1993) London's teeming streets (1830-1914) London, Routledge.
- YOUNES, Bassem (1993) "Roads in urban areas: to build or not to build?" in Transport reviews 13 (2) pàg. 61-82.

ZAMBRINI, Guglielmo (1964) I piani stradali e la viabilità urbana IAUV.

ZAMBRINI, Guglielmo (1986) "Indicazioni per un approccio non settoriale ad alcuni temi di trasporti e di politica dei trasporti" in Archivio di Studi Urbani e Regionali, 27 pàg. 19-33.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES COMPLEMENTÀRIES AL CAPÍTOL 4

- ADELSON, Marvin (1991) "The car, the city, and what we wat" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margared (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- ALBERTI, Marina; GIANCULA & TSETI, Vula (1994) La città sostenibile. Analisi, scenario e proposte per una ecologia urbana in Europa Milano, Franco Angeli.
- ALEMANY, Joan & MESTRES, Jesús (1986) Els transports a l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Diligències, tramvies, autobusos i metro Barcelona, Transports de Barcelona.
- ALONSO, Willian (1964) Location and land use, toward a general theory of land rent Cambridge (Mass), Harvard University Press.
- ALONSO, William (1970) The economics of consumption, daily life, and urban form Berkeley, University of California (Institute of Urban and Regional Development).
- ARJELAGUER, X. (1992) "Los colapsos en las entradas de Barcelona disparan el uso de los trenes de cercanías" in La Vanguardia (Barcelona).
- ARMESTO, Antonio et alii (1992) L'estació de França: escenari monumental per al tren Barcelona, Lumweg.
- BADCOCK, Blair (1984) Unfairly structured cities Oxford, Basil Blackwell.
- BALL, M. et alii (ed.) (1985) Land rent, housing, and urban planning: a European perspective London, Croom Helm.
- BANHAM, R (1971) Los Angeles: the architecture of four ecologies The Peguin book press.
- BARDOJET, P.E. (ed.) (1989) Transports et sciences sociales questions de méthode París, Paradigme.
- BEESLEY, Michael E. (1968) "Technical possibilities of spatial taxation in relation to congestion caused by private cars" in II Symposium international d'économie des transports París, CEMT.
- BELARDI, Paolo (1989) "Perugia, la metropolitana pedonale" in Paessaggio Urbano, Nov/dic 1989; pàg. 66-72.
- BENKO, G. (1985) "Espace, temps, pouvoir-rencontre avec Paul Virilio" in Espaces et Sociétés, 46 pàg. 5-19.
- BERG, Peter; MAGILAVY, Beryl & ZUCKERMAN, Seth (1989) A green city program for San Francisco Bay Area Cities and Towns San Francisco, Planet Drum Books.
- BERGER, Michael L. (1991) "The car's impact on the american family" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margaret (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- BERTOLI, M. (1986) Il traffico nei centri storici Luca, MPF Editore.
- BIEGEY, Michel (1993) Les élus du tramway, mémoires d'un technocrate París, Edima.
- BOTTIGLIERI et alii (1987) Governo locale e promozione dello sviluppo economico Milano, Franco Angeli.
- BOWERS, Chris (1993) "Europe's Motorways" in The ecologist, 23 (4); pàg. 125-130.
- BRASILEIRO DE FREITAS DOURADO, A. (1993) "Relaciones contractuales entre los poderes públicos y las empresas privadas de autobuses urbanos en Brasil" in Revista latinoamericana de estudios urbanos, 19 (56) pàg.29-40.
- BROWNELL, Blaine A. (1980) "Urban Planing, the planing profession, and the motor vehicle in early twentieth century American" in CHERRY, Gordon E (ed.) Shaping an urban world London, Mansell; pàg. 59-77.
- BUCHANAN, Colin D. (1964) Traffic in Towns London, Peguin books.
- BUCHANAN, M. (1990) Urban Transport Trends and possibilities (Transport and society. Special Project on Transport Needs for the 21st Century) Rees Jeffreys Fund, 18.
- BUNGE, William (1978) "The point of reproduction: a second front" in Antipode, (trad. cast. El lugar de reproducción: un segundo frente in Documents d'Anàlisi Metodològica en Geografia, 1, 1978; pàg. 29-57).
- BUSQUETS, Joan (1992) Barcelona. Evolución urbanística de una capital compacta Madrid, Mapfre.
- CALABI, Donatella & INDOVINA, Francesco (1973) "Sull'uso capitalistico del territorio" in Archivio di Studi Urbani e Regionali, 2 pàg.3-20.
- CALVET i PUIG, M. Dolors (1994) "Sabadell, l'estratègia en marxa" in Les ciutats mitjanes en el context regional europeu Sabadell.

- CALVO, Angel (1988) "Estructura industrial i sistema productiu a Catalunya durant la Primera Guerra Mundial" in Recerques, 20 pàg. 16.
- CALLENBACH, Ernest (1975) Ecotopia: the notebooks and reports of William Weston Berkeley, Banyan Tree Books.
- CAMBON, V. (1909) "Trente ans de révolution urbaine: Berlin (1880-1910)" in L'Allemagne au travail París, pàg. 148-153.
- CAMPOS VENUTI, Giuseppe (1967) Administrare l'urbanistica Torino, Einaudi.
- CARNOLO, G. (1979) Ferrovie Nord Milano. storia. Cento anni di storia delle Ferrovie Nord Milano Trento, Globo.
- CASTELLS, Manuel (1990) The rise of the dual city: social theory and social trends Madrid, Universidad Autónoma de Madrid, Inst. Univ. de Sociología de Nuevas Tecnologías.
- CETUR (1991) Des mesures, des équipements et des aménagements pour améliorer la productivité externe París, Centre d'Etudes des Transports Urbains.
- CETUR (1991) La loi, l'espace public et l'innovation en Europe. Suisse. Pays-bas. Allemagne fédérale. Grande-Bretagne París, Centre d'Etudes des Transports Urbains.
- CETUR (1992) "Italie: la mobilité urbaine et les politiques de transports" in Desplacements, 7 (1992) pàg. 230.
- CIUFFINI, Fabio Maria (1993) "El sistema urbà i la mobilitat horitzontal de persones, matèria i energia" in Medi ambient, Tecnologia i Cultura, 5 (Repensar la ciutat); pàg. 42-53.
- CIUFFINI, Fabio Maria (1994) "Per una mobilità sostenible nelle città medie. Il club delle città senza auto: una rete ed un metodo" in Les ciutats milaneses en el context regional europeu Sabadell.
- CLAVEL, Pierre; FORESTER, John & GOLDSMITH, William W. (ed.) (1980) Urban and regional planning in an age of austerity New York, Pergamon Press.
- COFFEY, Antonia (1994) "Women and town planning" in The city and its resources: thoughts on sustainable urban development and the quality of life Barcelona, pàg. 7.
- CONSELLERIA DE SERVEIS PÚBLICS (1937) "Dades sobre la circulació de vehicles" in Primer butlletí extraordinari, maig pàg. 8, 12-15.
- CORN, Joseph J. (1991) "Work and vehicles: a comment and note" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margaret (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- COUTRAS, Jacqueline (1993) "La mobilité des femmes au quotidien. Un enjeu des rapports sociaux de sexes?" in Mobilités, 59-60 (Mobilités); pàg. 162-169.
- CHERRY, Gordon E. (1970) "Town planning and the motor car in the century Britain" in High speed ground transportation journal, 4 (1) pàg.69-80.
- DANG-NGUYEN, Godefroy; SCHENEIDER, Volker & WERLE, Raymund (1993) "Networks in European policy-making: europeification of telecommunications policy" in Studies, Centre for European (ed.) The Europeification of national policy-making Londres, SAGE Publications; pàg. 93-114.
- DEAR, Michael & SCOTT, Allen J. (ed.) (1981) Urbanization and urban planning in a capitalist society London, Methuen.
- DEELSTRA, Tjeerd (1994) "Eco-cities: strategies for sustainable cities" in The city and its resources: thoughts on sustainable urban development and the quality of life Barcelona, pàg. 10.
- DEELSTRA, T. et alii (ed.) (1991) The resourceful city: management approaches to efficient cities fit to live in Amsterdam, The Netherlands MAB Committee.
- DERYCKE, Pierre-Henri (1991) "Urban concentration and road network: two approaches to congestion, part I" in Flux, 5 pàg.35-47.
- DICKINSON, Robert E. (1947) City, region and regionalism. A geographical contribution to human ecology London, Routledge & Kegan Paul.
- DOMINGO CLOTA, Miquel (1986) Xarxa ferroviària i construcció urbana a Catalunya Escola Superior d'Arquitectura. Universitat Politècnica de Catalunya.
- DOMÍNGUEZ GARCÍA, Juan Ramón (1994) "La accesibilidad versus la movilidad" in Forum 1994 del transport públic Barcelona, pàg. 11.
- DUPUY, Gabriel (1975) Une technique d'analyse au service de l'automobile: les modèles de trafic urbain París, Action concertée de recherche urbain.
- DUPUY, Gabriel (1993) "Géographie et économie des réseaux" in L'espace géographique, 3 pàg. 193-209.

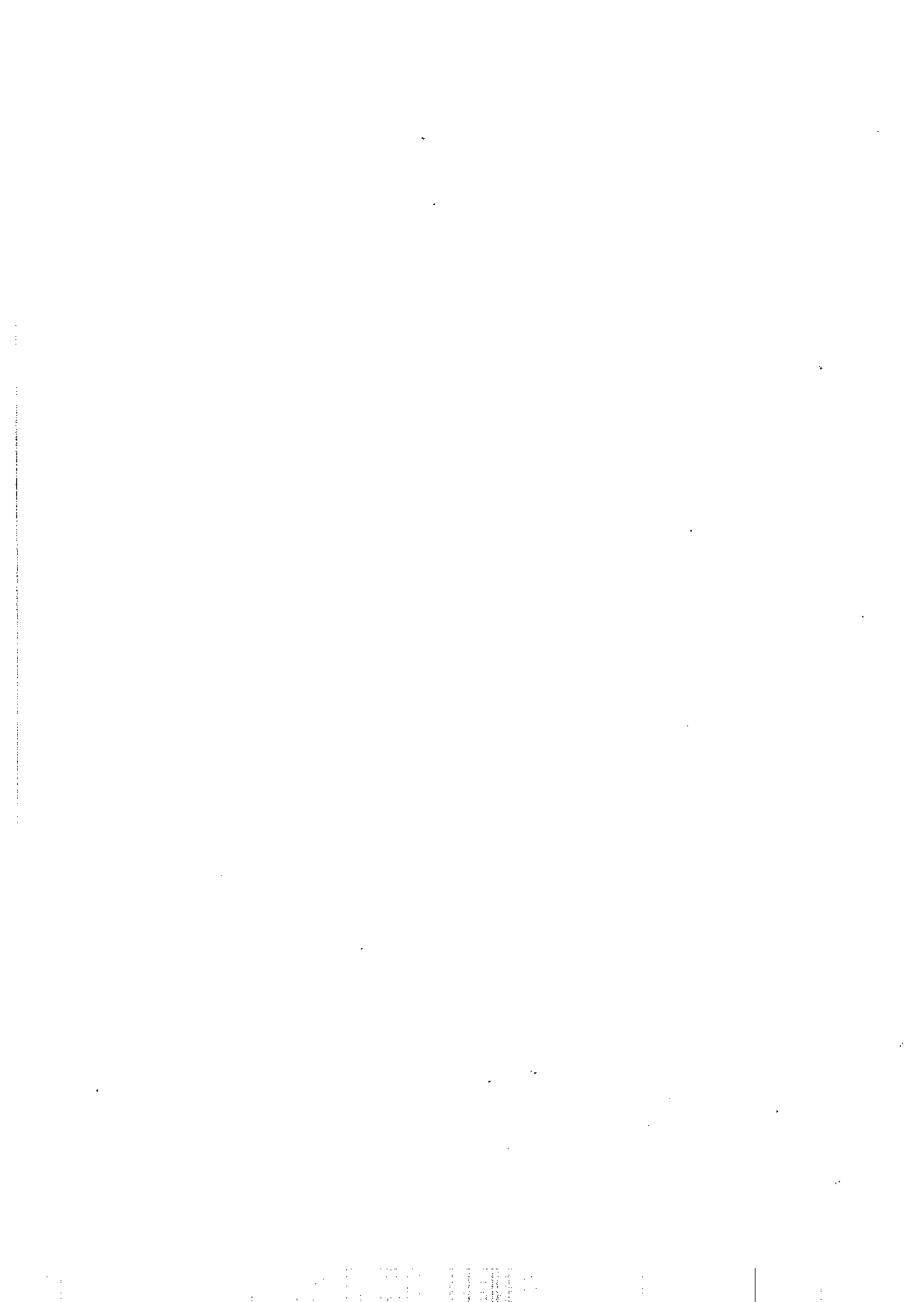
- DURAN, Xavier; FERNÁNDEZ HERMANA, Luis Ángel & REALES, Lluís (1993) "La frontera de la ciutat utòpica" in Medi ambient. Tecnologia i Cultura, 5 (Repensar la ciutat); pàg. 4.
- EAUE (1994) "Ciutats sostenibles" In The city and its resources: thoughts on sustainable urban development and the quality of life Barcelona, pàg. 5.
- ECHEGARAY, José; CERDERERA, Mariano & MENDIZABAL, Alfredo (1901) Congresos internacionales de ferrocarriles, tranvías y electricidad. Celebrados en París en el año 1900 Madrid, Estudio tipografico Hijos de J.A. García.
- EMB (1987) El transport públic en la futura vertebració del territori metropolità de Barcelona Barcelona, Institut d'Estudis Metropolitans de Barcelona.
- ESPINET MIR, F. (1988) "La incidencia de la circulació en l'aquilibrium urbà" in Barcelona Metropolis Mediterrània, 8 (Ajuntament de Barcelona); pàg.82-84.
- ESTEVAN, Antonio & SANZ, Alfonso (1994) "Hacia la reconversión ecológica del transporte en España" in La ciudad accesible. Segundo Congreso sobre movilidad y calidad ambiental Toledo, pàg. 145.
- FERROCARRILS DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA (1989) Estudi de factibilitat d'un tren de gàlib reduït al corredor costaner Castelldefels-Mataró Barcelona, DPTOP. Generalitat de Catalunya.
- FISHMAN, Robert (1990) "Metropolis unbound: The New city of the Twentieth Century" in Flux, 1 pàg.43-56.
- FLICK, James J. (1991) "The ultimate status symbol: the custom coachbuilt car in the interwar period" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margared (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- FORER, Pip (1978) "Time-Space and Area in the City of the Plains" in CARLSTEIN, Tommy; PARKES, Don & THRIFT, Nigel (ed.) Making sense of time London, Edward Arnold; pàg. 99-109.
- FOSTER, Mark S. (1991) "The role of the automobile in shaping a unique city" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margared (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- FRYBOURG, Michel (1973) "Politiques des transports urbains dans le cadre du VI plan" in Urbanisme, 134-135 pàg. 14-17.
- GAKENHEIMER, R. et alii (1978) The automobile and the environment Cambridge (Mass), MIT Press.
- GALIZZI, Gian Pietro (1994) "Movilidad urbana e interurbana. Accesibilidad" in Les ciutats mitjanes en el context regional europeu Sabadell.
- GAMBÚS I GUARRO, Feliu (1954) "Un tren que ha passat a la història" in Alba, 50 pàg.74.
- GARCIA VALVERDE, Julián (1990) "Ferrocarril de cercanías: el reto de la calidad de servicio" in BORJA, Jordi et alii (ed.) Las grandes ciudades en la década de los noventa Madrid, Sistema; pàg. 210-233.
- GAROFOLI, Gioacchino (1978) "Decentramento produttivo, mercato del lavoro e localizzazione industriale" in Archivio de Studi Urbani e Regionali, 4 pàg.21-64.
- GART; LYON., CETE de & CETUR (1991) "Les transports collectifs dans les villes moyennes" in CETUR (ed.) Les transports collectifs dans les villes moyennes vol. 10 CETUR.
- GEBHARD, David (1991) "The suburban house and the automobile" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margared (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- GIRALT DONATO, Rosa & PEREZ NUÑEZ, Albert (1990) Dos paisatges industrials de Barcelona. Les estacions del Nord i de França Barcelona, no editat.
- GIRARDET, Herbert (1992) Ciudades. Alternativas para una vida urbana sostenible Madrid, Celeste.
- GLENNIE, P.D. & THRIFT, N.J. (1992) "Modernity, urbanism, and modern consumption" in Environment & Planning D: Society & Space, 10 (4); pàg.423-443.
- GONZÁLEZ MASIP, Albert (1990) "Els autobusos a Barcelona. Primers intents de constitució d'una xarxa (1906-1918)" in Revista Catalana de Geografia, nº 12 pàg.33-45
- GONZÁLEZ MASIP, Albert (1992) "Transporte y reordenación del espacio urbano: las posibilidades del "Light Rail Transit"" in Revista de Geografía, XXVI pàg. 45-55.
- GOOTDIENER, M. (1985) The social production of urban Space Austin, University of Texas press.
- GOTTMANN, Jean (1983) The coming of the transactional city College Park (Md.), University of Maryland (Institute for Urban Studies).
- GROS, Brigitte (1970) Quatre heures de transport par jour Paris, Denoel.

- HAGERSTAND, Torsen (1975) "Space, Time, and the Human Condition" in KARLQUIST, A; LUNDQUIST, L. & SNICKARS, F. (ed.) Dynamic allocation of urban Space Lexington (MA), Saxon House; pàg. 80-110.
- HAMILTON, Ellis (1981) Historia de los trenes. La apoeya del ferrocarril Barcelona, R. Torres.
- HENARD (1905) "La circolazione nelle città moderne. L'automobilismo e le strade radiali che escono da Parigi" in CALABI, Donatella & FOLIN, Marino (ed.) Alle origini dell'urbanistica: la costruzione della metropoli; pàg. 120-154.
- HILLS, Jill (1993) "Back to the future: Britain's 19th century telecommunications policy" in Telecommunications policy, 17 (3) pàg.186-199.
- HUIZING, Geert (1994) "You can very well without your car for a day. How Delft discourages unnecessary car traffic" in Les ciutats mitjanes en el context regional europeu Sabadell.
- ILLICH, Ivan (1975) Energie et equité Paris, Seuil.
- INICIATIVA (1991) "Al·legacions al projecte de metro de Montjuïc, redactat a instància de l'Entitat Metropolitana del Transport, presentades per Iniciativa per Catalunya" in Quaderns de trànsit i de transport públic, 2 pàg. 30-31.
- INICIATIVA, àmbit de medi ambient (1991) "Aspectes medio ambientals del trànsit a les grans ciutats" in Quaderns de trànsit i de transport públic, 2 pàg. 22-23.
- INICIATIVA, àmbit de política territorial (1991) "L'autoritat única dels transports a la Regió I i el nou sistema tarifari" in Quaderns de trànsit i de transport públic, 2 pàg. 27-29.
- INICIATIVA, àmbit de seguretat (1991) "La seguretat vial" in Quaderns de trànsit i de transport públic, 2 pàg. 19-21.
- INSTITUT D'ESTUDIS METROPOLITANS DE BARCELONA (1986) El transport públic en la futura del territori metropolità de Barcelona Institut d'Estudis Metropolitans, (26 setembre de 1986).
- INSTITUT D'ESTUDIS METROPOLITANS DE BARCELONA (1986) Transport públic en la futura vertebració del territori metropolità de Barcelona IEMB, (17 de juny 1986).
- INSTITUT NATIONAL DE RECHERCHE SUR LES TRANSPORTS ET LEUR SECURITE (ed.) (1989) Un milliard de déplacements par semaine. La mobilité des français Paris, La documentation française.
- JIMÉNEZ SOLANO, Julián (1994) "Sistemas colectivos automáticos de transporte urbano de rodadura elevada y bajo impacto ambiental" in Forum 11994 del transport públic Barcelona.
- JOBERT, Bruno & GILBERT, Claude (1976) Système scientifique et développement urbain Grenoble, Institut d'Études Politiques de Grenoble (CERAT). (Bruno Jobert: "Villes et reproduction des différences sociales" pàg. 1-170.
- KELLERMAN, Aharon (1993) Telecommunications and geography Londres et New York, Belhaven Press.
- KELLET, J. R. (1979 (1a ed 1969)) The impact of railways on Victorian cities Toronto, University of Toronto Press.
- KENNEDY, Declan (1994) "A vision of permaculture in the sustainable city" in The city and its resources: thoughts on sustainable urban development and the quality of life Barcelona.
- KERN, Stephen (1983) The culture of time and space 1880-1918 Cambridge (Mass), Harvard University Press.
- KLAASSEN, Leo & WAGENAARS, S. (1982) The proper role of subsidies for public transport.
- KLAUSNER, David (1982) Urban symbolism and the production of culture (with a response by Peter Dickens) University of Sussex (Urban and Regional Studies).
- LAGORY, Mark & PIPKIN, John (1981) Urban social space Belmont (Cal), Wadsworth Pub. Co.
- LAW, Larry (1984) Cities of illusion London, Spectacular Times-Freedom Press.
- LEFEBVRE, Alain (1986) "Production de recherche en sciences sociales: un économiste dans la tourmente (1965-1985)" in Geodoc, 28; pàg. 32-51.
- LEFEBVRE, Henri (1974) La production de l'espace Paris, Anthropos. (trad.ang. The production of space Oxford, Blackwell, 1991 trad. Donald Nicholson-Smith 454 p. amb apèndix David Harvey).
- LEGENRE D'ANFRAY, Pascale & SANDER, Agnès (1993) "Les points de correspondance entre autobusos en région parisienne: changement stratégique et permanence" in Transports urbains, 78 pàg.25-28.
- LINARES, Frederic (1994) "El nou transport públic a Vilanova i la Geltrú" in Forum 1994 del transport públic Barcelona.
- LOGAN, John R. & MOLOTCH, Harvey L. (1987) Urban fortunes: the political economy of place Berkeley, University of California Press.

- LOPEZ PITA, A. (1990) "La línea Barcelona-frontera francesa. Contribució a la xarxa europea d'alta velocitat" in Espais. DPTOP. Generalitat de Catalunya, nº 21.
- LOWE, Marcia D. (1991) "Shopping cities: the environmental and human dimensions" in Worldwatch Paper, 105 pàg.69
- LLUCH, E. et alii (1970) Evolució de les àrees de trànsit dels autobusos de línia a Catalunya (1934-1964) Barcelona, Banca Catalana.
- MAGNAGHI, Alberto (1974) Aree metropolitane e ristrutturazione produttiva Milano, Politecnico di Milano-Facoltà di Architettura-Laboratorio di analisi territoriale.
- MARCARINI, Albano (1979) "Nascita i sviluppo delle linee tramviarie extraurbane in Lombardia, 1876-1918" in Storia urbana, 7 (III); pàg. 3-46.
- MARTÍNEZ BAULUZ, Pelayo (1994) "El finançament del transport públic" in Forum 1994 del transport públic Barcelona.
- MARTÍNEZ BAULUZ, Pelayo (1992) "Transport col·lectiu de superfície i terminals d'intercanvi a l'àrea metropolitana de Barcelona" in Papers, 10 pàg.37-43.
- MASJUAN BRACONS, Eduard (1992) Urbanismo y ecologia en Cataluña Mòstoles, Madre Tierra.
- McKAY, Jonh P. (1976) Tramways and trolleys. The rise of the urban mass transport in Europe Princeton, Princeton University Press.
- MERLIN, Pierre (1981) "Une histoire faite de paradoxes 1968-1980 où en est L'enseignement de l'urbanisme douze ans après" in Métropolis, 46-47 pàg. 46-48.
- MILLER, Roger (1991) "Selling Mrs consumer: advertising and the creation of suburban socio-spatial relations, 1910-1930" in Antipode, 23:3 pàg. 263-301.
- MINISTERIO DE OBRAS PUBLICAS Y TRANSPORTES (1992) "Història del ferrocarril en España (1843-1992)" in Revista MOPT, extraordinario, julio/agosto 1992 pàg.
- MIRALLES GUASCH, Carme (1987) "El transport públic com element vertebrador del territori" in Diari de Barcelona.
- MONCLÚS, Francisco Javier & OYÓN, José Luis (1990) "Eixample i suburbanització: Trànsit tramviari i divisió social de l'espai urbà a Barcelona, 1883-1914" in AAVV (ed.) La formació de l'Eixample de Barcelona. Aproximacions a un fenomen urbà Barcelona, L'Avenc; pàg. 151-175.
- MORALES, Rebeca (1991) "Place and auto manufacture in the post-fordisme era" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margaret (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- MORETTI, Anna (1990) "Un Nouveau Réseau de Transport Fondé sur le Métro: effets Géméraux sur le Développement Urbain et effets Locaux sur l'Occupation du Sol" in Flux, 2 pàg.67-80.
- MUELLER, Milton (1993) "Universal service in telephone history; a reconstruction" in Telecommunications policy, 17 nº 5 pàg.352-369.
- NADIS, 1994 (1994) "New options for Urban Transit" in Ecociutat. Estratègies per una ciutat sostenible Barcelona, Diputació de Barcelona; pàg. 1-11.
- NATIONAL CONSUMER COUNCIL (1987) What's wrong with walking? London, HMSO.
- NAVARRO, R A; HEIERLI, U & BECK, V. (1985) Alternativas al transporte en América Latina: la bicicleta y los triciclos St Gallen, Switzerland, SKAT, Centro Suizo de Tecnología Apropiaada.
- NELLO i COLOM, Oriol (1987) "El transport públic i l'ordenació del territori a l'àrea de Barcelona" in Espais, 7 pàg. 25-31.
- NELSON, Ruben F.W. (1976) The illusions of urban man Toronto, Ministry of State for Urban Affairs.
- NOVACO, Raymond W. (1991) "Automobile driving and aggressive behavior: the effects of multiple disinhibitory influences" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margared (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- NOY, Pau (1991) "Una proposta per a la racionalització del trànsit privat a la ciutat de Barcelona" in Quaderns de transit i de transport públic, 2 pàg. 11-16.
- OCDE/CETUR (1991) "Partenariats public/privat" in Cetur Partenariats public/privat vol 8 París, CETUR.
- OFFNER, Jean-Marc & ZEMBRI, Pierre (1994) "Tramway, transport public: histoires parallèles" in Transport Public 922 pàg. 20-29.
- OGLIARI, F. & SAPI, F. (1972) Dall'omnibus alla metropolitana. Storia dei trasporti italiani Lombardia, ediz a cura degli autori.
- OLIVERES i SAMITIER, Josep (1984) "De la Manresa fàbrica a la ciutat que desitja se capital" in L'Avenc, 70 (La ciutat de Manresa: de l'Edat Mitana a l'actualitat); pàg. 74-81.

- OPAZO, J. L.; DEL VALLE, A. & FIGUEROA, O. (1993) "El descontrol del sistema de buses de Santiago: síntesis de un diagnóstico técnico-institucional" in Revista Latinoamericana de Estudios Urbanos, 19 (56) pàg. 79-94.
- OYÓN, José Luis (1992) "Transporte caro y crecimiento urbano. El tráfico tranviario en Barcelona, 1872-1914" in Ciudad y Territorio, 94 pàg. 107-123.
- PALOU I SARROCA, Miquel (1981) "Història del ferrocarril a Catalunya" in AAVV (ed.) Trens i Estacions Barcelona, Generalitat de Catalunya; pàg. 13-85.
- PARCERISAS I BUNDO, Josep (1990) La forma urbis cinc ciutats sota sospita Escola Tècnica superior d'arquitectura. Universitat de Barcelona.
- PARKES, Don N. & THRIFT, Nigel J. (1980) Times, spaces and places. A chrono-geographic perspective Chichester, John Wiley & Sons.
- PENZO, Pier Paola (1987) "Dall'omnibus alla metropolitana. I trasporti urbani a Parigi nella seconda metà dell'ottocento" in Parametro, 161 pàg. 56-61.
- PLA INTERMODAL DE TRANSPORTS (1992) Pla d'infraestructures de transport col·lectiu a l'àmbit del Pla Intermodal de transports Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- PORTAS, Nuno (1994) "Planificación estratégica urbana" in Les ciutats mitjanes en el context europeu Sabadell.
- PRETO, Giorgio (1979) Economia della localizzazione. Teoria dell'unità produttiva e della localizzazione territoriale Milano, Franco Angeli.
- PUIG, Josep (1990) "La perspectiva ecologista: el bioregionalisme" in Treballs de la Societat Catalana de Geografia 21 pàg. 125-132.
- PUIG, Manuel (1994) "Paper del ferrocarril i de l'autobús al Pla Intermodal de transports" in Forum 1994 del transport públic Barcelona.
- RAPOPORT, Amos (1977) Human aspects of urban form. Towards a man-environment approach to urban form design Oxford, Pergamon Press.
- REGISTER, Richard (1987) Ecocity Berkeley: building cities for a healthy future Berkeley, North Atlantic Books.
- REID, Alistair (1994) "Access and mobility within Leicester's city challenge area" in Les ciutats mitjanes en el context Europeu Sabadell.
- RESEARCH, TRANSPORTATION (1988) "A look ahead, year 2020." In board, Transportations research Long-range trends and requirements for the nation's highway and public transit systems Washington, National research council.
- RIGAMONTI, R. et alii (ed.) (1991) Il territorio de la bicicletta Milan, Franco Angeli.
- RODRIGUEZ, Angel & D'ALÓS-MONER, Ramon (1978) Economía y territorio en Catalunya. Los centros de gravedad de población, industria y renta Barcelona, Banca Mas Sardà (Servei d'Estudis)-ed. Alba.
- RODRIGUEZ, Carles (1991) "Racionalització del trànsit a ciutats mitjanes" in Quaderns de trànsit i de transport públic, 2 pàg. 17-18.
- ROSEMBLOOM, Sandra (1991) "Why working families need a car" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margared (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- RUBIO I TUDURI, Nicolau Maria (1951) Sobre la circulació en el Ensanche Cerdà Barcelona, Fabricas Layetana.
- RÜEDA, Salvador (1993) "L'ecologia urbana i la planificació de la ciutat" in Medi ambient, Tecnologia i Cultura, 5.
- SAGARRA, Ferran (1990) Barcelona, ciutat de transició 1848/1868. Un projecte urbà a través dels treballs dels arquitectes Miquel Garriga i Roca i Ferran Sagarra i Trias Universitat Politècnica de Catalunya.
- SALMERON I BOSCH, Carles (1988) El tren de Sarrià Barcelona, Tèrminus.
- SALMERON I BOSCH, Carles (1988) El tren del Vallès: història dels ferrocarrils de Barcelona a Sabadell i Terrassa Barcelona, l'autor.
- SALZANO, Edoardo (ed.) (1992) La città sostenibile Roma, edizioni delle Autonomie.
- SANDER, Agnès (1993) "Les méthodes de conception et production des "espaces de transit": un état des lieux" in G.D.R. 903 "Réseaux", 5 (1); pàg. 40-55.
- SANZ, Alfonso (1994) "Otra forma de pensar el transporte" in Archipiélago. Cuadernos de crítica de la cultura, 18-19 (Trenes, tranvías, bicicletas, volver a andar); pàg. 15-32.
- SATO, Louis (1973) "Transports et développement urbain: comment surmonter les contradictions actuelles pur prévoir l'avenir" in Urbanisme, 134-135 pàg. 18-21.

- SAUVY, Alfred (1965) Mythologie de notre temps Paris, Payot.
- SAWHNEY, Harmeet "Circumventing the centre: the realities of creating a telecommunications infrastructure in the USA" in Telecommunications policy, 17 (7) pàg.504-516.
- SCOTT, Allen John (1988) Metropolis: from the division of labor to urban form Berkeley, University of California Press.
- SCOTT, Allen John (1988) New industrial spaces: flexible production organization and regional development in North America and Western Europe London, Pion.
- SCHARFF, Virginia (1991) "Gender, electricity, automobility" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margaret (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- SCHERRER, Franck (1988) "L'autobus en banlieue, une nouvelle conception du reseau RATP" in Annales de la recherche urbaine, 39 (transports en comun); pàg. 23-30.
- SCHOONBRODT, René (1994) "Lutter contre les dysfonctionnements et planifier pour organiser la coexistence" in The city and its resources: thoughts on sustainable urban development and the quality of life Barcelona.
- SEGURA SANZ, Rodolfo et alii (1988) El territorio del consumo colectivo. Problemas y tendencias territoriales en la vivienda y en los equipamientos Madrid, MOPU-ITU.
- SOLA MORALES, Manuel de (1989) "El futur del transport public entre el metro i el tren" in Barcelona metròpolis Mediterrània, 12 (Ajuntament de Barcelona); pàg.29-33.
- SUBIRATS i HUMET, Joan (1991) L'ecologia, el territori i el futur de la societat Cornellà de Llobregat, Fundació Utopia d'Estudis Socials del Baix Llobregat.
- TARRIUS, Alain (1989) Anthropologie du movement París, Paradigme.
- TERRADAS, Jaume (1990) "Collserola i el sistema ecològic metropolità" in Barcelona. Metròpolis Mediterrània 14 pàg. 71-73.
- TORRES, Joan; RODRIGUEZ BAYRAGUET, Alfons & BARCELO, Jaume (1990) "Políticas de transporte, tráfico y circulación: como articular los diversos modos de transporte" in BORJA, Jordi et alii (ed.) Las grandes ciudades en la década de los noventa Madrid, Sistema; pàg. 409-426.
- TRANSPORTS METROPOLITANS DE CATALUNYA ITP informació sobre el transport públic Barcelona, Transports metropolitans de Barcelona.
- TRULLÉN, Joan (1988) "Estudio sobre el comportamiento de la población ocupada por grandes sectores productivos en el Vallès Oriental (1970-1980) a través del análisis shift-share" in Papers de Seminari 29-30 pàg. 265-292.
- URTEAGA, L (1980) "Miserias, miasmas y microbios. Las topografías médicas y el estudio del medio ambiente en el siglo XIX" in Geo-Crítica, 29.
- VERDÈS-LEROUX, J (1974) "Les conditions de transport: objet de mobilisation" in Sociologie du travail, 3 pàg. 242-244.
- VIRILIO, Paul (1977) Vitesse et politique París, Galilée.
- VIRILIO, P (1984) L'horizon négatif. Essai de dromoscopie París, Galilée.
- VITTADINI, Maria Rosa (1992) "Infrastrutture contro la città" in SALZANO, Edoardo (ed.) La città sostenibile Roma, edizioni delle Autonomie; pàg. 185-206.
- WACHS, Martin (1988) Men, women and urban travel: the persistence of separate Spheres UCLA, SAUP.
- WACHS, Martin & CRAWFORD, Margaret (ed.) (1991) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- WEBBER, Melvin M (1991) "The joys of automobility" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margaret (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- WHITELEGG, John (1993) Transport for a Sustainable Future London, Belhaven Press.
- YAKER, H.M. (ed.) (1971) The future of time Garden city (NY), Doubleday.
- ZAMBRINI, Guglielmo (1986) "Indicazioni per un approccio non settoriale ad alcuni temi di trasporti e di politica dei trasporti" in Archivio di Studi Urbani e Regionali, 27 pàg. 19-33.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES COMPLEMENTÀRIES AL CAPÍTOL 5

- AAVV (1993) "La frontera de la ciutat utòpica" in Medi ambient, Tecnologia i Cultura, 5 (Repensar la ciutat); pàg. 4-5.
- ADAMS, Thomas (1935) Outline of town and city planning: a review of past efforts and modern aims London, J. and A. Churchill.
- ADELSON, Marvin (1991) "The car, the city, and what we want" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margared (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- ALBERTI, Marina; GIANCULA & TSETI, Vula (1994) La città sostenibile. Analisi, scenario e proposte per una ecologia urbana in Europa Milano, Franco Angeli.
- ALTSHULER, Alan (1979) The urban transportation system Cambridge (Mass), The MIT Press.
- APPLETON, J. H. (1967) "Some geographical aspects of the modernisation of british railways" in Geography, 7 pàg.357-373.
- ARGÜELLO RODRIGUEZ, Manuel (1981) Desarrollo urbano San José, Universidad Estatal a Distancia.
- ARRESTO, Antonio et alii (1992) L'estació de França: escenari monumental per al tren Barcelona, Lumweg.
- ARNOLDI, Maria Rosa (1990) "Incentivi allo sviluppo e cambiamento tecnologico locale" in Rivista Geografica Italiana 97 (3); pàg. 389-415.
- ASH, Maurice (1969) Regions of tomorrow. Towards the open city London, Evelyn, Adams & Mackay.
- AXEN, L (1991) "Stockholm plans major expansion" in IRJ, 31 pàg.29-30
- AYDALOT, Philippe & KEEBLE, David (ed.) (1988) High technology industry and innovative environments: the european perspective London, Routledge.
- AYMONINO, C. (1975) Le città capitali del secolo XIX: Parigi e Vienna Roma, Officina Edizioni.
- BAGWELL, Philip S. (1974) The transport revolution from 1770 London, Bt Batsford.
- BAILLY, Antoine S. & BÉGUIN, Hubert (1982) Introduction à la géographie humaine Paris, Masson.
- BAILLY, Antoine S. (1989) "L'imaginaire spatial. Plaoyer pour la géographie des représentations" in Espaces Temps 40-41; pàg. 53-58.
- BAKER, E. (1991) Materiales para escribir Madrid. Literatura y espacio urbano de Moratín y Galdos Madrid, Siglo XXI.
- BANISTER, David (1980) Transports and mobility and Depreation inter-urban Areas Farnborough, Saxon House Gower.
- BARNATEC. Tecnologies urbanes (1991) La ciudad construye el futuro. Requisitos técnicos y fondos de financiación para la transferencia de tecnologías urbanas Barcelona, Àrea Metropolitana de Barcelona/Ajuntament de Barcelona/Programa Cites-Ciudades.
- BARNATEC. Tecnologies urbanes (1991) Ciudad e innovación. El papel de las ciudades en la innovación tecnológica Barcelona, Àrea Metropolitana de Barcelona/Ajuntament de Barcelona/Programa Cites-Ciudades.
- BASSOLS COMA, M. (1973) Génesis y evolución del derecho urbanístico español (1812-1956) Madrid, Montercorvo.
- BATEMAN, Michel (1981) The city in the West Europe New York, Ashworth.
- BAXTER, R. J. & LENZI, G. (1975) "The measurement of relative accessibility" in Regional Studies, 3 (1); pàg.15-26
- BEAUCHARD, Jacques (1988) Trafics Toulouse, Erès.
- BEAUJEU-GARNIER, J. (1990) "L'aménagement des transports en Ile-de-France: Contraintes et politique" in Transports 340; pàg.87-91
- BECHI COLLIDA, Ada (1984) La terziarizzazione urbana e la crisi de la città Milano, Franco Angeli.
- BEESELEY, Michael E. (1968) "Technical possibilities of spatial taxation in relation to congestion caused by private cars" in II Symposium international d'économie des transports Paris, CEMT.
- BEGAG, Azouz (1988) "Les distances paradoxales de la mobilité" in Annales de la recherche Urbaine, 39 (Transports en commun); pàg.117-119
- BENKO, G. (1985) "Espace, temps, pouvoir-rencontre avec Paul Virilio" in Espaces et Sociétés, 46; pàg.5-19

- BERG, Peter; MAGILAVY, Beryl & ZUCKERMAN, Seth (1989) A green city program for San Francisco Bay Area Cities and Towns San Francisco, Planet Drum Books.
- BERGER, Michael L. (1991) "The car's impact on the american family" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margaret (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (MI), The University of Michigan.
- BERTOLI, M. (1986) Il traffico nei centri storici Luca, MPF Editore.
- BERTRAND, Michel-Jean (1984) "Une approche de la forme urbaine et de la centralité" in Annales de Géographie, 520; pàg.666-6861
- BETTINI, Paolo (1989) "Il piano del traffico de Bologna. Intervista con l'assessore al traffico" in Aubis, pàg.122-131.
- BIEGEY, Michel (1993) Les élus du tramway. mémoires d'un technocrate Paris, Edima.
- BIEN, G. (1974) Une application du concept d'accessibilité à l'étude des réseaux de transports collectifs Arcueil, IRT.
- BIETTE, L. (1906) "Le métropolitain à Paris, à la fin du XIXe siècle" in Revue de Paris, 15 pàg. 65-77.
- BIRD, James Harold (1977) Centrality and cities London, Routledge & Kegan Paul.
- BLACK, J. A. (1980) Urban accessibility, transport policy and analysis in developing countries Annual Summer seminar, Universitat de Warwick, (Juliol 1980).
- BLUNMENFELD, Hans (1949) "Theory of city form, past and present" in Journal of the society of architectural historians 8 ;pàg. 7-16.
- BOAGA, Giorgio (1972) Diseño del tráfico y forma urbana Barcelona, Gustavo Gili.
- BONET CORREA, A. (ed.) (1985) La polémica ingenieros-arquitectos en España. Siglo XIX Madrid, Turner.
- BOOKCHIN, Murray (1974) The limits of the city Montreal, Black Rose Books, 1986. (trad. cast. Los límites de la ciudad Madrid, Hermann Blume, 1978, 125p.).
- BORJA I SEBASTIÀ, Jordi "La ciudad y el ocio. La reproducción de las condiciones de producción" in Cuadernos de Arquitectura y Urbanismo 83; pàg. 34-38.
- BORTOLI, Michele (1986) "Il trasporto col.lectivo urbano" in Il traffico nei centri storici 23pàg.111-138.
- BOUINOT, J. (1987) L'action économique des grandes villes en France et à l'étranger Paris, Economica.
- BOURILLON, Florence "L'haussmannisation, une solution à la crise urbaine du milieu du XIX siècle" in Historiens-géographes 338; pàg. 131-149.
- BOUVIER, Pierre (1985) Technologie, travail, transports. Les transport parisiens de masse (1900-1985) Paris, Librairie des Méridiens.
- BOWERS, Chris (1993) "Europe's Motorways" in The ecologist, 23 (4); pàg.125-130
- BOYER, M. Christine (1983) Dreaming the rational city: the myth of American city planning Cambridge (Mass), The MIT Press.
- BRAUDEL, F. (1967) Civilization matérielle et capitalisme. XV-XVIII siècle Paris, Armand Colin.
- BREER, E. (1914) "Formation du grand Vienne, 1892" in Premier congrès international... des villes Bruxelles.
- BRIGGS, D. A. (1973) Problems in transportation planning in the conurbation: the role of accessibility London, Institute of British Geographers.
- BROTCHIE, John F. (ed.) (1985) The future of urban form: the impact of new technology London, Croom Helm. (New York, Nichols Pub.)
- BROTCHIE, John F.; HALL, Peter & NEWTON, Peter W. (ed.) (1987) The spatial impact of technological change London, Croom Helm.
- BROWNELL, Blaine A. (1980) "Urban Planing, the planing profession, and the motor vehicle in early twentieth century American" in CHERRY, Gordon E (ed.) Shaping an urban world London, Mansell; pàg.59-77.
- BRUNET, Jean-Paul (1986) "Les rapports entre emploi et residence" in Villes en parallele, 10 (Les crises de la banlieue aux XIX et XX siècles); pàg.32-44.
- BRUNN, S. D. & LEINBACH, R. (1991) Collapsing space ann time. Geographic aspects of communication and information London, harper Collins.
- BRUNO, Sergio & MAZZOCCHI, Giancarlo (ed.) (1973) La congestione del traffico effetti e rimedi Milano, Franco Angeli.
- BRUNS, Lawrence D. (1980) Transportation, temporal and spatial components of accessibilitat Lexington (Mass), Lexington books.

- BUCHANAN, M. (1990) Urban Transport Trends and possibilities (Transport and society. Special Project on Transport Needs for the 21st Century) Rees Jeffreys Fund, 18.
- BUNGE, William (1978) "The point of reproduction: a second front" in Antipode (trad. cast. El lugar de reproducción: un segundo frente in Documents d'Anàlisi Metodològica en Geografia, 1 1978; pàg. 29-57).
- BURET, E. (1840) "La misère à Londres vers 1840" in De la misère des classes laborieuses en Angleterre et en France Paris; pàg. 367-373.
- BURGEL, Guy (1986) "Sur quelques pistes en banlieue" in Villes en Parallele, (Les crises de la banlieue aux XIX et XX siècles, emploi et residence); pàg. 279-281.
- BURTENSHAW, David; BATEMAN, M. & ASHWORTH, G.J. (1981) The city in West Europe Chichester, John Wiley.
- CALLENBACH, Ernest (1975) Ecotopia: the notebooks and reports of William Weston Berkeley, Banyan Tree Books.
- CAMAGNI, Roberto & GIBELLI, Maria Cristina (ed.) (1992) Alta tecnologia e rivitalizzazione metropolitana Milano, Franco Angeli.
- CAMBON, V. (1909) "Trente ans de révolution urbaine: Berlin (1880-1910)" in L'Allemagne au travail Paris, pàg. 148-153.
- CAMPS i CURA, Enriqueta (1985) La formació d'una ciutat catalana sota l'impuls de la industrialització: Sabadell 1770-1890 Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona (Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales) Tesi de Llicenciatura.
- CANNADINE, David (1982) "Residential segregation in victorian towns: from shapes in the ground to shapes in society" in JONHSON & POOLEY (ed.) The structure of nineteenth century cities Londres, Croom Helm; pàg.234-356.
- CANNADINE, David & REEDER, David (ed.) (1982) Exploring the urban past. Essays in urban history by H. J. Dyos Cambridge, Cambridge University Press.
- CANO, M. (1989) "El plan de Córdoba" in Trenes Hoy 25 pàg.35-37
- CAÑAS, Jordi (1992) "Medi natural i urbanització: possibilitats de convivència" in Papers, 11 pàg. 9-15.
- CAPEL SÁEZ, Horacio (1983) Los ingenieros militares s XVIII. Repertorio bibliográfico. Inventario de su labor científica y espacial Barcelona, Ediciones de la Universidad.
- CARATI, Francesca (ed.) (1988) Le aree metropolitane di antica industrializzazione Milano, CLUP.
- CARNOLO, G. (1979) Ferrovie Nord Milano. storia. Cento anni di storia delle Ferrovie Nord Milano Trento,, Globo.
- CARRERA PUYAL, J. (1961) La economia de Cataluña del siglo XIX Barcelona, Ed. Bosch.
- CARRERAS CANDI (1912-18) Geografia de Catalunya Barcelona,
- CARRERAS I VERDAGUER, C. (1979) "La autopista, moderno agente en la organización del territorio" in VI coloquio de geografia Palma de Mallorca, (pàg.523-27)
- CASARES ALONSO, Anibal (1973) Estudio historico-economico de las construcciones ferroviarias Españolas en el siglo XIX Madrid, Publicaciones de la Escuela Nacional de administración pública.
- CASTELLS, Manuel (1990) The rise of the dual city: social theory and social trends Madrid, Universidad Autónoma de Madrid, Inst. Univ. de Sociología de Nuevas Tecnologías.
- CASTELLS, Manuel (1971) "El proceso de urbanización: la relación histórica entre sociedad y espacio" in XXI, Siglo (ed.) Problemas de Investigación ec Sociología Urbana Madrid, pàg. 84-86.
- CASTELLS, Manuel (1989) The informational city: information technology, economic restructuring, and the urban-regional process Oxford, Basil Blackwell.
- CECCARELLI, Paolo (1968) Traffico urbano che fare? Padova, Marsilio.
- CECCHINI, Arnaldo & INDOVINA, Francesco (ed.) (1992) Strategie per un futuro possibile Milano, Franco Angeli.
- CERVERO, Robert (1991) "Suburban Traffic Congestion: Is There a Way Out" in Built Environment, 17 (3/4); pàg.205-217
- CHERKI, Eddy & MEHL, Dominique (1979) Les nouveaux embarras de Paris. de la révolte des usagers des transports aux mouvements de défense de l'environnement Paris, Maspero.
- CHERRI, Eddy & MEHL, Dominique (1979) Les nouveaux embarras de Paris Paris, F M.
- CHERRY, Gordon E (1970) "Town planning and the motor car in the century Britain" in High speed ground transportation journal 4 (1); pàg.69-80.

- CHINITZ, B. (1960) Freight and the metropolis. the impact of America's Transport Revolution on the New York Region Cambridge (Mass), Havard University Press.
- CHOAY, Françoise (1965) L'urbanisme, utopies et réalités. Une anthologie Paris, Seuil.
- CHOMBART DE LAUWE, Paul Henry (1982) La fin des villes: mythe ou réalité Paris, Calmann-Lévy.
- CHUECA GOITIA, Fernando (1989 *dècima ed*) Breve historia del urbanismo Madrid, Alianza Editorial.
- CIUFFINI, Fabio Maria (1993) "El sistema urbà i la mobilitat horitzontal de persones, matèria i energia" in Medi ambient, Tecnologia i Cultura, 5 (Repensar la ciutat); pàg. 42-53.
- CIUFFINI, Fabio Maria (1994) "Per una mobilitat sostenible nelle città medie. Il club delle città senza auto: una rete ed un metodo" in Les ciutats mitjanes en el context regional europeu Sabadell.
- CIVITAS (1915) "Las zonas de edificación en Barcelona" in Civitas, 6 pàg.190
- CLARK, S. D. (1966) The Suburban Society Toronto, University of Toronto Press.
- CLINTON, D. (1825) "New York et le canal érié en 1825" in A view of the grand canal New York, pàg. 20-21.
- COFFEY, Antonia (1994) "Women and town planning" in The city and its resources: thoughts on sustainable urban development and the quality of life Barcelona.
- COLLINS, George R. & COLLINS, Christiane C. (1980) "Camillo Sitte y el nacimiento del urbanismo moderno" in SITTE, Camillo (ed.) Construcción de las ciudades según principios artísticos Barcelona, Gustavo Gili; pàg. 77-96.
- COMISIÓ DE URBANISMO Y SERVICIOS COMUNES DE BARCELONA Y OTROS MUNICIPIOS (1973) Estudio sobre recursos económicos para la actuación urbanística y la prestación de servicios en la comarca de Barcelona Barcelona, CUSCByOM.
- CONGRÈS INTERNATIONAL DES HABITATIONS À BON MARCHÉ (1895) "Les compagnies de chemins de fer et l'expansion urbaine en France (1895)" in Congrès international des habitations à bon marché Bordeaux; pàg. 52-53.
- CONGRÈS INTERNATIONAL DES VILLES (1913) "Le premier congrès international des villes" in Premier congrès international et exposition comparée des villes Bruxelles.
- CONTI, Sergio & SPRIANO, Giorgio (1988) Struttura urbana, innovazione tecnologica e reti urbane internazionali Torino, Fondazione Agnelli.
- CONTI, Sergio & SPRIANO, Giorgio (1990) Effetto città. Vol. I: Sistemi urbani e innovazione: prospettive per l'Europa degli anni novanta Torino, Fondazione Giovanni Agnelli.
- COORDINADORA DE LUCHA CONTRA LAS AUTOPISTAS (1979) La lucha contra las autopistas en el Estado Español Madrid, ed. Z.
- CORBUSIER, Le (1924 (1962 Ed castellana)) La ciudad del futuro Buenos Aires,
- CORBUSIER, Le (1941) La Charte d'Athènes Paris, Editions de Minuit.
- COREY, Kenneth E. (1983) "An introduction to the transactional city" in GOTTMANN, Jean (ed.) The coming of the transactional city College Park (Md.), University of Maryland (Institute for Urban Studies); pàg.xi-xvii,
- CORFIELD, P. J. (1982) The impact of english towns 1700-1800 New York, Oxford University Press.
- CORN, Joseph J. (1991) "Work and vehicles: a comment and note" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margaret (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- DANG-NGUYEN, Godefroy; SCHENEIDER, Volker & WERLE, Raymund (1993) "Networks in European policy-making: europeification of telecommunications policy" in Studies, Centre for European (ed) The Europeification of national policy-making Londres, SAGE Publications; pàg. 93-114.
- DANIELS, P. W. & WARNES, A. M. (1980) Movement in cities. Spatial perspectives on urban transport and travel London, Methuen. (traducció castellana Movimiento en ciudades. Transporte y tráfico urbanos, 1983 Madrid, IEAL).
- DAVIS, Mike The 'fifth' California: political economy of a state-nation New York, Verso.
- DE BALZAC, H. (1844) "Les grands boulevards de Paris vers 1830" in Histoire et physiologie des boulevards de Paris; pàg. 23-44.
- DE DIOS ORTÚZAR, J. (1993) "Congestión y transporte público: una relación mal entendida" in Revista latinoamericana de estudios urbanos 19 (56); pàg.124-126.
- DEELSTRA, T. et alii (ed.) (1991) The resourceful city: management approaches to efficient cities fit to live in Amsterdam, The Netherlands MAB Committee.

- DENNIS, R. (1984) English industrial cities of the nineteenth century: a social Geography Cambridge, Cambridge University Press.
- DERYCKE, Pierre-Henri (1991) "Urban concentration and road network: two approaches to congestion (part I)" in Flux 5; pàg.35-47.
- DERYCKE, Pierre-Henri (1992) "Urban concentration and road networks: two approaches to congestion, (Part II). Land values: an approach to congestion through the models of the "New Urban Economics"" in Flux 7; pàg.43-56
- DETRAGIACHE, A. (1981) "La lunga crisi, il grande urbanesimo e le scienze della città" in Sistemi urbani, III (1-2); pàg.43-48
- DEZES, Marie-Geneviève (1986) "Evolution et différenciations sociales en banlieue" in Villes en Parallele, 10 (Les crises de la banlieue aux XIX et XX siècles, emploi et résidence); pàg. 155-164.
- DEZES, Marie-Geneviève (1986) "Stratégies d'entreprises, mutations technologiques, politiques urbaines" in Villes en Parallele, 10 (Les crises de la banlieue aux XIX et XX siècles, emploi et résidence); pàg. 269-278.
- DICKENS, C.H. (1956) "Le chemin de fer évenrant la ville, vu par Dickens, vers 1848" in Dossier de la maison Dombey et fils Paris, pàg. 74-77.
- DICKINSON, Robert E. (1947) City, region and regionalism. A geographical contribution to human ecology London, Routledge & Kegan Paul.
- DIJST, M. (1987) "The diffusion of Public Leisure Facilities over the dutch Urban System in the 19th century" in LEPETIT, B & HOOK, J. (ed.) La ville et l'innovation en Europe 14-19 siècles Paris, EHESS; pàg.98-120.
- DOMINGO CLOTA, Miquel (1986) Xarxa ferroviària i construcció urbana a Catalunya Escola Superior d'Arquitectura. Universitat Politècnica de Catalunya.
- DOMMERGUES, Pierre & GARDIN, Nanon (1989) Les stratégies internationales des métropoles régionales. L'exemple de Strasbourg Paris, Syros-Alternatives.
- DUBOIS-TAINE, Geneviève (1990) Les boulevards urbains. Contributions à une politique de la ville Paris, Presses de l'École Nationale des Ponts et Chaussées.
- DUNBAR, C.S. (1967) Buses, Trolleys, and Trams London, Hamlin.
- DUPUY, Gabriel (1975) Une technique d'analyse au service de l'automobile: les modèles de trafic urbain Paris, Action concertée de recherche urbain.
- DUPUY, Gabriel (1993) "Géographie et économie des réseaux" in L'espace géographique, 3; pàg. 193-209.
- DURAN, Xavier; FERNÁNDEZ HERMANA, Luis Ángel & REALES, Lluís (1993) "La frontera de la ciutat utòpica" in Medi ambient, Tecnologia i Cultura, 5 (Repensar la ciutat); pàg. 4.

- EA UE (1994) "Ciutats sostenibles" in The city and its resources: thoughts on sustainable urban development and the quality of life Barcelona.
- ECHEGARAY, José; CERDERERA, Mariano & MENDIZABAL, Alfredo (1901) Congresos internacionales de ferrocarriles, tranvías y electricidad. Celebrados en París en el año 1900 Madrid, Estudio tipografico Hijos de J.A. García.
- ENGELS, F. (1960) "La grande ville, dégrégation de l'humanité vue par Engels en 1845" in La situation de la classe laborieuse en Angleterre Paris, pàg. 59-61.
- ERLANDER, Sven (1976) Accessibility, entropy and the distribution and assignment of traffic Linköping, institute of Technology.
- ESTEPA DIEZ, Carlos (1981) "Els orígens de la ciutat medieval" in L'Avenc, 44 (La formació de la ciutat medieval); pàg. 17-25.
- EVANS, R. (1980) "Il contagio dell'immortalità. Casa de famiglia nella Londra dell'Ottocento" in MORACHIello, P. & TEYSSOT, G. (ed.) Le macchine imperfette Roma, Officina; pàg.154-179.
- FATHY, Tarik A. (1991) Telecity. Information technology and its impact on city form New York, Praeger.
- FAUCHER, L. (1856) "L'ouvrier de Birmingham vers 1843: une certaine aisance" in Études sur l'Angleterre Paris, pàg. 499-501.
- FERNANDEZ ALBA, Antonio & GAVIRIA, Carmen (1986) Crónicas del espacio perdido: la destrucción de la ciudad en España 1960-1980 Madrid, MOPU.
- FERNANDEZ DIAZ, Roberto (1982) "La ciutat de Lleida a l'època moderna (s XVI-XVIII), Introducció. La Catalunya interior i la litoral" in L'Avenc, 55; pàg. 2-3.
- FISHMAN, Robert (1979) L'utopie urbaine au XX siecle: Ebenezer. Howard, Frank Lloyd Wright, Le Corbusier Bruxelles, Pierre Mandaga.
- FORREST, Ray; HENDERSON, Jeff & WILLIAMS, Peter (ed.) (1982) Urban political economy and social theory: critical essays in urban studies Aldershot, Gower.
- FORTE, Carlo (1970) "Le rendite fondiaria e la congestione urbana" in XXVII conferenza del traffico e della circolazione Roma,
- FORTIER, B. (1977) "Espace et planification urbaine (1760-1820)" in Prendre la ville. Anthropos, pàg.55-79.
- FORTIN, Jean-Patrick & VIE, Claude (1990) "Figure pour un tramway" in Urbanisme, 237 pàg.58-61
- FOSTER, J. (1989) "La ciutat al món industrial" in AAVV L'espai viscut València, Diputació de València; pàg.110-123.
- FOSTER, Mark S. (1991) "The role of the automobile in shaping a unique city" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margared (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- FRIEDMANN, John (1985) The World City Hypothesis Los Angeles, University of California (Graduate School of Architecture and Urban Planning).
- GAGO DAVILA, Jesús & GARCIA-PABLOS RIPOLL, José Ma. (1992) "La Remodelación del Ferrocarril de Vía Estrecha en Oviedo: Un ejemplo de Operación Urbana en ciudades de escala intermedia" in Estudios Territoriales, 39 pp. 133-156.
- GAKENHEIMER, R. et alii (1978) The automobile and the environment Cambridge (Mass), MIT Press.
- GALLION, Arthur & EISNER, Simon (1950) The urban pattern: city planning and design Princeton, Van Nostrand.
- GALLION, Arthur & EISNER, Simon (1983) The urban pattern. City planning and design New York, Van Nostrand Reinohold Company.
- GAMBÚS I GUARRO, Felu (1954) "Un tren que ha passat a la història" in Alba 50; pàg.74-74
- GARCIA BELLIDO & et alii (1968) Resumen Histórico del Urbanismo en España Madrid,
- GARCIA VALVERDE, Julián (1990) "Ferrocarril de cercanías: el reto de la calidad de servicio" in BORJA, Jordi et alii (ed.) Las grandes ciudades en la década de los noventa Madrid, Sistema; pàg. 226-254.
- GAROFOLI, Giocchino & MAGNANI, I. (ed.) (1986) Verso una nuova centralità delle aree urbane nello sviluppo dell'occupazione Milano, Franco Angeli.
- GARRISON, William et alii (1959) Studies of highway development and geographic change Seattle, University of Washington.
- GART; LYON., CETE de & CETUR (1991) "Les transports collectifs dans les villes moyennes" in CETUR (ed.) Les transports collectifs dans les villes moyennes CETUR.vol. 10.

- GAVIRIA, Mario (1971) Campo, urbe y espacio del ocio Madrid, Siglo XXI.
- GEBHARD, David (1991) "The suburban house and the automobile" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margared (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- GERARD, A. et alii (1992) Villes et sociétés urbaines au XIXe siècle Paris, A Colin.
- GERARD, Ernest (1897) "Statistics and growth of European tramways" in Bulletin of International Railway Congress.
- GIANNOPOULOS, G. A. (1984) "Technological innovation in major urban transport systems" in Ekistics 51 (305); pàg. 139-146.
- GIBELLI, Maria Cristina (ed.) (1986) La Rivitalizzazione delle aree metropolitane Milano, CLUP.
- GIDEON, Sjöberg (1967) The preindustrial city. Past and present Toronto, Free Press Corp.
- GILLY, J.-P. (1989) "Technopoles et développement: mythes et réalités" in 60 (1); pàg. 115-124.
- GIRARDET, Herbert (1992) Ciudades. Alternativas para una vida urbana sostenible Madrid, Celeste.
- GIROUARD, Mark (1985) Cities & people: a social and architectural history New Haven, Yale University Press.
- GOODWIN, Phil et alii (1991) Transport: the new realism Transport Studies Unit. University of Oxford. Rees Jeffreys road fund, (21 march 1991)
- GOTTDIENER, Mark (1985) The social production of urban space Austin, University of Texas Press.
- GOTTMANN, Jean & HARPER, Robert A. (ed.) (1990) Since Megalopolis Baltimore, Johns Hopkins University Press.
- GOTTMANN, Jean (1983) The coming of the transactional city College Park (Md.), University of Maryland (Institute for Urban Studies).
- GRANIER DE CASSAGNAC, A. (1881) "Les grands projets d'urbanisme de Napoléon III" in Souvenirs du second empire; pàg. 221-223.
- GREGORY, Derek (1988) "La différenciation, la distance et la géographie humaine post-moderne" in BENKO, Georges B. (ed.) Les nouveaux aspects de la théorie sociale. De la géographie à la sociologie Caen, Paradigme; pàg. 15-37.
- GUERIN-PACE, France (1992) Deux siècles de croissance urbaine. La population des villes françaises de 1831 à 1990 Paris, Antropos.
- GUIEYSSE, Jean Albert (1986) "L'industrialisation en Ile-de-France depuis 1965" in Villes en Parallele, 10 (Les crises de la banlieue aux XIX et XX siècles, emploi et residence); pàg. 135-161.
- GUILLERME, André (1993) "History and Technology" in International Journal, 8 (3-4); pàg. (Harwood academic publishers)
- GUTIERREZ PUEBLA, Javier (1992) "Accesibilidad y descentralización en el espacio metropolitano madrileño" in Anales de Geografía de la Universidad Complutense, 12; pàg. 325-331
- GUYOT, Y (1881) "L'évolution des salaires à Paris et en province (1805-1875)" in La science économique Paris; pàg. 227.
- HAGERSTAND, Torsen (1975) "Space, Time, and the Human Condition" in KARLQUIST, A.; LUNDQUIST, L. & SNICKARS, F. (Dynamic allocation of urban Space Lexington (MA), Saxon House;
- HAMILTON, Ellis (1981) Historia de los trenes. La epopeya del ferrocarril Barcelona, R. Torres.
- HARMELLE, Claude (1982) "Les piqués de l'aigle. Saint-Antonin et sa région (1850-1940). In Recherches 47-48; pàg. 123-141.
- HART, Tom (1992) "Transport, the Urban Pattern and regional Change, 1960-2010" in Urban Studies, 29 pàg. 483-503.
- HARVEY, David & SCOTT, Allen (1988) "La pratique de la géographie humaine: théorie et spécificité empirique dans le passage du fordisme à l'accumulation flexible" in Cahiers de Géographie du Québec 87; pàg. 291-301.
- HARVEY, David (1974) "Environment, resources and people" in Economic Geography, pàg. 213-241.
- HARVEY, David (1974) "Population, resources, and the ideology of science" in Economic Geography 50 (3); pàg. 256-277. (trad. cast. Población, recursos y la ideología de la ciencia in Documentos d'Anàlisi Metodològica en Geografia, 1 1978; pàg. 71-108).

- HARVEY, David (1979) "Population, resources and the ideology of science" in GALE, Stephen & OLSSON, Gunnar (ed.) Philosophy in geography Dordrecht, D. Reidel Pub. Co.; pàg. 155-185.
- HARVEY, David (1985) The Urbanization of capital Oxford.
- HARVEY, David (1989) "Accumulazione flessibile, pratiche spaziali e classi sociali" in PETSIMERIS, Petros (ed.) Le reti urbane tra dedentramento e centralità Milano, Franco Angeli; pàg. 53-64.
- HAUSSMANN, G. E. (1893) "Les égouts de Paris" in Mémoires du baron Haussmann Paris, pàg. 350-351.
- HAYDEN, Dolores (1984) Redesigning the american dream New York, Norton.
- HELLIS, D. R. (1977) "L'haussmanisation de Rouen (1859-1860)" in Chaline, J.P. (ed.) Deux bourgeois en leur temps. Documents sur la société rouennaise du XIXe s. Rouen, pàg. 174.
- HILLS, Jill (1993) "Back to the future: Britain's 19th century telecommunications policy" in Telecommunications policy, 17 (3); pàg. 186-199.
- HOWARD, E. (1969) "La cité jardin: une solution d'avenir pour la ville" in Les cités-jardins de demain Paris, pàg. 7.
- HUGO-BRUNT, Michael (1972) The history of city planning: a survey Montreal, Harvest House.
- HUIZING, Geert (1994) "You can very well without your car for a day. How Delft discourages unnecessary car traffic" in Les ciutats mitjanes en el context regional europeu Sabadell.
- ILLICH, Ivan (1975) Energie et equité Paris, Seuil.
- INNOCENTI, Raimondo (1985) "Introduzione" in INNOCENTI, Raimondo (ed.) Piccola città & piccola impresa: urbanizzazione, industrializzazione e intervento pubblico nelle aree periferiche Milano, Franco Angeli; pàg. 17-30.
- INNOCENTI, Raimondo (ed.) (1985) Piccola città & piccola impresa: urbanizzazione, industrializzazione e intervento pubblico nelle aree periferiche Milano, Franco Angeli.
- INSTITUT NATIONAL DE RECHERCHE SUR LES TRANSPORTS ET LEUR SECURITE (ed.) (1989) Un milliard de déplacements par semaine. La mobilité des français Paris, La documentation française.
- JACKSON, A. A. (1973) "Speculators suburbia 1923-1939" in Jackson, A. A (ed.) Semidetached London. Suburban development, life and transport, 1900-1939 Londres; pag. 251-279.
- JACOBS, Jane (1993) "Erosione della città o eliminazione dell'automobile" in Della Pergola, Giuliano (ed.) Urbanesimo Napoli, Liguori Editore; pàg. 415-455.
- JOLY, Robert (1985) La ville et la civilisation urbaine Paris, Messidor/ed. Sociales.
- KASARDA, John D. & APPOLD, Stephen J. (1990) "Concetti fondamentali per la reinterpretazione dei modelli e dei processi urbani" in GASPARINI, Alberto & GUIDICI, Paolo (ed.) Innovazione tecnologica e nuovo ordine urbano Milano, Franco Angeli; pàg. 92-114.
- KELLERMAN, Aharon (1993) Telecommunications and geography Londres et New York, Belhaven Press.
- KERN, Stephen (1983) The culture of time and space 1880-1918 Cambridge (Mass), Harvard University Press.
- KOSTOF, Spiro (1991) The city shaped: urban patterns and meanings through history London, Thames and Hudson.
- KRÄMER-BADONI, Thomas (1994) "Life without the car: an experiment and a plan" in International Journal of Urban & regional Research, 18 (3); pàg. 347-356.
- KRIER, León (1993) "La civilització industrial davant el repte d'una ciutat nova" in Medi ambient, Tecnologia i Cultura, 5 (Repensar la ciutat); pàg. 36-41.
- KRIM, Arthur (1992) "Los Angeles and the anti-tradition of the suburban city" in Journal of Historical Geography, 18 (1); pàg. 121-138
- LAARMAN, Françoise (1973) "L'accessibilité en zone urbaine" in Urbanisme, 134-135; pàg. 36-39
- LADD, B. K. (1988) "Public baths and civic improvements in nineteenth century german cities" in Journal of Urban History, 14 (3); pàg. 69-91.
- LAGENDRE D'ANFRAY, Pascale & SANDER, Agnès (1993) "Points-de-réseaux et formes urbaines- Une analyse morphologique de la correspondance" in BATP, 86; pàg. 24-36.
- LAGORY, Mark & PIPKIN, John (1981) Urban social space Belmont (Cal.), Wadsworth Pub. Co.
- LAMOUREUX (1889) "Le déplacement de la population parisienne vers les Faubourgs, puis la Banlieue: (1861-1886)" in Bulletin de statistique et de législation comparée, pàg. 216-217.
- LAMPARD, E. E. (1983) "The nature of the urbanization" in FRASER, Dereck & SUTCLIFFE, Anthony (ed.) The pursuit of urban history London, Edward Arnold; pàg. 189-211.

- LARROSA, Manel (1977) Aproximació al desenvolupament urbà de Sabadell en el segle XIX Sabadell.
- LAW, Christopher M. (ed.) (1991) Restructuring the global automobile industry. Global, national and regional impacts London, Routledge.
- LEES, Andrew (1985) Cities perceived: urban society in European and American thought 1820-1940 New York, Columbia University Press.
- LEFÈEVRE, Cristian (1984) "Où les tramways font la ville. Los Angeles" in Annales de la recherche urbaine, 21 janvier; pàg. 113-120.
- LIEPMANN, Kate (1944) The Journey to work London, Kegan Paul, Trench, Truber & Co.
- LOGAN, John R. & MOLOTCH, Harvey L. (1987) Urban fortunes: the political economy of place Berkeley, University of California Press.
- LOPEZ GÓMEZ, A. (1971) "El tráfico urbano en Valencia" in Cuadernos de Geografía, 2 pàg.5-14
- LORCA, Alejandro V. (1972) "Las relaciones entre los transportes y las estructuras urbanas" in JANÉ SOLA, José (ed.) El transporte colectivo urbano en España Barcelona, Ariel; pp. 179-209.
- LORDEREAU, G. (1894) "Transports et éclairage: le progrès des techniques (vers 1890)" in Havre à Chicago Lyon, pàg. 5-9 i 15.
- LYNCH, Kevin (1981) Good City Form Cambridge, Massachusetts Institute of Technology.
- MAGGIONI, Mario (1989) "La dimensione territoriale delle politiche per l'innovazione: lo science park e le trasformazioni della città" in Archivio di Studi Urbani e Regionali, 36; pàg. 45-66.
- MAINARDI, R. & TOMBOLA, C. (ed.) (1982) Grandi città e aree metropolitane Milano, Franco Angeli.
- MANCUSO, F. (1978) Las experiencias del zonning Barcelona, Gustavo Gili.
- MARCARINI, Albano (1979) "Nascita i sviluppo delle linee tramviarie extraurbane in Lombardia, 1876-1918" in Storia urbana, 7 (III); pàg.3-46
- MARCHETTI, C. (1981) Building bridges and Tunnels: The effect on the Evolution of traffic International Institute for Applied Systems Analysis, SR 88-01.
- MARCHETTI, C. (1991) "Vogager dans le temps. Considérations pour une meilleure exploitation de la liaison fixe" in Futuribles, 6 pàg. 36-49.
- MARTINI, Giacomo (ed.) (1984) Città e metropoli. Le culture, i conflitti Ferrara, Comune di Ferrara (Assessorato alla Cultura).
- MASJUAN BRACONS, Eduard (1992) Urbanismo y ecologia en Cataluña Mòstoles, Madre Tierra.
- MAURY, F. (1910) "La rue a Paris vers 1910" in Figures et aspects de Paris Paris, pàg. 66-69.
- McKAY, Jonh P. (1976) Tramways and trolleys. The rise of the urban mass transport in Europe Princeton, Princeton University Press.
- McKAY, Jonh P. (1979) Tramways and trolleys. The rise of the urban mass transport in Europe Princeton, Princeton University Press.
- MENERAULT, Philippe (1989) "Traffics (abstract)" in Metropolis, 86 pàg.53
- MEYER, Aubrey & SHARAN, Anandi (1993) "La població i la paradoxa del creixement" in Medi ambient. Tecnologia i Cultura, 5 (Repensar la ciutat); pàg. 18-35.
- MINISTERIO DE OBRAS PUBLICAS Y TRANSPORTES (1992) "Història del ferrocarril en España (1843-1992)" in Revista MOPT, extraordinario, julio/agosto 1992
- MIRALLES I GUASCH, Carme (1995) El perquè de la mobilitat i el perquè dels mitjans de transport mecànic en la ciutat capitalista. Una aproximació teòrica (setembre de 1995) treball per al Post-grau d'Urbanisme
- MOGRIDGE, J. H. (1990) Travel in Towns: jam yesterday, jam today, jam tomorrow Londres, Macmillan.
- MONTI, Carlo (1990) "Pianificazione e mutamenti della città" in GASPARINI, Alberto & GUIDICINI, Paolo (ed.) Innovazione tecnologica e nuovo ordine urbano Milano, Franco Angeli; pàg.21-36.
- MONTOLIU, Cipriano (1916) El sistema de Taylor y su crítica Barcelona, Casa edit Estudio.
- MORACHIELLO, P. & TEYSSOT, G. (1980) La machine imparfette Roma, Officina.
- MORALES, Rebeca (1991) "Place and auto manufacture in the post-fordisme era" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margaret (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- MOSES, L. N. (1981) Transport and the spatial structure of cities and regions Evanston (Ill), Transportation Center Northwestern University.
- MUELLER, Milton (1993) "Universal service in telephone history; a reconstruction" in Telecommunications policy, 17 (5);pàg. 352-369.

- MULLER, Peter O. (1986) "Transportation and urban growth. -The Shaping of the American metropolis" in Focus, (verano 1986); pp. 8-17.
- NADAL, Javier (1990) "Políticas de telecomunicaciones para el desarrollo metropolitano" in BORJA, Jordi et alii (ed.) Las grandes ciudades en la década de los noventa Madrid, Sistema; pàg. 493-510.
- NADIS, 1994 (1994) "New options for Urban Transit" in Ecociutat. Estratègies per una ciutat sostenible Barcelona, Diputació de Barcelona; pàg. 1-11.
- NATALI, A. et alii (1984) "Milano. I vent'anni della linea 1" in Tecnologia Territorio, 1; pàg. 54-71.
- NAVARRO, R A; HEIERLI, U & BECK, V (1985) Alternativas al transporte en America latina: la bicicleta y los triciclos St Gallen, Switzerland, SKAT, Centro Suizo de Tecnologia Apropriadada.
- NELSON, Ruben F.W. (1976) The illusions of urban man Toronto, Ministry of State for Urban Affairs.
- NIJKAMP, Peter (ed.) (1986) Technological change, employment and spatial dynamics Berlin, Springer-Verlag.
- NOVACO, Raymond W. (1991) "Automobile driving and aggressive behavior: the effects of multiple disinhibitory influences" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margared (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- OCDE/CETUR (1991) "Partenariats public/privat" in Cetur (ed.) Partenariats public/privat París, CETUR, vol. 8.
- OFFNER, Jean-Marc & ZEMBRI, Pierre (1994) "Tramway, transport public: histoires parallèles" in Transport Public, 922; pàg. 20-29.
- OGBURN, William F. (1957) "Inventions of local transportation and the patterns of cities" in HATT, Paul K & REISS, Albert J. Jr. (ed.) Cities and Society. The revised reader in Urban Sociology New York, The Free Press; pp. 274-282.
- OGLIARI, F. & SAPI, F. (1972) Dall'omnibus alla metropolitana. Storia dei trasporti italiani Lombardia, ediz a cura degli autori.
- OLIVERES I SAMITIER, Josep (1984) "De la Manresa fàbrica a la ciutat que desitja se capital" in L'Aveng, 70 (La ciutat de Manresa: de l'Edat Mitana a l'actualitat); pàg. 74-81.
- OLMOS LLORENS, Joan (1989) "Carreteres y trafico en el año dos mil" in Tráfico en la ciudad, 12; pàg. 66-85.
- OLSEN, D. J. (1986) "Villa suburbia" in OLSEN, D J (ed.) The city as a Work of art New Haven-Londres, Yale University Press;
- OLSON, Donald J. (1986) The city as a work of art. London, París, Viena Yale, Yale University.
- OTAMENDI, Miguel (1948) "Breve historia de los ferrocarriles metropolitanos" in E. y T., pàg. 463-469.
- PALOU I SARROCA, Miquel (1981) "Història del ferrocarril a Catalunya" in AAVV (ed.) Trens i Estacions Barcelona, Generalitat de Catalunya; pàg. 13-85.
- PARCERISAS I BUNDO, Josep (1990) La forma urbis cinc ciutats sota sospita Escola Tècnica Superior d'Arquitectura. Universitat de Barcelona.
- PELLOUTIER, F. et M. (1975 (1900)) "Comment vit la classe ouvrière en 1900" in La vie ouvrière en France Paris, pàg. 237.
- PELLOUTIER, F. et M. (1975 (1900)) "La durée du travail en France vers 1890" in La vie ouvrière en France Paris, pàg. 25-27.
- PENZO, Pier Paola (1987) "Dall'omnibus alla metropolitana. I trasporti urbani a Parigi nella seconda metà dell'ottocento" in Parametro, 161; pàg. 56-61
- PERROT, J. C. (1975) Genèse d'une ville moderne. Caen au XVIII siècle Paris-La Haye, Mouton.
- PERROT, M. (1992) "El ama de casa en el espacio parisino durante el siglo XIX" in Historia urbana, 1 pàg. 71-82.
- PHILIPS, David & WILLIAMS, Allan (1984) Rural Britain. A social Geography London, Basil Blackwell.
- PIANTA, Mario (1992) "Una nota sobre las condiciones de producción urbanas" in Ecología Política, 2; pàg. 95-98
- PICARD, Alfred (1889) "Chemins de fer, prospérité et urbanisation" in Exposition universelle Paris; pàg. 293-294.
- PICON, Antoine (1988) Architectes et Ingénieurs au siècle des lumières Marseille, Parenthèses.
- PINOL, Jean Luc (1991) Le monde des villes au XIX siècle Paris, Hachette.
- PLOWDEN, Stephen (1972) Towns against traffic London, André Deutsch.

- POTRYKOWSKI, M. & TAYLOR, Z. (1982) "Tendencias actuales en la investigación sobre aspectos espaciales del transporte" in Estudios geográficos, 8; pàg.269-93
- POTRYKOWSKI, Marek & TAYLOR, Zbigniew (1984) Geografía del transporte Barcelona, Ariel. (1982 (1a edició)).
- POUSSOU, J. P. (1992) La croissance des villes au XIXe siècle París, Sedes.
- PRECEDO, Andrés (1987) "La estructura terciaria del sistema de ciudades en España" in Estudios Territoriales, 24; pàg.53-76.
- PRED, Allan (1966) The spatial dynamics of U S Industrial Growth: 1800-1914 Cambridge (Mass), MIT Press.
- PUIG I CASTELLS, Jaume (1990) "Els precedents urbanístics de l'eixampla de Sabadell" in Arroana. Revista d'Història, 7; pàg.35-46
- RAFFESTIN, Claude (1988) "Le role de la ville d'art dans l'avènement d'une économie de la contemplantion" in Cahiers de Géographie du Québec, 85 pàg. 61-66.
- RAWCLIFFE, J. M. (1982) "Bromley: kentish market town to Lo London suburb 1841-1881" in THOMPSON, F M L (ed.) The rose of the suburbia Leicester, Leicester University Press; pàg. 144-178.
- RECCHIA, M. (1982) I costi sociali degli incidenti stradali Milano, Franco Angeli.
- REGISTER, Richard (1987) Ecocity Berkeley: building cities for a healthy future Berkeley, North Atlantic Books.
- RESEARCH, TRANSPORTATION (1988) "A look ahead, year 2020." in BOARD, Transportations research Long- range trends and requeriments for the nation's highway and public transit systems Washington, National research council.
- REYNOLDS, D. J. (1966) Economics. town planning and trafic London, The institute of economics Aff.
- RIIS, J. (1890) "New York: comment vit l'autre moitié" in (ed.) How the other half lives New York, pàg. 79-116.
- RISLER, G. (1912) "Exemples de town planning dans les villes allemandes vers 1910" in Le musée social. série mémoires et documents pàg. 326-329.
- ROBERT, Jean (1980) Le temps qu'on nous vole Como, Red edizione.
- ROBSON, B. (1981) "The impact of functional differentiation withim systems of industrialised cities" in SCHMAL, H. (ed.) Patterns of European Unversation Londres, Croom Helm; pàg. 179-203.
- ROBSON, William A. & REGAN, D.E. (ed.) (1954) Great cities of the world. Their government, politics and planning London, George Allen & Unwin. (3a ed. 1972)
- ROCA, Francesc (1983) "Dels eixamples del vuitcents a la Catalunya de la Mancomunitat" in AAVV (ed.) Evolució urbana de Catalunya Barcelona, Edicions La magrana; pàg. 83-95.
- RODGER, Richard (ed.) (1990) Urban history yearbook 1990 Leicester, Leicester University Press.
- RODGER, Richard (ed.) (1993) European urban History Leicester, Leicester University Press.
- ROSEMBLOOM, Sandra (1991) "Why working families need a car" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margared (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- RUEDA, Salvador (1993) "L'ecologia urbana i la planificació de la ciutat" in Medi ambient. Tecnologia i Cultura, 5 (Repensar la ciutat); pàg. 6-17.
- SALOMON, Jean-Jacques (1992) Le destin technologique París, Ballard.
- SALZANO, Edoardo (ed.) (1992) La città sostenibile Roma, edizioni delle Autonomie.
- SANTISO LOPEZ, Margarita (1989) "Todo lo que usted sabe sobre trafico y nunca se atreve a contar" in Tráfico en la ciudad, 12; pàg. 19-32.
- SANTORO, Francesco (1970) "Coordinamento e confestione" in IUAV (ed.) XXVII Conferenza del Traffico e della Circolazione Stesa, Strade e Traffico.pàg.29-35.
- SARDEI-BIERMANN, Sabine (1976) "Cities and city planning in capitalist societies: a theoretical approach" in Kapitalstate, 4-5 pàg.125-140.
- SARRÀ I SERRAVINYALS, Salvador (1959) Cant a la ciutat obrera Mèxic, Club del Llibre Català.
- SAWHNEY, Hameet "Circumventing the centre: the realities of creating a telecommunications infrastructure in the USA" in Telecommunications policy. 17 (7); pàg. 504-516.
- SCHARFF, Virginia (1991) "Gender, electricity, automobility" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margared (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- SCHNEIER, Graciela (1992) "Villes et transport en Amérique Latine" in CREDAL-CNRS. RATP. Unité de prospective, 75 (nov.); pàg. 50-69.

- SECCHI, Bernardo (1970) "Assetto territoriale e domanda di trasporto" in XXVII Conferenza del traffico e della Circolazione Strade e Traffico; pàg.19-23.
- SERRANO SEGURA, María del Mar (1991) "La ciudad percibida. Murallas y ensanches desde las guías urbanas del siglo XIX" in Geocrítica, 91 pàg.5-45
- SICA, P. (1980) Antologia di urbanistica Bari, Laterza.
- SIEGEL, Adrienne (1981) The image of the American city in popular literature, 1820-1870 Port Washington (NY), Kennikat Press.
- SIMPSON, Barry J. (1990) Il traffico in città. Centri urbani e trasporto pubblico Padova, Franco muzzio editore.
- SITGES SALLARES, Lluís & MOLL de MIGUEL, Miquel Àngel (1989) "El consenso de la congestión" in Tráfico y ciudad, 9; pàg. 112-125.
- SMITH, Helen Lawton (1990) "Innovation and technical links: the case of advanced technology industry in Oxfordshire" in Area, 22 (2); pàg. 125-135.
- SMITH, J. (1985) "Pedestrianisation - shopping streets in Scotland" in The Planner, 72 (5); pàg.12-16.
- SMITH, Susan J. (1989) "Society, space and citizenship: a human geography for the 'new times'?" in Transactions. Institute of British Geographers, 14 (2); pàg.144-156.
- SOGUEL, Nils (1992) "Cout social du trafic en milieu urbain; evaluation dans les cadre d'une ville suisse" in 6th world conference on transport research Lyon, juin 29- July 3,
- SOJA, Edward; MORALES, Rebecca & WOLFF, Goetz (1983) Urban restructuring: an analysis of social and spatial change in Los Angeles Los Angeles, UCLA (Graduate School of Architecture and Urban Planning).
- SOLDATOS, P. (1989) Déploiement international des villes européennes: de l'Eurocité de 1992 à l'Euroville mondiale 2000 Torino, Fondazione Agnelli.
- SPREIREGEN, Paul D. (ed.) (1967) The modern metropolis. Its origins, growth, characteristics, and planning. Selected essays by Hans Blumenfeld Cambridge (Mass), The MIT Press-The Open University.
- STORPER, Michael & WALKER, Richard (1989) The capitalist imperative. Territory, technology, and industrial growth New York, Basil Blackwell.
- STORPER, Michael (1985) Technology and new regional growth complexes: the economics of discontinuous spatial development Los Angeles, University of California (Graduate School of Architecture and Urban Planning).
- SUAREZ VILLA, Lluís (1987) "Evolución metropolitana, cambio económico sectorial y distribución del tamaño de las ciudades" in Estudios Territoriales, 23 pàg.155-181.
- SUBIRATS i HUMET, Joan (1991) L'ecologia, el territori i el futur de la societat Cornellà de Llobregat, Fundació Utopia d'Estudis Socials del Baix Llobregat.
- SULLIVAN, L. (1896) "Le gratte-ciel ou la forme suit la fonction" in Massu, C. (ed.) L'architecture de l'École de Chicago Paris; pàg. 147-164.
- SUTCLIFE, Anthony (1992) "La ciudad en el cine" in Historia Urbana, 1; pàg. 46-67.
- SUTCLIFFE, Anthony (1984) "Du cheval al tramway: la mécanisation des transports urbains 1850-1900" in Les Annales de la Recherche Urbaine, 23-24; pàg. 5-17.
- SUTCLIFFE, Anthony (1989) "Planificació urbana al segle XIX: continuïtat o discontinuïtat?" in AAVV (ed.) Història urbana i intervenció en el centre històric Barcelona, Institut Cartogràfic de Catalunya; pàg. 99-109.
- SUTCLIFFE, Anthony (ed.) (1984) Metropolis 1840-1940 London, Mansell.
- SWEETZ, Paul M. (1963) Teoria del desarrollo capitalista Mèxic, Fondo de Cultura Económica.
- TAYLOR, G.R (1966) "The Beginning of Mass Transportation in Urban America. Part I and Part II" in The Smithsonian Journal of History, (Summer, Autumn); pàg.35-50, 31-54.
- TAYLOR, J. C. & WILLIAMS, D. G. (ed.) (1985) Urban planning practice in developing countries Oxford, Pergamon.
- TAYLOR, Z. (1980) "Some comments on social transport geography" in Progres in Human Geography, 4; pàg.99-194
- TETLOW, John & GOSS, Anthony (1965) Homes, towns and traffic London, Faber.
- TORREGO SERRANO, Flores (1992) "La motorización en Madrid y su incidencia en el espacio urbano" in Anales de Geografia de la Universidad Complutense, 12; pàg.345-354.

- TORRES, Joan; RODRIGUEZ BAYRAGUET, Alfons & BARCELO, Jaume (1990) "Políticas de transporte, tráfico y circulación: como articular los diversos modos de transporte" in BORJA, Jordi et alii (ed.) Las grandes ciudades en la década de los noventa Madrid, Sistema; pàg.409-426.
- TORTELLA, G. (1982) Los orígenes del capitalismo en España. Banca, Industria y Ferrocarriles en el siglo XIX Madrid, Tecnos.
- TRANSPORTS, CONSEIL NATIONAL DE (1991) Transports urbains et exclusion sociale París, CNT.
- URTEAGA, L. (1980) "Miserias, miasmas y microbios. Las topografías médicas y el estudio del medio ambiente en el siglo XIX" in Geo-Crítica, 29 pàg.
- VERDÈS-LEROUX, J. (1974) "Les condicions de transport: objet de mobilisation" in Sociologie du travail, 3; pàg.242-244
- VILAGRASA I IBARZ, Joan (1990) Creixement urbà i agents de la producció de l'espai: el cas de la ciutat de Lleida Lleida, Institut Cartogràfic de Catalunya. Ajuntament de Lleida.
- VIRILIO, Paul (1984) L'horizon négatif. Essai de dromoscopie París, Galilée.
- VIRILIO, Paul (1977) Vitesse et politique París, Galilée.
- VITTADINI, Maria Rosa (1991) "La città accessibile" in BALBO, Laura (ed.) Tempo di vita. Studi e proposte per cambiarli Milano, Feltrinelli; pàg.37-40.
- VITTADINI, Maria Rosa (1992) "infrastrutture contro la città" in SALZANO, Edoardo (ed.) La città sostenibile Roma, edizioni delle Autonomie; pàg. 28-59.
- VOORHES, A. M. (Special Editor) (1959) "Land Use and Traffic Models: A Process Report" in Journal of the American Institute Of Planners, 25 (2); pàg.55-104
- WACHS, Martin & CRAWFORD, Margaret (ed.) (1991) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- WAGENAAR, M. (1992) "Conquest of the Center or flight tje suburb? Divergent Metropolitan strategies..." in Journal of Urban History, 19 (1); pàg. 60-83.
- WEBBER, Melvin M. (1991) "The joys of automobility" in WACHS, Martin & CRAWFORD, Margaret (ed.) The car and the city: The automobile, the built environment and daily life Ann Arbor (Mi), The University of Michigan.
- WHITE, H. P. (1964) "London's rail terminals and their suburban traffic: a geographic appraisal of the commuter problem" in Geographical review, 23 (9); pàg.347-65.
- WHITELEGG, John (1993) "Time Pollution" in The ecologist, 23 (4); pàg.131-155
- WHITELEGG, John (1993) Transport for a Sustainable Future London, Belhaven Press.
- WILLIAMS, Roslind (1990) Notes on the Underground. An Essay on Technology, Society, and the Imagination Cambridge (Ma), The MIT Press.
- WINGO, Lowdon Jr. (1969) Cities and space. The future of urban land Baltimore, The Johns Hopkins Press.
- WINTER, James (1993) London's teeming streets (1830-1914) London, Routledge.
- WORPOLE, Ken (1992) Towns for people. Transforming urban life Buckingham (UK), The Open University Press.
- ZAMBRINI, Guglielmo (1964) I piani stradali e la viabilità urbana IAUV
- ZAMBRINI, Guglielmo (1986) "Indicazioni per un approccio non settoriale ad alcuni temi di trasporti e di politica dei trasporti" in Archivio di Studi Urbani e Regionali, 27; pàg.19-33.
- ZARONE, Giuseppe (1993) Metafísica de la Ciudad. Encanto Utópico y desencanto metropolitano Murcia, Universidad de Murcia.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES COMPLEMENTÀRIES AL CAPÍTOL 6

- (1857) "Coche de Horta" in Diario de Barcelona (Barcelona); pàg. 4.
- (1861) "Tarifa de Horta a Barcelona" in Diari Guia de Barcelona (Barcelona); pàg.3.
- (1870) "Tartanes" in Diario de Barcelona (Barcelona); pàg. 4
- AAVV (1972) "GATCPAC 1" in Nuevas monografías de Cuadernos de Arquitectura y Urbanismo, 90; pàg. 1-3.
- AAVV (1973) "GATCPAC 2" in Nuevas monografías de Cuadernos de Arquitectura y Urbanismo, 94; pàg. 2-5.
- AAVV (1977) Barcelona en la seva història. Breu història de la ciutat de Barcelona Barcelona, Ajuntament de Barcelona.
- AAVV (1988) "Barcelona i l'Exposició Universal de 1888" in L'Avenc, 118 pàg. 36-46.
- AAVV (1990) La formació de l'Eixample de Barcelona. Aproximacions a un fenomen urbà Barcelona, L'Avenc.
- AAVV (1991) Cerdà y Barcelona: Teoría de la construcción de la ciudades Madrid, Ministerio para la Administraciones Públicas i Ajuntament de Barcelona.
- AAVV (1992) Las transformaciones colectivas en la industria y los servicios de Barcelona 1936-1939 Madrid, FSJ, ed.
- ACEBILLO MARIN, J. A. & MORALES GONZALEZ, A. (1988) "Infraestructures i mobilitat. Els cinturons de Barcelona" in IMPU. Transports i circulació, pàg. 51.
- AIGUADER I MIRO, Jaume (1932) "El problema de l'habitatge obrer a Barcelona" in Ateneu Barcelonès.
- AJUNTAMENT DE BARCELONA (1933) "Els enllaços ferroviaris de Barcelona" in La Gasetta Municipal de Barcelona, 26 pàg.
- AJUNTAMENT DE BARCELONA (1985) "Història urbana del Pla de Barcelona" in Barcelona, Ajuntament de (ed.) II Congrés d'història del Pla de Barcelona Barcelona, Ajuntament de Barcelona.
- AJUNTAMENT DE BARCELONA (1986) "Horta-Guinardo "El tunel del turó de la Rovira"" in Barcelona. Metròpoli Mediterrània 2 (Ajuntament de Barcelona); pàg. 44.
- AJUNTAMENT DE BARCELONA (1987) "Eixample "L'estació del nord futura fita cultural"" in Barcelona. Metròpoli Mediterrània 6 (Ajuntament de Barcelona); pàg. 167.
- AJUNTAMENT DE BARCELONA (1987) "Horta-Guinardò "Inaugurat el túnel de la Rovira"" in Barcelona. Metròpoli Mediterrània 5 (Ajuntament de Barcelona); pàg. 57.
- AJUNTAMENT DE BARCELONA (1987) "Nou Barris "nova sortida al nord de la ciutat"" in Barcelona. Metròpoli Mediterrània 6 (Ajuntament de Barcelona); pàg. 166.
- AJUNTAMENT DE BARCELONA (1992) "L'organització del transport en una àrea metropolitana" in PLA ESTRATÈGIC DE BARCELONA BARCELONA, 9; pàg. 150.
- AJUNTAMENT DE BARCELONA (ed.) (1983) Diccionario geografico-estadístico-histórico de España y sus posesiones de ultramar. 1846 Madrid, Ajuntament de Barcelona, ABACO.
- ALABART I VILÀ, Anna (1992) La problemàtica viària a Barcelona: síntesi enquesta de trànsit de 1992 (síntesi) IEMB,
- ALBA, Puri; CARDELÚS, Jordi & PASCUAL, Àngels (1983) Retorn de migrants a la CMB Memòria de treball.
- ALEMANY, Joan (1985) "El planejament urbanístic a l'àrea metropolitana . Taula Rodona" amb Pasqual Maragall, Antoni Serratosa, Carles Riba i Manuel Solà-Morales" in L'Avenc, 88 (Barcelona: Gènesi i consolidació del fet metropolità); pàg. 66-76.
- ARMESTO, Antonio et alii (1992) L'estació de França: escenari monumental per al tren Barcelona, Lumweg.
- ARRANZ, Manuel et alii (1987) "Anàlisi històrica de l'Ajuntament de Barcelona" in Documents de Treball per la Carta Municipal, 3 (Barcelona: Anàlisi històrica del règim municipal); pàg. 69-88.
- ARRANZ, Manuel (1983) "De la cada artesana a la casa capitalista: l'habitatge a la Barcelona del segle XVIII" in III jornades d'estudis històrics locals Palma de Mallorca.
- ARRANZ, Manuel (1985) De la tartana al metro Barcelona, Arx històric del Poble Nou.
- ARRIBAS, Ramon (1992) "Ocupació i qualificació del sòl a la Regió Metropolitana de Barcelona: una estimació dels nivells de saturació" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori, Estratègies. Planejament 11; pàg. 55-66.

- ASOCIACIÓN DE ARQUITECTOS DE CATALUÑA (1914) "Informe sobre el proyecto de ensanche de las Corts" in Anuario de la Asociación de Arquitectos, pàg. 121.
- ASOCIACION DE PROPIETARIOS DE FINCAS URBANAS DE BARCELONA Y DE SU ZONA DE ENSANCHE (1881) Pliego de condiciones economicas que acompaña al proyecto de Reforma de Barcelona Barcelona, Establecimiento Tipográfico de Oliveres.
- AYUNTAMIENTO DE BARCELONA (1990) BARCELONA 2000. Estudio de ordenación urbana Barcelona, Ayuntamiento de Barcelona.
- AYUNTAMIENTO DE BARCELONA (ed.) (1970) Divulgación histórica de Barcelona Barcelona, Instituto Municipal de historia.
- BALAGUER, Víctor (1857) Guía de Barcelona a Granollers Barcelona, Imprenta nueva de Jaime Jesús y Ramón Villegas.
- BALMES, Jaime (1948) Obras completas. Edición conmemorativa del centenario (1848-1948) Barcelona, Selecta.
- BARBA i CASANOVAS, Rosa (1992) "Identitat territorial i espais lliures. Caràcter i paper dels espais lliures com a configuradors de l'estructura territorial" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 11; pàg. 31-38.
- BIGAS, J & UNZUETA, E (1990) "La congestió viària metropolitana. Un dels problemes més greus dels propers anys" in Espais 14; pàg. 45-48.
- BOHIGAS, Oriol (1958) "En el centenario del Pla Cerdà" in Cuadernos de Arquitectura y urbanismo, 34; pàg. 469-472.
- BOHIGAS, Oriol (1963) Barcelona entre el Pla Cerdà i el barraquisme Barcelona, Edicions 62.
- BOHIGAS, Oriol (1970) Arquitectura española de la Segunda República Barcelona, Tusquets.
- BOHIGAS, Oriol (1987) "El ensanche de Cerdà: la contestación topológica" in A et y, 11; pàg. 6-11.
- BORJA de RIQUER (1988) "La societat catalana dels anys vuitanta" in Arquitectura i ciutat, pàg. 23-35.
- BORJA i SEBASTIA, Jordi (1991) "Les institucions locals i el planejament territorial a la regió metropolitana de Barcelona" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 1. (Planejament estratègic i actuació urbanística); pàg. 9-15.
- BORJA i SEBASTIA, Jordi (1991) "Grans ciutats i àrees metropolitanes a Europa. El cas de Barcelona" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 6 (El fet metropolità: interpretacions geogràfiques); pàg. 9-14.
- BUSQUETS i GRAU, Joan (1991) "Ideas fuerza para la regulación y la actuación en las grandes ciudades" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament 1; pàg. 41-48.
- BUSQUETS VAUTRAVERS, Guillem (1942) Ensanche y reforma de la ciudad de Barcelona 1842-1942 Barcelona, Casa provincial de la Caridad.
- BUSQUETS, Joan (1986) "L'esport en la formació urbana de Barcelona" in L'Avenc, 92 (Barcelona i l'olimpisme); pàg. 40-46.
- CABALLE i CLOS, Tomàs (1944) Barcelona de antaño memorias de un viejo reportero barcelonès Barcelona, Aries.
- CAMP LLOPIS, Federico (1946) "Indicios del urbanismo moderno durante la ocupación napoleónica de Barcelona 1804-1814" in Conferencia a l'Ateneu Barcelonès desembre de 1945.
- CAMPS i CURA, Enriqueta (1985) La formació d'una ciutat catalana sota l'impuls de la industrialització: Sabadell 1770-1890 Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona (Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariais) Tesi de Llicenciatura.
- CAPEL SÁEZ, Horacio (1983) Los ingenieros militares s XVIII. Repertorio bibliográfico. Inventario de su labor científica y espacial Barcelona, Ediciones de la Universidad.
- CARREÑO, L. (1976) "Proceso de suburbanización de Barcelona" in Ciudad y Territorio, 1; pàg. 97-108.
- CARRERA PUJAL, J. (1951) La Barcelona del siglo XVIII Barcelona,
- CARRERA PUJAL, J. (1961) La economía de Cataluña del siglo XIX Barcelona, Ed. Bosch.
- CARRERA, Josep M. (1992) "Territori i forma metropolitana a la Regió de Barcelona" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 11 (Els espais no urbanitzats: medi natural, paisatge i lleure); pàg. 17-30.
- CARRILLO, Maria Teresa (1992) "Mobilitat a l'àrea metropolitana de Barcelona" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 10 (Transports i xarxa viària); pàg. 9-17.

- CASASSAS, Jordi (1992) "Batallas y ambigüedades del catalanismo" in SANCHEZ, Alejandro (ed.) Barcelona 1888-1929. Modernidad, ambición y conflictos de una ciudad soñada Madrid, Alianza editorial; pàg. 127-141.
- CASSASAS i SIMÓ, Lluís (1991) "Sobre quins àmbits són més adequats per a les decisions territorials" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori, Estratègies, Planejament, 2. (Planejament i àmbit territorial) ; pàg. 25-50.
- CASTILLO, Alberto del (1945) De la puerta del Angel a la plaza de Lesseps (Ensayo de biología urbana) (1821-1945) Barcelona, Librería Balman.
- CASTILLO, Alberto del (1955) La maquinista Terrestre y Marítima, personale histórico 1855-1955 Barcelona, Seix Barral.
- CAU. CONSTRUCCION, ARQUITECTURA, URBANISMO, (1973) "La Barcelona de Porcíoles" in CAU. Construcción arquitectura y urbanismo, 21 pàg 26-29.
- CC. y M. (1854) Guía del viajero por el ferrocarril del norte Barcelona, Imprenta de Miguel Blanxart.
- CIRCULO DE ECONOMIA (1973) Gestión o Caos: el área metropolitana de Barcelona Barcelona, Ariel.
- CIRICI i PELLICER, Alexandre (1959) "La significación del Pla Cerdà" in Cuadernos de Arquitectura y Urbanismo, 35 pàg. 26-29.
- CIVITAS (1915) "Las zonas de edificación en Barcelona" in Civitas, 6 pàg. 190.
- CODERQUE, I. (1987) "L'eixample de Cerdà" in Barcelona. Metròpoli Mediterrània, 5; pàg. 45-49.
- COLEGIO DE INGENIEROS DE CAMINOS, CANALES Y PUERTOS (1976) Cerdà 1815-1876 Barcelona, CICCIP.
- COLLINS, George R. & COLLINS, Christiane C. (1980) "Camillo Sitte y el nacimiento del urbanismo moderno" in SITTE, Camillo (ed.) Construcción de las ciudades según principios artísticos Barcelona, Gustavo Gili; pàg. 131-159.
- COMISIÓN DE URBANISMO Y SERVICIOS COMUNES DE BARCELONA Y OTROS MUNICIPIOS (1966) Estudio de descongestión de la Comarca de Barcelona Barcelona, Comisión de Urbanismo y Servicios Comunes de Barcelona y otros municipios (Comisión Técnica para la revisión del PC 53).
- COMISIÓN DE URBANISMO Y SERVICIOS COMUNES DE BARCELONA Y OTROS MUNICIPIOS (1973) Estudio sobre recursos económicos para la actuación urbanística y la prestación de servicios en la comarca de Barcelona Barcelona, CUSCByOM.
- COMISSIÓ ASSESSORA DE LES INDÚSTRIES D'AIGUA, GAS I ELECTRICITAT (1937) "Sobre l'electrificació dels ferrocarrils" in Primer Butlletí extraordinari, maig pàg. 26-42.
- CONSELLERIA DE SERVEIS PÚBLICS (1937) "Dades sobre la circulació de vehicles" in Primer butlletí extraordinari, maig pàg. 8, 12-15.
- CORNET I MAS, Cayetano (1866/67) "Tarifa de Barcelona a Horta y viceversa" in Guja Completa del viajero en Barcelona, pàg. 9.
- COROMINAS, M. (1986) Sòl, tècnica, i propietat en els orígens de l'Eixample Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona.
- CORPORACIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA (1976) Plan General Metropolitano de Ordenación Urbana de la Entidad Municipal Metropolitana de Barcelona Barcelona, Corporació Metropolitana de Barcelona.
- CORPORACIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA (1980) Localització industrial a la zona metropolitana de Barcelona. Proposta d'actuació 1980-1990 Barcelona, CMB.
- CORPORACIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA (1982) La problemàtica de transportes en el àmbit territorial de la CMB en el nuevo orden constitucional Barcelona, Corporació Metropolitana de Barcelona, Direcció de Serveis de Transportes.
- CORPORACIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA (1983) El fenómeno de la movilidad en el territorio de la CMB Barcelona, Corporació Metropolitana de Barcelona, Direcció de Serveis de Transportes (Unitat de Coordinació i Planejament).
- CORPORACIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA (1984) Àrea Metropolitana de Barcelona: dades bàsiques Barcelona, Corporació Metropolitana de Barcelona.
- CORPORACIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA (1985) El terciario en el àmbit metropolitano de Barcelona Barcelona, CMB.
- CORPORACIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA (1986) Area y región metropolitana de Barcelona Barcelona, Corporació Metropolitana de Barcelona.
- CORPORACIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA (1987) Proyectar la ciutat metropolitana. Obres, plans i projectes 1981-1986 Barcelona, CMB.

- CORPORACIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA (1986) El nuevo transporte público de Badalona. Una mejora en el transporte urbano Barcelona, Corporació Metropolitana de Barcelona.
- CRUANYES, Josep (1988) L'Eixample Barcelona Barcelona, Firene i Ajuntament de Barcelona.
- DALMAU, Antonio El "carril" de Mataró 1848-1948. Historia anecdótica, ilustrada del primer ferrocarril de España
- DÍAZ, Enriqueta (1984) "La inversió del sòl a Barcelona en el procés d'acumulació de capital" in AAVV (ed.) Actes del I Congrés d'Història del Pla de Barcelona Barcelona, La Magrana; pàg. 98-113.
- DIERNA, S. (1974/5) "Il "Pla Cerdà" ed il processo di formazione della città moderna a Barcelona" in Rassegna dell'Istituto di Architettura e urbanística, 29-30/31-32 pàg. 98-116.
- DOMINGO, M. (1973) "Consideraciones sobre el Pla Cerdà" in Cuadernos de Arquitectura y Urbanismo, 19 pàg. 55-56.
- DURAN FARELL (1988/89) "L'exposició universal i l'embranchida d'una Barcelona" in Barcelona. Metròpoli Mediterrània, 10; pàg. 66-67.
- ENTITAT DEL TRANSPORT (AMB) (1991) Movilidad y estrategia del transporte en el Área metropolitana Barcelona, Area metropolitana de Barcelona.
- ESPINET MIR, F. (1988) "La incidència de la circulació en l'aquillibri urbà" in Barcelona. Metròpoli Mediterrània, 8; pàg. 82-84.
- ESTAPÉ, Fabian (1967) "El derribo de las murallas y la Barcelona del siglo XIX" in Miscellaneous Barcinomensis, XVIII-XI pàg. 103-113.
- ESTEBAN NOGUERA, Juli (1990) "Regió Metropolitana i pla territorial" in Barcelona. Metròpoli Mediterrània 15; pàg. 100-1001.
- ESTEBAN NOGUERA, Juli (1991) "Ordenació del territorial de la Regió Metropolitana de Barcelona: Criteris i primers objectius" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 1; pàg. 35-39.
- ESTEBAN NOGUERA, Julio (1976) Los ensanches menores en la región de Barcelona (II) Barcelona, Laboratorio de Urbanismo, Escuela Técnica Superior de Arquitectura.
- ESTEBAN NOGUERA, Juli (1991) "Els objectius territorials per a la Regió Metropolitana" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 2 (Planejament i àmbit territorial); pàg. 9-20.
- ESTEBAN NOGUERA, Juli (1991) "El fet metropolità" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 6 (El fet metropolità: interpretacions geogràfiques); pàg. 15-30.
- ESTEBAN NOGUERA, Juli (1992) "Avanç de propostes per al planejament territorial de la Regió Metropolitana de Barcelona" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 12 (Els espais no urbanitzats: medi natural, paisatge i lleure); pàg. 55-77.
- ESTEBAN QUINTANA, Manuel (1989) "Distribució geogràfica de la mobilitat per treball a la regió metropolitana de Barcelona. Anàlisi dels mercats de treball" in Revista Econòmica de Catalunya, 10; pàg. 98-108.
- ETSAV (1987) La arquitectura de los años cincuenta en Barcelona Barcelona, Universitat Politècnica de Catalunya, Escola Tècnica Superior d'Arquitectura del Vallès, Comissió de Cultura.
- EUGENI SÁNCHEZ, Joan (1991) "Transformaciones en el espacio productivo de Barcelona y su area metropolitana, 1975-1990" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 6 (El fet metropolità: Interpretacions geogràfiques); pàg. 32-50.
- FABRE I CARRERAS, Xavier (1988) "Un activador per a la vida ciutadana" in HERREU I PAYET, Pere (ed.) Arquitectura i ciutat a l'Exposició Universal de Barcelona 1888 Barcelona, Universitat Politècnica de Catalunya; pàg. 229-251.
- FEBRES, Xavier (1986) "Barcelona, cara el mar" in FEBRES, Xavier (ed.) El mediterrani Ciutat Barcelona, edicions 62; pàg. 139-157.
- FERNÁNDEZ, Antoni (1994) "Accessibilitat en el transport i qualitat de vida: el cas de Barcelona" in Forum 1994 del transpor públic Barcelona.
- FERRAS, Robert (1977) "Les autres catalans: le prolétariat urbain à Barcelone" in Revue Géographique des Pyrénées et du Sud-Ouest, 48 (2); pàg. 191-198.
- FERRER I AIXALA, Amador (1991) "Àmbit i contingut del planejament metropolità" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 2 (Planejament i àmbit territorial) ; pàg.59-63.

- FERRER i AIXALÀ, Amador & NELLO, Oriol (1991) "Barcelona: la transformació d'una ciutat industrial" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 3 (Economia i territori metropolità); pàg. 9-30.
- FERRER i AIXALÀ, Amador (1992) "El teixit edificat i el seu potencial de pervivència" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 9; pàg. 37-44.
- FERRER i AIXALÀ, Amador (1992) "Problemàtica urbanística del procés de terciarització al centre de ciutat" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 12 (Els espais no urbanitzats: medi natural, paisatge i lleure); pàg. 47-54.
- FERROCARRILS DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA (1989) Estudi de factibilitat d'un tren de gàlib reduït al corredor costaner Castelldefels-Mataró Barcelona, DPTOP. Generalitat de Catalunya.
- FERROCARRILS DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA (1990) Els ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya 1979-1989. 10è aniversari dels ferrocarrils de la Generalitat Barcelona, Generalitat de Catalunya.
- FIGUEROLA, Laureano (1968) Estadística de Barcelona en 1849 Madrid, Instituto de estudios Fiscales.
- FIGUEROLA, Laureà (1992) Estadística urbana de Barcelona en 1848 Barcelona, Altafulla. Diputació de Barcelona.
- FLORENSA FERRER, A.; MARTORELL PORTAS, V. & MARTORELL OTZET, V. (1970) Historia del urbanismo de Barcelona. Del pla Cerdà al area metropolitana Barcelona, Comisión de urbanismo.
- FORN, Manuel de & PASCUAL, Josep Maria (1991) "Aproximació a l'impacte de l'Acta Única Europea en el sistema productiu. El paper de Barcelona i la competitivitat de Catalunya" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 3 (Economia i territori metropolità); pàg. 45-72.
- GALERA, Montserrat; ROCA, Francesc & TARRAGO, Salvador (1982) Atlas de Barcelona Barcelona, Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya.
- GARCIA, Rosa L. & IBARGUREN, Batls (1992) "Ocupació del sòl i medi natural a la Regió Metropolitana de Barcelona: dades bàsiques" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 11; pàg. 67-88.
- GARCIA ESPUCHE, A. (1987) "La Ciutatella de Barcelona: una intervenció urbana a "llarg termini" 1715-1869" in L'Avenc, 106-107 pàg. 52-61.
- GARCIA ESPUCHE, A. (1987) "Transició i ciutat: les transformacions de l'estructura de l'espai" in Revista d'Història Moderna, 4/5 pàg. 143-170.
- GARCIA ESPUCHE, A. (1990) "El centre residencial burgès" in AAVV (ed.) La formació de l'exemple de Barcelona Barcelona, Olimpiada Cultural-Avenc; pàg. 205-221.
- GARCIA FARIA, P. (1890) Insalubridad de las viviendas de Barcelona Barcelona, J. Balmas Planas.
- GARCIA, Rosa M. (1984) "L'Urbanisme de paisatge públic a Barcelona, en la primera meitat del segle XIX" in AAVV (ed.) ICongrés d'història del Pla de Barcelona Barcelona, La Magrana; pàg. 145-168.
- GARCIA-BELLIDO, Javier (1992) "Aproximació al mètode científic aplicat en el discurs cerdanià" in Treballs sobre Cerdà i el seu eixample a Barcelona. Barcelona, MOPY, Ajuntament de Barcelona; pàg. 92-107.
- GATCPAC (1931) "La urbanización de la Barcelona Futura" in A.C., 1; pàg. 20-21.
- GATCPAC (1975) A.C. 1931-1937 Barcelona, G Gili.
- GENERALITAT DE VALÈNCIA (1983) Seminario sobre el ferrocarril, urbanismo y territorio València, Generalitat de València.
- GIDEION, Siegrfid (1978) Espacio, tiempo y arquitectura Barcelona, Científico Médica.
- GONZÁLEZ MASIP, Albert (1990) Transport urbà en el context municipal: el cas de la xarxa de tramvies de Barcelona Departament de Geografia. Universitat de Barcelona (Director Dr. Vilà Valentí).
- GONZÁLEZ MASIP, Albert (1992) "Transporte y reordenación del espacio urbano: las posibilidades del "Light Rail Transit"" in Revista de Geografía, XXVI; pàg. 45-55.
- GRAU, B. & LOPEZ, M. (1974) "Empresari i capitalista a la manufactura catalana del segle XVIII. Introducció a l'estudi de les fàbriques d'indianes" in Recerques, 4 pàg. 19-26.
- GRAU, Ramón & LÓPEZ GUALLAR, Marina (1971) "Barcelona entre el urbanismo barroco y la revolución industrial" in Cuadernos de Arquitectura y urbanismo, Enero-Febrero pàg. 53-57.
- GRAU, Ramón (1973) "La Manufactura algodонера y la ciudad" in Cuadernos de Arquitectura y urbanismo, 19 pàg. 76-79.

- GRAU, Ramón (1974) "La Barcelona Industrial en la obra de Cerdà ¿un ejemplo?" in Cuadernos de Arquitectura y Urbanismo, 100 pàg. 29-31.
- GRAU, Ramón (1977) "La metamorfosi de la ciutat emmurallada: Barcelona, de Felip V a Idelfons Cerdà" in Quaderns d'història econòmica de Catalunya, XX; pàg. 49-58.
- GRAU, Ramón (ed.) (1988) Exposició Universal de Barcelona. Llibre del centenari, 1888-1988 Barcelona, L'Avenç.
- GUÀRDIA BASSOLS, Manuel et alii (1988) "La dimensió urbana" in HEREU I PAYET, Pere (ed.) Arquitectura i ciutat a l'Exposició Universal de Barcelona 1888 Barcelona, Universitat Politècnica de Catalunya; pàg. 129-179.
- GUÀRDIA BASSOLS, Manuel; MONCLÚS, Francisco Javier & OYÓN, José Luis (1994) Atlas histórico de ciudades europeas. Península Ibérica Barcelona, Centre de Cultura Contemporània de Barcelona i Salvat Editores.
- HERCE I VALLEJO, Manuel (1991) "Actuaciones urbanísticas y las configuraciones de modelos de ciudades" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 1. (Planejament estratègic i actuació urbanística); pàg. 49-54.
- HEREU, Pere; ROSELL, Jaume & TORROELLA, M (1988) "La creació de l'Exposició. Crònica dels esdeveniments" in AAVV (ed.) Arquitectura i ciutat a l'Exposició Universal de Barcelona 1988 Barcelona, pàg. 89-116.
- HOMS, Antoni (1933) "Els enllaços ferroviaris de Barcelona" in Indústria catalana, 4 pàg. 26-35.
- HUERTAS, Josep M. & FABRE, Jaume (1991) Nou Barris. La penúltima Barcelona Barcelona, Ajuntament de Barcelona.
- IEAL (1973) Una nueva ciudad, el centro direccional del area metropolitana de Barcelona Madrid, IEAL.
- INICIATIVA (1990 8 i 9 de juny) "Espai urbà, espai humà" in Catalunya, Iniciativa per (ed.) Un nou esquema de mobilitat, una nova ciutat. Jornades sobre el trànsit urbà Barcelona, (fulletó de les relacions de les ponències).
- INICIATIVA (1990 8 i 9 de juny) "Projecte per al trànsit privat a la ciutat de Barcelona" in Catalunya, Iniciativa per Espai urbà espai humà Barcelona; pàg. 1-13.
- INICIATIVA, àmbit de política territorial (1991) "El pla intermodal de transports a la Regió Metropolitana de Barcelona" in Quaderns de transit i de transports públic, 2; pàg. 24-26.
- INSTITUT MUNICIPAL D'HISTÒRIA DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA (1984) "El pla de Barcelona i la seva història." in Congrès d'història del Pla de Barcelona, 12 i 13 de novembre de 1982. Barcelona, La Magrana.
- IZQUIERDO, María Jesús; MIGUÉLEZ, Fausto & SUBIRATS, Marina (ed.) (1988) Enquesta Metropolitana 1986. Condicions de vida i hàbits de la població de l'àrea metropolitana de Barcelona Bellaterra, Institut d'Estudis Metropolitans de Barcelona-Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. (vol. 15 Vallès (dins la CMB))
- J.S. y V. (1876) Guía de Cicerone de Barcelona a Vic Barcelona, Imprenta y Librería de Ramon Anglada.
- JANÉ RENU, Ma. Assumpta & GARCÍA ALMIRALL, Ma. Pilar (1992) "L'emigració de Barcelona: causes i característiques. El mercat de l'habitatge com a factor incentivador de l'emigració" in Treballs de la Societat Catalana de Geografia, 32; pàg. 133-148.
- JULIAN, Immaculada (1988) L'urbanisme a Barcelona entre dues exposicions Sant Cugat del Vallès, Els llibres de la Frontera.
- JUYENT COMAS, Rosa (1990) "Los estudios de impacto social en medio urbano: el cinturón de Ronda de Barcelona" in Ciudad y Territorio, 85; pàg. 293-305.
- JUYENT, Rosa & GIMENEZ CAPDEVILA, Rafael (1989) "La planificació del transport, factor d'ordenació de les metròpolis" in Espais, (DPTOP, Generalitat de Catalunya); pàg. 22-27.
- LABORATORIO DE URBANISMO (1979) Los ensanches: el ensanche de Barcelona Barcelona, Escuela Técnica Superior de Arquitectura.
- LANGDON-DAVIES, John (1981) "Les Rambles, el Paral·lel i un entrevista amb el president Companys" in L'Avenç, 35 (Impressions de la Barcelon revolucionària (1936-1937)); pàg. 37-40.
- LARROSA, Manuel (1986) La urbanització de la ciutat industrial. Sabadell 1845-1900 Sabadell, Delegació de Sabadell del Col·legi de Doctors i Llicenciats.
- LÓPEZ de LUCIO, Ramón (1992) "A modo de introducción: algunas cuestiones en torno a la transformación de Barcelona 1992" in Ciudad y Territorio, 93; pàg. 5-27.
- LÓPEZ GUALLAR, Marina (1973) "Vivienda y segregación social en Barcelona 1778-1791" in Cuadernos de Arquitectura y Urbanismo, 19; pàg. 66-69.

- LÓPEZ GUALLAR, Marina. & GRAU, Ramon (1971) "Barcelona entre el urbanismo barroco y la revolución industrial" in Cuadernos de Arquitectura y Urbanismo, 80; pàg. 28-40.
- LÓPEZ GUALLAR, Pilar (1980) "Vivienda y Sociedad en la Barcelona del setecientos" in Estudis històrics i documents dels arxius de protocols, VIII; pàg. 305-346.
- LÓPEZ, Pere (1991) "1992, objectiu de tots? Ciutat-empresa i dualitat social a la Barcelona olímpica" in Revista Catalana de Geografia, 15; pàg. 90-99.
- MAGRINYÀ, Francesc (1994) "La teoria de la viabilitat urbana de Cerda de 1861: un tractat de reform interior de ciutats" in MAGRINYÀ, Francesc (ed.) Cerdà, Urbs i Territori. Una visió de futur. Cataleg de la Mostra Cerdà, Urbs i Territori, setembre 1994-gener 1995 Barcelona, Fundació Catalana per a la Recerca. Departament de Política Territorial i Obres Públiques. Generalitat de Catalunya; pàg. 277-294.
- MAGRINYÀ, Francesc (ed.) (1994) Cerdà, Urbs i Territori. Una visió de futur. Cataleg de la Mostra Cerdà, Urbs i Territori, setembre 1994-gener 1995 Barcelona, Fundació Catalana per a la Recerca. Departament de Política Territorial i Obres Públiques. Generalitat de Catalunya.
- MALUQUER, J. (1985) "La producció manufacturera tradicional" in Barcelona, Ajuntament de (ed.) Catalunya, la fàbrica d'Espanya. Un siglo de industrialización catalana, 1833-1936 Barcelona, Ajuntament de Barcelona; pàg. 31- 41.
- MANOUKIAN, Brigitte (1989) "Barcelone, au rang des grandes métropoles européennes" in Acta Geographica, 78; pàg. 3-15.
- MARCARINI, Albano (1979) "Nascita i sviluppo delle linee tramviarie extraurbane in Lombardia, 1876-1918" in Storia urbana, 7 (III); pàg. 3-46.
- MARTÍNEZ BAULUZ, Pelayo & BIGAS SERRALLONGA, Joan M. (1994) "El metro lleuger Baix Llobregat-Diagonal" in Forum 1994 del transport públic Barcelona.
- MARTÍNEZ BAULUZ, Pelayo & CARRILLO PALACÍN, Maria Teresa (1989) "El transport col·lectiu de superfície a l'Àrea Metropolitana de Barcelona" in O.P. Catalunya, 12 (Trànsit a la ciutat); pàg. 18.
- MARTÍNEZ, J. M. & ODENA, Marí (1964) La immigració a Barcelona Barcelona, Rafael Dalmau.
- MARTINEZ I BAULUZ, Pelayo (1992) "Transport col·lectiu de superfície i terminals d'intercanvi a l'àrea metropolitana de Barcelona" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori, Estratègies, Planejament, 10 (Transports i xarxa urbana); pàg. 37-43.
- MARTORELL PORTAS, Vicente (1953) Cartografia local, plano de enlaces entre núcleos de población de Barcelona Barcelona, López Rubert.
- MASSANA, Carme (1985) Indústria, ciutat i propietat. Política econòmica i propietat urbana a l'àrea de Barcelona (1901-1939) Barcelona, Curial Edicions Catalanes.
- MATAS I RAMIS, J. (1963) "Un succés amb la tartana" in (ed.) El Valle Hebrón de ochocientos Barcelona; pàg. 89-98.
- MATAS, Anna & RIERA, Pere (1992) "Trànsit i transport a l'àrea metropolitana de Barcelona: dades bàsiques i problemàtica" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori, Estratègies, Planejament, 10 (Transports i xarxa urbana); pàg. 19-36.
- MESTRE CAMPI, Jesús (1985) Una ciutat emmurallada al temps de la revolució industrial. Barcelona: ciutat, societat i política (1823-1859) (dirigida per Josep TERMES) Facultat de Geografia i història Universitat de Barcelona.
- MILLET I SERRA, Lluís (1987) "Barcelona 1992. Los juegos Olímpicos com ambición y pretexto" in Urbanismo/COAC, 2 pàg. 6-16.
- MMAMB (1992) "L'habitatge a la Regió Metropolitana de Barcelona: dades bàsiques" in Papers, 9; pàg. 45-72. ((Secció d'Estadística i Anàlisi Territorial))
- MMAMB (1992) Conjuntura demogràfica i socio-econòmica a la Regió metropolitana de Barcelona 1981-1990 Barcelona, Àrea Metropolitana de Barcelona. Mancomunitat de Municipis.
- MONCLÚS, Francisco Javier & OYÓN, José Luis (1988) "Las infraestructuras de transporte en la transformación del sector del litoral. Las líneas ferroviarias 1848-1930" in TORRES CAPELL, Manuel (ed.) Barcelona, pàg.
- MONTANER, J. M. (1985) "Escaleras, patios, despensas y alcobas. Un análisis de la evolución de la casa artesana a al casa de vecinos en Barcelona" in Arquitecturas bis, 51 pàg. 23-34.
- MONTOLIU, Cipriano (1916) El sistema de Taylor y su crítica Barcelona, Casa edit Estudio.
- MORALES GONZALEZ, A. (1988) "Les grans artèries a l'àrea metropolitana" in Barcelona, Metròpoli Mediterrània, 8; pàg. 76-81.
- MORRAL ROMEU, Eulàlia (1992) "Terrassa 100 anys a ritme de llançadora" in Terrassa, Ajuntament de (ed.) Terrassa 100 anys teixint ciutat Terrassa, Ajuntament de Terrassa; pàg. 218.

- MUNICIPAL, la (1993) "La ronda de Dalt al seu pas per Nou Barris. Va suscitar problemes, però s'han arribat a solucionar molt bé" in La Municipal, 30 pàg. 28-31.
- MUNTONI, Alessandra (1978) Barcelona 1859. Il piano senza qualità Roma, Bulzoni.
- NADAL, F. (1985) "Burgueses contra el municipalismo. La configuración de la Gran Barcelona y las anexiones de municipios (1874-1904)" in Geo-Crítica. Cuadernos Críticos de Geografía Humana, 59-60.
- NELLO i COLOM, Oriol (1991) "Les teories sobre l'ordenament del territori a Catalunya. Els antecedents" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 6 (El fet metropolità: interpretacions geogràfiques); pàg. 77-90.
- NOY, Pau (1991) "Projecte pel trànsit privat a Barcelona" in Quaderns de trànsit i de transport, 2 pàg. 7-10.
- NOY, Pau (1991) "Una proposta per a la racionalització del trànsit privat a la ciutat de Barcelona" in Quaderns de trànsit i de transport públic, 2 pàg. 11-16.
- PALOU i SARROCA, Miquel (1981) "Història del ferrocarril a Catalunya" in AAVV (ed.) Trens i Estacions Barcelona, Generalitat de Catalunya; pàg. 13-85.
- PARÉS, Margarida (1992) "Els espais llures a la Regió Metropolitana de Barcelona. Importància ecològica i perspectives" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 11; pàg. 39-48.
- PEIRO, X. (1989) Agents materials, autors dels projectes i referències teòriques de la reforma urbana de Barcelona: 1879-1937. El cas de l'obertura de la "Gran Via Layetana" ETSAB-UPC.
- PEIX, Andreu (et alii) (1983) Els horts familiars a l'àmbit territorial de l'entitat metropolitana de Barcelona Barcelona, CMB.
- PERMANYER, Lluís (1991) Historia del Eixample Barcelona, Plaza & Janes.
- PI i ARIMON, A. (1854) Barcelona antigua y moderna o descripción e historia de esta ciudad desde su fundación hasta nuestros días Barcelona, Imprenta y Librería Politécnica de T Gorchs.
- PLA ESTRATÈGIC DE BARCELONA (1990) L'organització del transport en una àrea metropolitana. V Jornades tècniques internacionals del Pla Barcelona, Ajuntament de Barcelona.
- PLA ESTRATÈGIC BARCELONA 2000 (1991) "Pla estratègic Barcelona 2000" in V jornades tècniques internacionals sobre l'organització del transport en una àrea metropolitana Barcelona, Pla estratègic Barcelona 2000.
- PLA INTERMODAL DE TRANSPORTS (1991) Estudi de Mobilitat a l'àmbit del Pla Territorial de Transports (PIT) Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- PLA INTERMODAL DE TRANSPORTS (1992) Pla d'infraestructures de transport col·lectiu a l'àmbit del Pla Intermodal de transports Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- PRADAS, Rafael (1985) "l'àrea metropolitana a la Cruïlla" in L'Avenc, 88; pàg. 77.
- PUIG, Jaume (1990) "El projecte d'Eixample Cerdà i al teoria urbanística" in AAVV (ed.) La formació de l'Exemple de Barcelona. Aproximacions a un fenomen urbà Barcelona, Olimpiada Cultural. Barcelona 92; pàg. 29-41.
- PUJADAS, I. et alii (1988) "Barcelona i l'Exposició Universal de 1888" in L'avenc, 118 pàg. 13-50.
- RÀFOLS, Joan (1992) "L'impacte dels Jocs Olímpics de Barcelona 1992" in Espais, 34; pàg. 4-17.
- RIBAS i PIERA, Manuel (1992) "Urbanismo y administración municipal. El caso de Barcelona entre 1842 y 1992" in Ciudad y Territori, 94; pàg. 161-168.
- RIBAS i PIERA, Manuel (1991) "Models, instruments i àmbits per al planejament de la ciutat de Barcelona" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 5 (Barcelona: la ciutat central); pàg. 43-51.
- RIBAS i PIERA, Manuel (1991) "Notes a una proposta per revifar al e planejament metropolità de Barcelona" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. estratègies. planejament 2. (Planejament i àmbit territorial); pàg. 21-24.
- RIBAS i PIERA, Manuel (1991) "Notes sobre el planejament urbanístic a Catalunya, avui" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. estratègies. planejament 2 (Planejament i àmbit territorial); pàg. 51-57.
- RIBAS PIERA, Manuel (1985) "Sobre el futur del territori de la Corporació metropolitana de Barcelona" in L'Avenc, 88; pàg. 78.
- RIERA FIGUERES, Pilar; PALLARÈS, BARBERÀ, Montserrat & FLORES VALDIVIESO, José (1992) Característiques de l'habitatge, la mobilitat i la percepció del territori. Enquesta metropolitana de Barcelona 1990, Barcelona, Institut d'Estudis Metropolitans de Barcelona.

- RIERA, Pere (1992) "La evaluación de grandes infraestructuras viarias en la Región Metropolitana de Barcelona" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 10 (Transport i xarxa viària); pàg. 45-51.
- RIQUER I PERMANYER, Borja de (1988) "La societat catalana dels anys vuitanta" in HERREU i PAYET, Pere (ed.) Arquitectura i ciutat a l'Exposició Universal de Barcelona 1888 Barcelona, Universitat Politècnica de Catalunya; pàg. 15-39.
- ROCA I ROCA, J. (1884) "Omnibus y carruajes a Sant Andrés y Horta" in Barcelona en la mano, pàg.32-36.
- ROCA, Francesc (1971) "Cebrià de Montoliu i la Ciència Cívica" in Cuadernos de Arquitectura y urbanismo, 80 (sèrie "arxiu històric 1"); pàg. 26-31.
- ROCA, Francesc (1977) "Planificación Territorial en Catalunya (1901-1939)" in Ciudad y Territorio,4; pàg. 69-78.
- ROCA, Francesc (1977) De la Gross-Barcelona al Pla Comarcal: el Pla Macià Barcelona, La Magrana.
- ROCA, Francesc (1983) Política, economía y espacio. La política territorial de Catalunya 1936-1939 Barcelona, Ed Serval.
- RODRIGUEZ BAYRAGUET, Alfons (1992) "La logística i la circulació de mercaderies a la Regió Metropolitana de Barcelona. Tèmpatives d'organització" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 10 (Transport i xarxa viària); pàg. 53-65.
- ROIG I MARTI, Josep (1991) "Model d'anàlisi econòmica i territorial i model d'intervenció del Pla Estratègic" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament1 (Planejament estratègic i actuació urbanística); pàg. 17-24.
- ROIG I MARTI, Josep (1990) "La planificación estratégica de las áreas metropolitanas" in BORJA I SEBASTIA, Jordi (ed.) Barcelona y el sistema urbano europeo. Ciudad estrategia, territorio Barcelona, Ajuntament de Barcelona; pàg. 247-256.
- ROIG, Josep (ed.) (1986) Parc Tecnològic del Vallès. Barcelona Barcelona, Corporació Metropolitana de Barcelona.
- ROMAGUERA AMAT, Ramon (1972) El área metropolitana de Barcelona. Genesis y problemática Madrid, Moneda y Crédito.
- RUBIÓ I TUDURI, Nicolau & RUBIÓ I TUDURI, Santiago (1932) Regional Planning. El Pla de distribució de zones del territori català Barcelona, Generalitat de Catalunya. ((reeditat per Novatecnia, Barcelona 1976))
- RUMBAU, Mònica (1990) La Barcelona de fa 200 anys Barcelona, Tibidabo.
- SALMERON I BOSCH, Carles (1988) El tren del Vallès: història dels ferrocarrils de Barcelona a Sabadell i Terrassa Barcelona, autor.
- SALMERON I BOSCH, Carles Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya. Orígens i evolució històrica Barcelona, Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya.
- SALMERON, Carles (1988) El tren de Sarrià Barcelona, Términus.
- SÁNCHEZ, Alejandro (1992) "Manchester español, Rosa de Fuego, París del Sur" in SÁNCHEZ, Alejandro (ed.) Barcelona 1888-1929. Modernidad, ambición y conflictos de una ciudad soñada Madrid, Alianza editorial; pàg. 15-22.
- SÁNCHEZ, Celestino (1978) "El Vallés y el área metropolitana" in Vallés Exprés, 0 pàg. 8.
- SANTACANA, Francesc (1990) "Los objetivos del plan estratégico Barcelona 2000" in BORJA I SEBASTIA, Jordi (ed.) Barcelona y el sistema urbano europeo. Ciudad estrategia, territorio Barcelona, Ajuntament de Barcelona; pàg. 277-288.
- SANTACANA, Francesc (1990) "Objectius del pla estratègic Barcelona 2000" in Barcelona. Metròpoli Mediterrània, 15; pàg. 112-114.
- SANTACANA, Francesc (1992) "Presentació. Dossier: planificació estratègica urbana. La revisió del Pla Barcelona 2000" in Revista Econòmica de Catalunya, 21; pàg. 29-35.
- SERRA, Josep (1991) "La ciutat metropolitana. Delimitacions, desconcentracions, desequilibris" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 6 (El fet metropolità: interpretacions geogràfiques); pàg. 31-51.
- SOLÀ MORALES, Ignasi & LOPEZ DE GUEREÑA, Arantxa (1982) La plaza Real de Barcelona de la utilidad y ornato a al reforma urbana Barcelona, publicaciones ETSAB.
- SOLÀ MORALES, Ignasi (1994) "Representacions de la ciutat-capital a la metròpoli" in CONTEMPORÀNIA, Centre de Cultura (ed.) Ciutats: del globus al satèl·lit Barcelona, Electa; pàg. 235-245.
- SOLÀ MORALES, Manuel (1978) "El proyecto Cerdà frente a sus alternativas" in Los Ensanches, 1 pàg.

- SOLÀ MORALES, Manuel (1989) "El futur del transport públic entre el metro i el tren" in Barcelona. Metròpoli Mediterrània, 12; pàg. 29-33.
- SOLÀ MORALES, Manuel de "La Barceloneta, modelo histórico y actual" in Cuadernos de Arquitectura y Urbanismo, 79 pàg. 49-67.
- SOLÀ MORALES, Manuel (1986) "La ciutat i el port: la història continua" in Barcelona. Metròpoli Mediterrània, 1; pàg. 56-62.
- SOLÀ MORALES, Manuel; BRU, Eduard & SERRA, Enric (1976) "Gràcia. Diseño del suelo y forma urbana en los orígenes de la Barcelona moderna" in Arquitecturas bis, 15 pàg. 36-37.
- SOLÀ PARERA, Teresa & SOLA PARERA, Angels (1984) "El creixement urbà de Gràcia a les dècades de 1820 a 1830. Anàlisi de la urbanització Trilla" in d'història, Institut Municipal (ed.) El Pla de Barcelona i la seva història Barcelona, La Magrana; pàg. 389-410.
- SOLÀ, Joaquim (1988) "Els Jocs Olímpics de Barcelona: una aproximació al seu impacte industrial-regional" in Revista d'Indústria, 3 pàg. 3-9.
- SOLÀ, Ma. Angels (1977) L'èlit Barcelonina a mitjans del XIX Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona.
- SOLÀ, Teresa & SOLÀ, Àngels (1984) "El creixement urbà de gràcia en les dècades de 1820 i 1830. anàlisis de la urbanització Trilla" in AAVV (ed.) Actes del primer congrés d'Història del Pla de Barcelona Barcelona, La Magrana; pàg. 75-91.
- SORIA PUIG, Arturo (1992) "El proyecto y su circunstancia. O cómo el individuo Cerdà emprendió la tarea de fundar una teoría y refundar su ciudad" in URBANISMO, Laboratorio de (ed.) Trabajos sobre Cerdà y Barcelona Barcelona, Escola Superior d'Arquitectura de Barcelona; pàg.
- SOY, Antoni & BARÓ, Ezequiel (1992) L'economia de la Regió Metropolitana de Barcelona Bellaterra, Institut d'Estudis Metropolitans de Barcelona.
- SUBIRATS, Marina (1991) "Característiques socials i formes d'acció a Barcelona i la seva àrea metropolitana" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 5 (Barcelona: la ciutat central); pàg. 23-34.
- SUBIRATS, Marina (ed.) (1992) Enquesta de la Regió Metropolitana de Barcelona 1990. Condicions de vida i hàbits de la població Bellaterra, Institut d'Estudis Metropolitans de Barcelona-Àrea Metropolitana de Barcelona.
- SUERO ROCA, Ma. Teresa (1981) "La diversió a Barcelona a començaments del segle XIX" in L'Avenc, 40 pàg. 54-63.
- SUTCLIFFE, Anthony (1981) The history of urban and regional Planning an ammouted bibliography London, Mansell.
- SUTCLIFFE, Anthony (1989) "Planificació urbana al segle XIX: continuïtat o discontinuïtat?" in AAVV (ed.) Història urbana i intervenció en el centre històric Barcelona, Institut Cartogràfic de Catalunya; pàg. 99-109.
- TAFUNELL, Xavier (1990) "Construcció i conjuntura econòmica" in La formació de l'Eixample Barcelona, pàg. 36-39.
- TARRAGÓ, Salvador (1975) La Barcelona de Porçoles Barcelona, Laia.
- TARRAGÓ, Salvador (et alii)(1977) "Cerdà 1876-1976" in Cuadernos de Arquitectura y Urbanismo, 100-101; pàg. 56-69.
- TARRAGO, Salvador (1978) En defensa de Barcelona Barcelona, Aedos. (POMAR, Jaume)
- TATJER MIR, Mercè (1973) La Barceloneta del siglo XVIII al Plan de la Ribera Barcelona, Asenet.
- TATJER, Mercè (1989) "Diferenciació social i davallada demogràfica al centre històric de Barcelona: el barri Gòtic (1888-1980)" in Barcelona, Ajuntament de (ed.) Història urbana del Pla de Barcelona Barcelona, Ajuntament de Barcelona; pàg. 233-248.
- TATJER, Mercè (1984) "La propietat immobiliària urbana a Barcelona amitjans segle XIX" in AAVV (ed.) Actes del I Congrés d'Història del Pla de Barcelona Barcelona, La Magrana; pàg. 179-196.
- TATJER, Mercè (1988) Burgueses, inquilinos y rendistas. Mercado inmobiliario, propiedad y morfología en el centro histórico de Barcelona: la Barceloneta 1753-1982 Barcelona, CSIC.
- TELLO, Rosa (1991) "Les estratègies de la Barcelona 2000" in Revista Catalana de Geografia, 15; pàg. 14-22.
- TRIAS, E. (1984) La Catalunya Ciutat i altres assaigs Barcelona, L'Avenc.
- TRULLÉN, Joan (1991) "El planejament territorial de la Regió i des d'una perspectiva econòmica: cap a un nou model de desenvolupament econòmic i social de l'Àrea Metropolitana de Barcelona" in Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori. Estratègies. Planejament, 3 (Economia i territori metropolità); pàg. 31-44.

- TUSQUETS, Carles (1992) "Avaluació del Pla Estratègic Barcelona 2000" in Revista Econòmica de Catalunya, 21 pàg. 57-65.
- UNION DE LA PROPIEDAD URBANA DE BARCELONA Y SU ENSANCHE (1894) Exposición elevada al Excmo Ayuntamiento de esta ciudad sobre la Reforma Interior de Barcelona Barcelona, Imprenta de Henrich y Comp.
- VAZQUEZ MONTALBAN, Manuel (1991) Barcelones Barcelona, Empuries.
- VIDAL VILELL, J. (1983) Evolució històrica i social del barri de Sant Andreu Curs de reciclatge de català. Bellaterra,
- VILA i DINARÈS, Pau & CASASSAS, Lluís (1974) Barcelona i la seva rodalia al llarg del temps Barcelona, Aedos.
- VILA i DINARÈS, Pau (1968) Les conurbacions ciutadanes. Sugeriments amb motiu de l'expansió barcelonina Sabadell, Fundació Bosch i Cardellach.
- VILAR, Pierre (1936) "Interpretació geogràfica de Barcelona" in Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya, 498
- ZURITA, Felix (1988) Tramvies a Barcelona. Catàleg de material mòbil Barcelona, MAAF, Editor.

